

“DƏMİR YUMRUQ”LA YAZILAN YENİ TARİX

"Dəmir yumruğu"u ilə Azərbaycanın yeni tarixini yazan Müzəffər Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyev düşməni diz çökdürərək ona kapitulyasiya aktını imzaladırdıqdan sonra 10 noyabr 2020-ci il tarixli xalqa müraciətində Zəfər müharibəsindən əvvəl, hərbi əməliyyatlar dövründə və sonra baş verən bir sıra məqamlara aydınlıq gətirdi.

* Dünya ikili standartlardan əl çəkmedi!
* Dünya sonadək ermənipərəst mövqedə dayandı!

* Dünya beynəlxalq hüququ, ədaləti müdafiə etmedi!

Azərbaycan BMT qətnamələrinin icrasını da, beynəlxalq hüququ da, ədaləti də müharibə meydanında mərdliklə, cəsarətlə, qəhrəmanlıqla təmin etdi!

Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin xalqa müraciətində dedi ki: "Biz bu qələbəni döyüş meydanında qazandıq. 300-ə yaxın yaşayış məntəqəsi, o cümlədən Füzuli şəhəri, Cəbrayıl şəhəri, Zəngilan şəhəri, Qubadlı şəhəri, Şuşa şəhəri,

Hadrut qəsəbəsi, Suqovuşan qəsəbəsi, digər qəsəbələr döyüş meydanında azad edildi.

Bu qələbələr düşməni məcbur etdi ki, Ağdam, Laçın, Kəlbəcər rayonları bizə siyasi yollarla qaydır. Amma burada Ermənistan tərəfinin xoş niyyətini axtarmaq yersizdir. Onlarda xoş niyyət deyilən anlayış bütövlükdə yoxdur. Sadəcə olaraq, məcbur olub. Çünki bildirdi ki, bu sənədə imza atmasa, özümüz alacağımız bu torpaqları. Hər kəs bunu bildirdi. Mən demişdim ki, qan tökmək istəmirəm, müharibəni dayandırmağın, rədd olsun bizim torpaqlarımızdan! Belə də oldu!"

Müharibənin başlandığı ilk günlərdə Azərbaycanın hərbi cəhətdən böyük üstünlüyünü görən ermənipərəst dövlətlər fasiləsiz olaraq Azərbaycan Prezidentinə zənglər çalaraq hərbi əməliyyatları dayandırmasına dəlilərdən xəbərlər verirdilər.

Hətta təsir və təzyiq cəhdləri də olurdu! Lakin Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin polad iradəsinə heç nə ilə təsir göstərmək mümkün deyildi!

7

39 ölkə, 277 şirkət, 14 milli pavilyon

Prezident İlham Əliyev "ADEX 2026" və "Secutex Caspian" sərgiləri ilə tanış olub

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva sentyabrın 30-da Bakı Ekspo Mərkəzində keçirilən "ADEX 2026" 6-cı Azərbaycan Beynəlxalq Müdafiə Sərgisi və "Secutex Caspian" 15-ci Beynəlxalq Daxili Təhlükəsizlik, Mühafizə və Xilasətmə Avadanlıqları Sərgisi ilə tanış olublar.

AZƏRTAC xəbər verir ki, müdafiə naziri Zakir Həsənov və müdafiə sənayesi naziri Vüqar Mustafayev dövlətimizin başçısına və birinci xanuma sərgilər barədə məlumat verdilər.

Regionun böyük hərbi-texnoloji platforması olan və müdafiə sənayesinin global güclərini bir araya gətirən "ADEX 2026" müasir hərbi texnologiyaların və avadanlıqların, o cümlədən Azərbaycanın müdafiə sənayesi kompleksinin güdrətinin nümayişi baxımından mühüm rol oynayır.

"ADEX" sərgisi Müdafiə Sənayesi Nazirliyinin təşəbbüsü və təşkilatı dəstəyi, Müdafiə Nazirliyinin dəstəyi ilə keçirilir. Sərginin təşkilatçısı isə "Caspian Event Organisers" şirkətidir.

Bu il "ADEX 2026"-da rekord sayda şirkət iştirak edir. Buna görə Bakı Ekspo Mərkəzinin əlavə pavilyonu da istifadəyə verilib. Bir pavilyon isə ilk dəfə milli ekspozisiya üçün ayrılıb.

"ADEX 2026" sərgisinə 39 ölkədən 59 xarici nümayəndə heyəti qeydiyyatdan keçib. Bu il ABŞ-nin bir neçə nüfuzlu şirkəti sərgidə ilk dəfə iştirak edir. Burada ən geniş təmsil olunan ölkə isə qardaş Türkiyədir.

"ADEX" tarixində ilk dəfə olaraq sərginin rəsmi mərc kolleksiyası təqdim olunur. Bununla yanaşı, "ADEX News" adlı qəzet çapdan çıxacaq.

2

Azərbaycan Böyük Britaniya və Şimali İrlandiya Birləşmiş Krallığı üçün çox vacib dost ölkədir

Prezident İlham Əliyev Birləşmiş Krallığın müdafiə üzrə dövlət nazirini qəbul edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev sentyabrın 30-da Böyük Britaniya və Şimali İrlandiya Birləşmiş Krallığının müdafiə üzrə dövlət naziri Lord Vernon Kioakeri qəbul edib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, qonaq qəbulu görə minnətdarlığını bildirərək, ölkəmizdə olmaqdan və Azərbaycan Prezidenti ilə görüşməkdən böyük şərəf hissi duyduğunu bildirdi.

Bakıda keçirilən "ADEX 2026" və "Secutex Caspian" sərgilərinin əhəmiyyətinə toxunan Lord Vernon Kioaker ölkəsinin bu tədbirdə iştirak etməkdə maraqlı olduğunu dedi. O, sərgilərin yüksək səviyyədə təşkilinə görə Prezident İlham Əliyevə təşəkkür etdi.

3

Prezident İlham Əliyevin sosial şəbəkə hesablarında "ADEX 2026" sərgisi ilə bağlı paylaşım edilib

Prezident İlham Əliyevin sosial şəbəkə hesablarında "ADEX 2026" sərgisi ilə bağlı paylaşım edilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, paylaşımnda deyilir:

"Bakı Ekspo Mərkəzində "ADEX 2026" 6-cı Azərbaycan Beynəlxalq Müdafiə Sərgisi və "Secutex Caspian" 15-ci Beynəlxalq Daxili Təhlükəsizlik, Mühafizə və Xilasətmə Avadanlıqları Sərgisi keçirilib.

Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva sərgilərlə tanış olublar".

Azərbaycan Prokurorluğu:

Yeni çağırışlar qarşısında qanunun aliliyinin etibarlı təminatçısı

Milli maraqlara və dayanıqlı gələcəyə əsaslanan dövlət siyasəti

Müstəqil Azərbaycanın qurucusu, xalqımızın Ümmətiləri Heydər Əliyevin müəyyən etdiyi dövlətçilik və davamlı tərəqqi strategiyasının Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev tərəfindən müasir dövrün çağırışları və milli maraqlar əsasında ardıcıl şəkildə həyata keçirilməsi ölkəmizin siyasi, iqtisadi və hüquqi əsaslarının daha da möhkəmlənməsinə, inkişafında yeni keyfiyyət mərhələsinin başlanmasına şərait yaratmışdır.

Müzəffər Ali Baş Komandanın rəhbərliyi ilə Azərbaycanın son illərdə keçdiyi zəfər yolu xalqımızın milli yaddaşında əbədi yer tutan hadisələrlə zəngin olmuşdur. Ərazi bütövlüyümüzün və suverenliyimizin tam bərpası hər bir azərbaycanlıda haqlı qürur və iftixar hissi doğurmaqla yanaşı, dövlətimizin qarşısında yeni üfurlər açmış, ölkənin gələcək inkişaf prioritetlərini daha aydın müəyyənləşdirmişdir.

Yaranmış tarixi realıq işğaldan azad edilmiş torpaqların dirçəldilməsini, Böyük qayıdışın təmin olunmasını, regional sabitliyin möhkəmləndirilməsini və iqtisadi əlaqələrin genişləndirilməsini strateji gündəliyin ön sırasına çıxarmışdır.

2025-ci il avqustun 8-də Vaşinqtonda keçirilmiş Zirvə görüşündə Azərbaycan və Ermənistan arasında sülhün və dövlətlər arasında münasibətlərin təsis olunması haqqında Sazışın razılaşdırılması mətninin parafatlanması regionda formalaşmış yeni siyasi reallığın növbəti mühüm mərhələsi olmuşdur. Sonrakı dövrdə ticarət və tranzit əlaqələrinin təşkilatı tapması əldə edilmiş razılaşmaların praktiki müstəviyə keçdiyini göstərmişdir.

Bölgəmizin yeni siyasi mənzərəsi Azərbaycanın beynəlxalq mövqelərinin möhkəmlənməsi ilə müşayiət olunmuş, bu kontekstdə Amerika Birləşmiş Ştatlari ilə Strateji Tərəfdaşlıq Xartiyasının imzalanması ikitərəfli əməkdaşlığın hüquqi-siyasi əsaslarını gücləndirmişdir.

Dövlət başçısı cənab İlham Əliyevin "Sülh Şurasının Nizamnaməsi"-nin imzalanma mərasimində və həmin qurumun ilk iclasında iştirakı ölkəmizin dialoq və təhlükəsizlik təşəbbüslərində artan rolunu bir daha nümayiş etdirmişdir.

6

Vətən müharibəsi

6 il əvvəl həmin gün

→ 9

39 ölkə, 277 şirkət, 14 milli pavilyon

Prezident İlham Əliyev "ADEX 2026" və "Securex Caspian" sərgiləri ilə tanış olub

Əvvəli 1-ci sahə.

"Securex Caspian" sərgisində hüquq-mühafizə, sərhəd, xilasetmə, yangınsöndürmə və xüsusi xidmət orqanları üçün nəzərdə tutulmuş ləvazimatlar, kompleks mühafizə sistemləri və perspektivli texnoloji həllər, o cümlədən ekspert-kriminalistika vasitə və sistemləri, əməliyyat-axtarış, qəza-xilasetmə vasitə və avadanlıqları nümayiş etdirilir.

"ADEX" və "Securex Caspian" sərgilərinə 30 ölkədən 277 şirkət qatılıb. Sərgilərdə 14 ölkənin milli pavilyonu quraşdırılıb.

Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva əvvəlcə Azərbaycan Respublikasının Müdafiə Nazirliyinin stendi ilə tanış oldular. "ADEX 2026"-da Azərbaycan Ordusunun silahlanmasında olan artilleriya sistemləri, aviasiya texnikası və pilotsuz sistemlər nümayiş etdirilir. Nazirliyin ekspozisiyası həm sərgi zalında, həm də açıq sahədə yerləşir.

2023-cü ildə Prezident İlham Əliyevin fərmanı ilə Müdafiə Sənayesi Nazirliyinin tabeliyində yaradılan "Azərsilah" Müdafiə Sənayesi Holdingi silah istehsalının, satışının və ixracının təşkilini həyata keçirir. İstehsal imkanlarının genişləndirilməsi, yeni növ silahların hazırlanması və beynəlxalq əməkdaşlıq qurumunun fəaliyyətində əsas istiqamətlərdir.

Azərbaycanın "Vektor" Şirkətlər Qrupu da sərgidə iştirak edir. "Vektor" ölkəmizin müdafiə sənayesi sahəsində fəaliyyət göstərir. O, raket maketləri, hərbi geyim və müxtəlif hərbi aksesuarlar istehsal edir.

Dövlətimizin başçısı və birinci xanım 1984-cü ildə İstanbulda qurulmuş və hazırda Türkiyənin ən iri müdafiə texnikası ixracatçısı olan "Baykar" şirkətinin stendinə baxdılar. "Bayraktar TB2" taktiki PUA-sı 30-dan çox ölkəyə ixrac olunub. Şirkət həmçinin daha ağır "Bayraktar AKINCI", "TB3" (gömi göyertəsindən qalxa bilən) və reaktiv mühərriqli "Kızılelma" pilotsuz qırıcısını istehsal edir. "Baykar" eyni zamanda yerüstü idarəetmə stansiyaları, avionika və mühərrik istehsalı istiqamətində də çalışır.

Türkiyənin "Aselsan" şirkəti də sərgidə iştirak edir. Bu şirkət 1975-ci ildə Ankarada təsis edilib və Türkiyənin ən böyük müdafiə sənayesi şirkətidir. "Aselsan" radar və radioelektron mübarizə sistemləri, hərbi rabitə, hava hücumundan müdafiə, elektrooptika, avionika, məsafədən idarəolunan silah stansiyaları və dron ələyhinə sistemlər istehsal edir. Onun adı dünyanın ən iri 50 müdafiə sənayesi şirkəti siyahısında yer alır.

"EDGE Group" - Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin dövlət müdafiə və qabaqcıl texnologiyalar qrupudur. 2019-cu ildə ölkənin 25-dən çox müdafiə sənayesi müəssisəsinin birləşdirilməsi ilə yaradılan və qısa müddətdə dünyanın ən böyük 25 müdafiə sənayesi şirkəti sırasına daxil olan "EDGE" dəqiq idarəolunan sursat və raketlər, avtomat hava və dəniz sistemləri, radioelektron mübarizə, zirehli texnika və elektron müharibə həlləri istehsal edir.

Slovakiya Respublikası sərgidə milli pavilyonu ilə iştirak edir. Bu ölkənin müdafiə sənayesi, o cümlədən artilleriya, zirehli və xüsusi texnikalar, özünəyiyən haubitsa, dron, kimyəvi aşkarlama, aviasiya təmiri və radar, kabel qovşaqları, silah modernləşdirilməsi sahələrində aparıcı şirkətləri sərgiyə qatılıb.

Çin Xalq Respublikası da sərgidə iştirak edən ölkələr arasındadır. "China National Aero-Technology Import & Export Corporation" - Çin aviasiya sənayesi kor-

porasiyasının (AVIC) xarici ticarət və ixrac qolu hesab olunur. Şirkət döyüş və təlim təyyarələrinin, helikopterlərin, pilotsuz uçuş aparatlarının, avionikanın, aviasiya silahlarının və texniki xidmətin beynəlxalq satışını həyata keçirir. "China North Industries Corporation" - Çin ən iri dövlət quru sistemləri və sursat qrupu, həmçinin dünyanın aparıcı müdafiə sənayesi şirkətlərindən biridir. Döyüş tankları (VT-4), zirehli döyüş maşınları, yedəkdə daşınan və özünəyiyən artilleriya, yayılım atəşli raket sistemləri, tank ələyhinə raketlər, atıcı silahlar, həmçinin sərbəst uçuş döyüş sursatı istehsal edir. Onun müdafiə sahədə də geniş fəaliyyəti var.

"Czechoslovak Group" (CSG) - Çexiya və Slovakiyada, həmçinin Avropada və ABŞ-də 100-dən çox müəssisəsi birləşdirən sənaye və müdafiə holdingidir. O, həmçinin Avropanın ən sürətli inkişaf edən müdafiə sənayesi qruplarından biridir. Şirkət zirehli texnika, artilleriya, radarlar, irikəlibirli silah istehsalı və aviasiya təmiri sahəsində fəaliyyət göstərir.

İsrailin "UVision Air" şirkəti sərbəst uçuş döyüş sursatı üzrə ixtisaslaşıb. Bu silahlar hədəf

bölgəsinə uçuş, orada gözləyir və komanda verildikdə zərbə endirir. Əsas məhsulu "HERO" sistemidir. Sistemlər xaçvari açılan qanad quruluşuna malikdir, nəqliyyat vasitələri, gəmilər və yüngül platformalardakı konteynerlərdən buraxılır və operatora uçuş zamanı hücumdan imtina etmək imkanı verir.

"Ondas Holdings" - ABŞ-nin avtonom dron və özəl simsiz şəbəkə qrupudur. "American Robotics" və "Airobotics" şirkətləri vasitəsilə avtomatik dron stansiyaları, dron ələyhinə sistem və sənaye şəbəkə həlləri istehsal edir. Şirkət ABŞ Ordusunun standart tapança və avtomat silah təchizatçısıdır.

"IAI - Israel Aerospace Industries" İsrailin ən iri aerokosmik və müdafiə qrupudur. 1953-cü ildən fəaliyyət göstərən qrup "Heron" və "Harop" pilotsuz uçuş aparatları, "Barak" hava hücumundan müdafiə sistemi, ballistik raketdən müdafiə sistemi, radar və radioelektron sistemləri, "LORA" ballistik raket, rabitə və kəşfiyyat peykləri istehsal edir. Onun fəaliyyət istiqamətinə sənəsin təyyarəsinin yük təyyarəsinə çevrilməsi də daxildir.

"Rafael Advanced Defense Systems Ltd" İsrailin raket və müdafiə sistemləri şirkətidir. Əvvəllər Müdafiə Nazirliyinin tədqiqat qurumu olub, 2002-ci ildə isə dövlət şirkətinə çevrilib. "Iron Dome" və "David's Sling" hava hücumundan müdafiə sistemləri, "SPIKE" tank ələyhinə idarəolunan raket sistemi, raketlər, zərbə sursatı onun əsas məhsullarıdır.

Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva İtaliyanın "Leonardo" şirkətinin stendinə də baxdılar. "Leonardo" İtaliyanın aerokosmik, müdafiə və təhlükəsizlik qrupudur və Avropanın ilk üç müdafiə sənayesi şirkəti sırasındadır. Şirkət helikopter, təlim-döyüş təyyarələri, radar və radioelektron mübarizə sistemləri, dəniz topları, kosmik sistemlər və kibertəhlükəsizlik həllərinin istehsalı ilə məşğuldu.

İsrailin sərgidə iştirak edən digər bir şirkəti isə "Elbit Systems"-dir. O, İsrailin ən iri özəl müdafiə elektronika şirkəti kimi 1966-cı ildən fəaliyyət göstərir. Komandanlıq sistemləri, radioelektron mübarizə, "Hermes" pi-

lotsuz uçuş aparatı, artilleriya sistemləri, avionika və dəbilqəyə quraşdırılan göstəricilər istehsal edir. Şirkət "Rəqəmsal Ordu" konsepsiyası üzrə bir sıra ölkələrdə proqramlar həyata keçirir.

Türkiyənin gömiqayırmə müəssisəsi - "Dearsan" qarşadaş ölkənin aparıcı hərbi gömi istehsalçılarındandır. Müəssisə Türkiyə Hərbi Dəniz Qüvvələri üçün patrul qayıqları inşa edib. Hazırda isə açıq dəniz patrul gəmiləri layihəsini həyata keçirir. Müəssisə həmçinin ixrac istiqamətində sürətli hücum və patrul gəmiləri, desant və köməkçi gəmilər inşa edir.

Türkiyənin 1988-ci ildə Ankarada təsis edilən "Roketsan" şirkəti lazerlə idarə olunan raket, tank ələyhinə raket, qanadlı və ballistik raketlər, hava hücumundan müdafiə sistemləri, yayılım atəşli raket sistemləri üçün mörmilər və kompozit raket mühərrikləri istehsal edir.

"Belpetsvneshtekhnika" Belarusun müdafiə sahəsində dövlət xarici ticarət müəssisəsidir. Qurum silah və hərbi texnikanın ixracı ilə yanaşı, zirehli texnikanın, hava hücumundan müdafiə

komplekslərinin və aviasiya texnikasının modernləşdirilməsi, yayılım atəşli raket sistemlərinin təkmilləşdirilməsi, xüsusi təyinatlı avadanlıq və sursat təchizatı ilə məşğuldu.

2000-ci ildə yaradılan "Rosoboronexport" ASC Rusiyanın hərbi texnika və avadanlıq ixracının böyük hissəsini həyata keçirir. Şirkət təyyarə və helikopterlər, hava hücumundan müdafiə sistemləri, zirehli texnika, hərbi gəmilər və sualtı qayıqlar, atıcı silah, sursat, həmçinin sərbəst uçuş döyüş sursatı və radioelektron mübarizə vasitələrini ixrac edir.

Sərgidə Serbiyanın "Yugoimport" şirkəti də iştirak edir. "Yugoimport" Serbiyanın dövlət müdafiə məhsulları istehsalı və ixracı müəssisəsidir. Ölkənin hərbi sənayesinin əsas ixracatçısı olan şirkət özünəyiyən haubitsa, yayılım atəşli raket sistemləri, iri, orta və kiçikkalibrlilik silahlar, minaatın mörmilər, döyüş başlıqları, idarəolunan raketlər, zirehli texnika və pilotsuz uçuş aparatları istehsal edir.

Çinin "CPMIEC" ("China National Precision Machinery

Import & Export Corporation") şirkəti raket və hava hücumundan müdafiə sistemlərinin ixracı üzrə ixtisaslaşmış dövlət müəssisəsidir. Şirkət hava hücumundan müdafiə kompleksləri ilə yanaşı, gömi, tank ələyhinə raket sistemləri, taktiki raketlər, pilotsuz uçuş aparatları və sahil müdafiə sistemlərinin beynəlxalq satışını həyata keçirir.

"Rheinmetall" Almaniyannın müdafiə və avtomobil qrupudur. O, Avropanın ən iri sursat və zirehli texnika istehsalçılarındandır. Zirehli döyüş maşınları, "Leopard 2" tankının 120 mm silahı, artilleriya və tank sursatı, hava hücumundan müdafiə sistemi, hərbi yük maşınları və müdafiə elektronika şirkətinin əsas məhsullarıdır. "Rheinmetall" son illərdə Avropada bir sıra yeni sursat zavodları açıb.

Pakistanın dövlət aviasiya kompleksi bu ölkənin Hərbi Hava Qüvvələrinin tabeliyindədir. "JF-17 Thunder" qırıcısının Çinlə birgə istehsalı, həmçinin təlim təyyarəsinin istehsalı və ixracı, pilotsuz uçuş aparatları, avionika və radar istehsalı, hərbi

təyyarə və mühərriklərin əsaslı təmiri ilə məşğuldu.

Dövlətimizin başçısı Özbəkistanın Müdafiə Sənayesi Agentliyinin stendi ilə də tanış oldu. Agentlik ölkə daxilində hərbi məhsulların istehsalını təşkil edir, silahlı qüvvələr üçün satın alınmaları həyata keçirir və beynəlxalq hərbi-texniki əməkdaşlığı əlaqələndirir. Son illərdə dron və dron ələyhinə sistemlər, mühafizə vasitələri və atıcı silah-sursat istiqamətlərində yerli istehsalı inkişaf etdirir.

Böyük Britaniya və Şimali İrlandiya Birləşmiş Krallığı da sərgidə təmsil olunur. Krallığın Müdafiə Nazirliyinin stendində bu nazirliklə yanaşı, "BAE Systems", 14 Britaniya şirkətini təmsil edən Kembridge Ticarət Palatası və "Rotatube Technology" şirkəti yer alıb. "BAE Systems" Avropanın ən iri müdafiə sənayesi şirkətidir.

Açıq sərgi sahəsində Müdafiə Nazirliyi, "Azərsilah" Müdafiə Sənayesi Holdingi, "VLand Systems" MMC, "Improtex", "AZDEF" və "Exclases Holdings Limited" şirkətləri on son texnologiyalarını nümayiş etdirirlər.

Azərbaycan Böyük Britaniya və Şimali İrlandiya Birləşmiş Krallığı üçün çox vacib dost ölkədir

Prezident İlham Əliyev Birləşmiş Krallığın müdafiə üzrə dövlət nazirini qəbul edib

Əvvəli L-ci sahə.

Azərbaycanın Böyük Britaniya və Şimali İrlandiya Birləşmiş Krallığı üçün çox vacib dost ölkə olduğunu deyən qonaq bu dostluğu davam etdirməkdə maraqlı olduqlarını vurğuladı.

Lord Vernon Kioaker sərgilərdə iştirak etdiyinə görə minnətdarlığını bildiren dövlətimizin başçısı "ADEX" sərgisinin artıq uzun illərdir ki, mühüm beynəlxalq tədbirə çevrildiyini dedi.

Prezident İlham Əliyev Azərbaycanla Birləşmiş Krallıq arasında ikitərəfli tərəfdaşlıqda

yeni səhifəyə - müdafiə sənayesi sahəsində əməkdaşlığa qədəm qoyulduğunu vurğuladı.

Dövlətimizin başçısı ölkəmizdə 20 ildən çoxdur ki, müdafiə sənayesinə sərmayə qoyulduğunu, artıq bu sahədə istehlak və ixrac üçün məhsulların istehsal olunduğunu bildir-

di. Prezident İlham Əliyev müasir silah və avadanlıqların Azərbaycana gətirilməsi, həmçinin ölkəmizdə birgə müəssisələrinin yaradılması ilə bağlı aparıcı şirkətlərlə perspektiv əməkdaşlığa toxundu, bu xüsusda Birləşmiş Krallıqla tərəfdaşlığın önəmini vurğuladı.

Müdafiə qabiliyyətinin möhkəmləndirilməsi Azərbaycanın dövlət siyasətinin prioritet istiqamətlərindən biridir

"ADEX 2026" 6-cı Azərbaycan Beynəlxalq Müdafiə Sərgisinin və "Securix Caspian 2026" 15-ci Yubiley Beynəlxalq Daxili Təhlükəsizlik, Mühafizə və Xilasetmə Avadanlıqları Sərgisinin iştirakçlarına

Hörmətli sərgi iştirakçıları və öziz qonaqlar!

Sizi "ADEX 2026" 6-cı Azərbaycan Beynəlxalq Müdafiə Sərgisinin və "Securix Caspian 2026" 15-ci Yubiley Beynəlxalq Daxili Təhlükəsizlik, Mühafizə və Xilasetmə Avadanlıqları Sərgisinin açılışı münasibətilə təbrik edir və Azərbaycanda səmimi-qəlbədən salamlayıram.

Bakı şəhərində önəməli olaraq təşkil edilən "ADEX" sərgisinin regionun ən mötəbər və faydalı müdafiə sənayesi platformalarından birinə çevrilməsini görmək məmnunluq doğurur. Bu sərgiyə marağın ildən-ilə artması, burada bir çox ölkənin və aparıcı şirkətin təmsil olunması tədbirin aktuallığını və beynəlxalq nüfuzunu əyani şəkildə əks etdirir.

Dost və tərəfdaş ölkələrin müdafiə sənayesi qurumlarını, hərbi ekspertlərini və şirkətlərini bir araya gətirən bu mühüm beynəlxalq sərgi müdafiə sənayesinin müxtəlif istiqamətləri üzrə ən son texnologiyaların, müasir silah sistemlərinin, hərbi texnika nümunələrinin, həmçinin innovativ həllərin nümayiş etdirilməsinə, yeni əməkdaşlıq imkanlarının müzakirə

olunmasına və qarşılıqlı faydalı tərəfdaşlıq əlaqələrinin qurulmasına əlverişli imkan yaradır.

Müdafiə qabiliyyətinin möhkəmləndirilməsi və milli təhlükəsizliyin təmin edilməsi Azərbaycanın dövlət siyasətinin prioritet istiqamətlərindən biridir. Həyata keçirilən ardıcıl tədbirlər nəticəsində böyük inkişaf yolu keçən ölkəmizin müdafiə sənayesi bu gün keyfiyyətə yeni mərhələyə qədəm qoymuş və istehsal imkanlarını əhəmiyyətli dərəcədə genişləndirmişdir. Yerli müəssisələrdə istehsal olunan müdafiə təyinatlı məhsullar Silahlı Qüvvələrimizin təchizatında mühüm yer tutmaqla yanaşı, beynəlxalq bazarlarda da rəqabət qabiliyyəti ilə seçilərək müxtəlif ölkələrin aidiyyəti qurumları tərəfindən xüsusi maraqla qarşılanır. Azərbaycanın müdafiə sənayesi sahəsində əldə etdiyi nailiyyətlər ölkəmizin hərbi-texniki potensialının güclənməsinə, dost və tərəfdaş dövlətlərlə əməkdaşlığın dərinləşməsinə xidmət edir.

Bu gün Azərbaycanın müdafiə sənayesi məhsullarının keyfiyyəti və etibarlılığı beynəlxalq səviyyədə yüksək qiymətləndirilir. "ADEX" sərgisi həm ölkəmizin müdafiə-sə-

naye kompleksinin gücünün və potensialının, o cümlədən innovativ texnologiyaların, həm də tərəfdaşlarımızın müdafiə sənayesi müəssisələrinin müasir məhsullarının və yeni nailiyyətlərinin beynəlxalq ictimaiyyətə təqdim olunması baxımından xüsusi əhəmiyyət daşıyır.

"ADEX" ilə paralel olaraq və bu il artıq 15-ci dəfə keçirilən "Securix Caspian" sərgisi də öz növbəsində təhlükəsizlik, mühafizə, xilasetmə və fəvqəladə halların idarə olunması sahələrində qabaqcıl texnologiyaların nümayiş etdirildiyi ixtisaslaşmış tədbirlərdən biri olaraq böyük nüfuz qazanmışdır.

Əminəm ki, "ADEX" və "Securix Caspian" sərgiləri iştirakçılar arasında yeni işgüzar əlaqələrin qurulmasına, habelə hərbi-texniki tərəfdaşlığın gücləndirilməsinə mühüm töhfə verəcəkdir.

Hər birinizi bir daha ürəkdən salamlayı, sərgilərin işinə uğurlar, iştirakçılara səmərəli fəaliyyət arzulayıram!

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 29 sentyabr 2026-cı il

"Azərbaycan Respublikasının Gömrük Məcəlləsində, Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətlər Məcəlləsində və "Qiymətli metallar və qiymətli daşlar haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2026-cı il 20 fevral tarixli 358-VIIQD nömrəli Qanununun tətbiqi və bununla əlaqədar Azərbaycan Respublikası Prezidentinin bəzi fərmanlarında dəyişiklik edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2026-cı il 16 mart tarixli 622 nömrəli Fərmanının icrası ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikası Prezidentinin bəzi fərmanlarında və Sərəncamında dəyişiklik edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq, "Azərbaycan Respublikasının Gömrük Məcəlləsində, Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətlər Məcəlləsində və "Qiymətli metallar və qiymətli daşlar haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2026-cı il 20 fevral tarixli 358-VIIQD nömrəli Qanununun tətbiqi və bununla əlaqədar Azərbaycan Respublikası Prezidentinin bəzi fərmanlarında dəyişiklik edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2026-cı il 16 mart tarixli 622 nömrəli Fərmanının icrası ilə əlaqədar **qərara alıram**:

1. "Azərbaycan Respublikası dövlət sərhədinin buraxılış məntəqələrindən keçirilən malların və nəqliyyat vasitələrinin yoxlanılmasında "bir pəncərə" prinsipinin tətbiqi haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2008-ci il 11 noyabr tarixli 12 nömrəli Fərmanında (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2008, № 11, maddə 968 (Cild I); 2024, №7, maddə 802; Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2026-cı il 6 avqust tarixli 755 nömrəli Fərmanı) aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

1.1. 3-cü hissəyə ikinci halda "sənədlərinin" sözlündən sonra, "Qiymətli metallar və qiymətli daşlar haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən emal edilməmiş almalara dair Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Antiinhisar və İstehlak Bazarına Nəzarət Dövlət Agentliyinin rəyinin," sözləri əlavə edilsin;

1.2.6-cı hissəyə ikinci halda "Nazirliyi" sözlündən sonra, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Antiinhisar və İstehlak Bazarına Nəzarət Dövlət Agentliyinin rəyinin," sözləri əlavə edilsin.

2. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2012-ci il 4 iyun tarixli 646 nömrəli Fərmanı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2012, № 6, maddə 540 (Cild I); 2024, №7, maddə 802; Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2026-cı il 6 avqust tarixli 755 nömrəli Fərmanı) ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasının Dövlət Gömrük Komitəsi haqqında Əsasnamə"nin 4.1.5-ci bəndində ikinci halda "sənədlərini" sözlündən sonra, "Qiymətli metallar və qiymətli daşlar haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən emal edilməmiş almalara dair Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Antiinhisar və İstehlak Bazarına Nəzarət Dövlət Agentliyinin rəyinin," sözləri əlavə edilsin.

3. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 21 may tarixli 920 nömrəli Fərmanı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2016, № 5, maddə 881 (Cild I); 2024, №7, maddə 802; Azərbaycan Respublikası Pre-

zidentinin 2026-cı il 6 avqust tarixli 755 nömrəli Fərmanı) ilə təsdiq edilmiş "Malların və nəqliyyat vasitələrinin gömrük sərhədindən keçirilməsi üçün "Yaşıl dəhliz" və digər buraxılış sistemlərindən istifadə Qaydaları"nda aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

3.1. 1.5.3-cü bənddə "sənədlərinin," sözlündən sonra "Qiymətli metallar və qiymətli daşlar haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən emal edilməmiş almalara dair Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Antiinhisar və İstehlak Bazarına Nəzarət Dövlət Agentliyinin rəyinin," sözləri əlavə edilsin;

3.2. 3.4.2-ci bənddə "sənədlərinə," sözlündən sonra "Qiymətli metallar və qiymətli daşlar haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən emal edilməmiş almalara dair Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Antiinhisar və İstehlak Bazarına Nəzarət Dövlət Agentliyinin rəyinin," sözləri əlavə edilsin;

3.3. 5.6-cı bənddə "sənədlərinin," sözlündən sonra "Qiymətli metallar və qiymətli daşlar haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən emal edilməmiş almalara dair Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Antiinhisar və İstehlak Bazarına Nəzarət Dövlət Agentliyinin rəyinin," sözləri əlavə edilsin.

4. "Gömrük sisteminə islahatların davam etdirilməsi ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 4 mart tarixli 1853 nömrəli Sərəncamının (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2016, № 3, maddə 496 (Cild I); Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2026-cı il 6 avqust tarixli 755 nömrəli Fərmanı) 2-ci hissəsində aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

4.1. 2.4-cü bənddə "sənədləri" sözlündən sonra, "Qiymətli metallar və qiymətli daşlar haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən emal edilməmiş almalara dair Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Antiinhisar və İstehlak Bazarına Nəzarət Dövlət Agentliyinin rəyinin," sözləri əlavə edilsin;

4.2.2.5-ci bənddə "sənədlərinin" sözlündən sonra, "Qiymətli metallar və qiymətli daşlar haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən emal edilməmiş almalara dair Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Antiinhisar və İstehlak Bazarına Nəzarət Dövlət Agentliyinin rəyinin," sözləri əlavə edilsin.

5. Bu Fərman Azərbaycan Respublikasının "Kimberli Prosesinin Sertifikatlaşdırma Sxemi"nə qoşulduğu gündən qüvvəyə minir.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 29 sentyabr 2026-cı il

Baş nazir Əli Əsədov Beynəlxalq Üzgüçülük Federasiyasının prezidenti ilə görüşüb

Azərbaycan Respublikasının Baş naziri Əli Əsədov sentyabrın 30-da Beynəlxalq Üzgüçülük Federasiyasının prezidenti Hüseyin Əl-Müsləmm ilə görüşüb.

Nazirlər Kabinetindən AZƏRTAC-a bildiriblər ki, görüşdə Bakıda üzgüçülük idman növü üzrə ilk dəfə Dünya Kubokunun keçirilməsinin əhəmiyyəti vurğulanıb, yarışın Azərbaycanın beynəlxalq idman nüfuzunun möhkəmlənməsinə və ölkəmizdə üzgüçülüyn təşviqinə töhfə verəcəyi qeyd edilib.

Azərbaycanda üzgüçülüyn inkişafına göstərilən diqqət, yaradılmış müasir idman infrastrukturunu və ölkəmizin beynəlxalq yarışların təşkilində qazandığı zəngin təcrübə barədə söhbət açılıb.

Beynəlxalq Üzgüçülük Federasiyası ilə əməkdaşlığın uğurla inkişaf etdiyi bildirilib, bu tərəfdaşlığın gələcəkdə daha da genişləndirilməsi ilə bağlı məsələlər müzakirə olunub.

Azərbaycan nümayəndə heyəti İranda bir sıra mühüm rəsmi görüşlər keçirib

Azərbaycan Respublikasının Baş nazirinin müavini Şahin Mustafayevin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti İran İslam Respublikasına səfəri çərçivəsində bu ölkənin rəsmiləri ilə geniştərəfli görüşlər keçirib.

Nazirlər Kabinetindən AZƏRTAC-a bildiriblər ki, görüşlərdə ölkə başçıları arasında formalaşmış səmimi münasibətlərin ikitərəfli əlaqələrin inkişafına və birgə layihələrin icrasının sürətlənməsinə çox müsbət təsir göstərdiyi vurğulanıb.

Səfər zamanı İran parlamentinin Sədri Məhəmməd Qalibaf ilə keçirilən görüşdə ölkələrimiz tərəfindən irəli sürülən birgə təşəbbüslərin

reallaşmasında və qarşılıqlı əlaqələrin daha da möhkəmlənməsində parlamentlərin vacib rolu qeyd edilib.

Sonra nümayəndə heyəti İranın Milli Təhlükəsizlik Ali Şurasının katibi Möhsin Rzai ilə görüşüb və ikitərəfli gündəliyin aktual məsələləri müzakirə edilib.

Səfər çərçivəsində nümayəndə heyəti İranın neft naziri Möhsin Paknejad və energetika naziri Abbas Aliabadi ilə də məhsuldar müzakirələr aparıb, hər iki ölkənin iqtisadiyyatı üçün önəmli olan layihələr nəzərdən keçirilib və əməkdaşlıq perspektivləri dəyərləndirilib.

Qaradağ Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı kollektivə təqdim olunub

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin sərəncamı ilə Qaradağ Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı təyin olunan Natiq Əliyev sentyabrın 30-da Prezidentin köməkçisi - Prezident Administrasiyasının Ərazi-təşkilat məsələləri şöbəsinin müdiri Zeynal Nağdəliyev tərəfindən rayon ictimaiyyətinin nümayəndələrinin iştirakı ilə kollektivə təqdim olunub.

AZƏRTAC xəbər verir ki, təqdimatda çıxış edən Zeynal Nağdəliyev dövlətimizin başçısının tapşırığı və tövsiyələrini çatdırıb.

Natiq Əliyev ona göstərilən etimada görə minnətdarlığını ifadə edib.

Milli Məclisin iclasında

Parlamentin payız sessiyası öz işinə başladı

Sentyabrın 30-da Milli Məclisin 2026-cı ilin payız sessiyasında ilk plenar iclası keçirilib. Parlamentin Mətbuat və İctimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinə verilən məlumata görə, Milli Məclisin Sədri Sahibə Qafarova sessiyanı açıq elan etdikdən sonra Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni səsləndirilib. Spiker payız sessiyasının başlaması münasibətilə deputatları təbrik edib, onlara qanunvericilik fəaliyyətlərində uğurlar arzulayıb.

Spiker bildirib ki, tətildə dövründə qanunvericilik işinə fasilə verilərsə, Milli Məclisin beynəlxalq fəaliyyəti davam edib. Bu dövrdə Milli Məclisin 27 deputatı 14 xarici ölkəyə 32 səfər həyata keçirib. Deputatlarımız 4 beynəlxalq təşkilatın tədbirlərində iştirak edib, habelə Qazaxıstanda və Rusiyada keçirilən parlament seçkilərini müşahidə ediblər.

Bu dövrdə 14 ölkənin və 4 beynəlxalq təşkilatın 24 nümayəndə heyəti, ümumən 142 nəfər xarici qonaq Milli Məclisdə olub.

Spiker ötən dövrdə özünün bir sıra xarici ölkələrin nümayəndələri ilə Milli Məclisdə keçirdiyi ikitərəfli görüşlərdən də danışıb. Diqqətə çatdırıb ki, Slovakiya Prezidenti Peter Pellegrini, Fələstinin və Tacikistanın baş nazirləri, Pan-Afrika Parlamentinin Prezidenti, TürkPA-nın Baş katibi, Gürcüstan parlamentinin sədr müavini, Çin Xalq Respublikasının hakim partiyasının rəhbər vəzifəli şəxsi və başlıq etdikləri nümayəndə heyətləri, Çin Xalq Respublikasının və Özbəkistanın baş prokurorları ilə görüşlər Milli Məclisin beynəlxalq əlaqələrinin inkişafı baxımından əhəmiyyətli olub. Pan-Afrika Parlamentinin prezidenti Fətiş Boutbiq ilə görüşdən sonra Pan-Afrika Parlamenti ilə Qoşulma Hərəkatının Parlament Şəbəksəsi arasında Anlaşma Memorandumu imzalanıb. Bu, şəbəkenin yarandığı 5 il ərzində imzalanmış 10-cu əməkdaşlıq sənədidir.

Milli Məclisin Sədri bildirib ki, bu dövrdə 2 ölkənin - Böyük Britaniya və Şimali İrlandiya Birləşmiş Krallığının və Almaniyanın yeni təyin olunmuş səfərləri ilə də parlamentdə görüşlər keçirib.

Sonra gündəlikdəki məsələlərin müzakirəsinə başlayıb. Spiker Sahibə Qafarova birinci məsələnin 27 Sentyabr - Anım Günü ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin Bəyanatı, Anım Günü ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikasının Məclisi Milli Məclisinin Bəyanatı, Anım Günü ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikasının Məclisi Milli Məclisinin Sədri bildirib ki, 27 sentyabr günü xalqımız üçün xüsusi tarixi və mədəni əhəmiyyət daşıyır. Altı il bundan əvvəl həmin gün Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin başladığı Zəfər yürüşü ölkəmizin tarixində yeni dövrə başlayıb.

44 günlük Vətən müharibəsində əldə edilən qələbə şəhər və kəndlərimizi, ölkəmizi, Azərbaycan Respublikasını, Azərbaycan Respublikasının Məclisi Milli Məclisinin Bəyanatı, Anım Günü ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikasının Məclisi Milli Məclisinin Sədri bildirib ki, 27 sentyabr günü xalqımız üçün xüsusi tarixi və mədəni əhəmiyyət daşıyır. Altı il bundan əvvəl həmin gün Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin başladığı Zəfər yürüşü ölkəmizin tarixində yeni dövrə başlayıb.

2023-cü ilin sentyabr ayında keçirilən birgünlük antiterror əməliyyatı ilə Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün təmin edilməsinin ən mühüm mərhələsinə başa çatdırıb. Dövlətimizin suverenliyi tam bərpa olunub, ölkə Konstitusiyasının qüvvəsi onun bütün ərazisində bərqərar edilib.

Bu tarixi nailiyyətlər Ulu Öndər Heydər Əliyevin başladığı və möhtərəm Prezident İlham Əliyevin uğurla davam etdirdiyi strateji xəttin təntənəsinə təcəssüm etdirir.

Spiker vurğulayıb ki, Azərbaycan düşmən üzərində tarixi qələbələri xalqımıza bəxş etmiş Müzəffər Ali Baş Komandana, cəsur əsgər və zabitlərimizə əbədi olaraq minnətdardır.

Milli Məclisin Sədri deyib ki, Vətən və xalq yolunda canından keçmiş şəhidlərimiz unudulmur və heç zaman da unudulmayacaq.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin 2020-ci il 2 dekabr tarixli sərəncamına uyğun olaraq, artıq 6 ildir ki, ölkəmizdə Anım Günüün qeyd edildiyini bildiren spiker diqqətə çatdırıb ki, sentyabrın 27-də Anım Günündə Prezident İlham Əliyev, Birinci vitse-prezident

Mehriban xanım Əliyeva Zəfər parkında Vətən müharibəsi şəhidlərinin xatirəsinə yad etdilər. Həmin gün dövlət və hökumət rəsmiləri, hərbi qulluqçular, ictimaiyyət nümayəndələri də Zəfər parkında oldular. Ölkəmizin şəhər və rayonlarında anım tədbirləri keçirildi.

Çıxışına yekun vuran Milli Məclisin Sədri diqqətə çatdırıb ki, Anım Günüünün ümummilli əhəmiyyəti vardır. Şəhidlərin xatirəsinin qorunub saxlanması nəsillər arasında əlaqəni möhkəmləndirir, suveren və qüdrətli Azərbaycanın dəyərlərini daha yaxşı anlamağa kömək göstərir.

27 Sentyabr - Anım Günü ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin Bəyanatının mətnini parlamentin Xarici müdaxilələrə və hibrid təhdidlərə qarşı müvəqqəti komissiyasının sədri Ramid Namazov oxuyub.

(Bəyanatın mətni qəzetin bugünkü nömrəsində dərc edilib).

27 Sentyabr - Anım Günü ilə əlaqədar Milli Məclisin Bəyanatı səsə qoyularaq qəbul edilib.

Sonra Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin 2026-cı il payız sessiyasının qanunvericilik işləri planı müzakirəyə təqdim olunub. Parlamentin komitə sədriləri Zəhid Oruc, Siyavuş Novruzov, deputatların Sahib Əliyev, Razi Nurullayev, Əli Məsimli, Bəhruz Məhərrəmov, Aydın Mirzəzadə, Jalə Əliyeva, Elman Nəsirov, Ceyhun Məmmədov və Hikmət Məmmədov payız sessiyasının qanunvericilik işləri planı haqqında fikirlərini açıqlayıblar, təkliflərini səsləndiriblər.

Milli Məclisin 2026-cı il payız sessiyasının qanunvericilik işləri planı haqqında Milli Məclisin qərar layihəsi səsə qoyularaq təsdiq edilib.

Spiker Sahibə Qafarova növbəti məsələnin "Azərbaycan Respublikasının insan hüquqları üzrə müvəkkili (ombudsman) haqqında" Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası Qanunu (II sessiya) olduğunu deyib. O, nəzərə çatdırıb ki, Konstitusiyası qanunları Milli Məclisdə iki dəfə səsə qoyulur. Bu sənədə 6 ay öncə - fevralın 27-də birinci sessiyada münasibət bildirildiyini, indi isə onun ikinci sessiyaya çıxarılaraq səsə qoyulduğunu deyib. O, nəzərə çatdırıb ki, Konstitusiyası qanunları Milli Məclisdə iki dəfə səsə qoyulur. Bu sənədə 6 ay öncə - fevralın 27-də birinci sessiyada münasibət bildirildiyini, indi isə onun ikinci sessiyaya çıxarılaraq səsə qoyulduğunu deyib. O, nəzərə çatdırıb ki, Konstitusiyası qanunları Milli Məclisdə iki dəfə səsə qoyulur. Bu sənədə 6 ay öncə - fevralın 27-də birinci sessiyada münasibət bildirildiyini, indi isə onun ikinci sessiyaya çıxarılaraq səsə qoyulduğunu deyib.

Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu komitəsinin sədri Əli Hüseynli diqqətə çatdırıb ki, sənədə Azərbaycan Respublikasının insan hüquqları üzrə müvəkkili (ombudsman) haqqında" Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası Qanunu (II sessiya) olduğunu deyib. O, nəzərə çatdırıb ki, Konstitusiyası qanunları Milli Məclisdə iki dəfə səsə qoyulur. Bu sənədə 6 ay öncə - fevralın 27-də birinci sessiyada münasibət bildirildiyini, indi isə onun ikinci sessiyaya çıxarılaraq səsə qoyulduğunu deyib.

Konstitusiyası Qanunu II sessiyada qəbul edilib.

Milli Məclisin Sədri deyib ki, gündəliyin dördüncü məsələsi Azərbaycan Respublikası Prezidentinin etirazı ilə qaytarılmış "Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsində, Azərbaycan Respublikasının Məclisi Milli Məclisinin Bəyanatı, Anım Günü ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikasının Məclisi Milli Məclisinin Sədri bildirib ki, 27 sentyabr günü xalqımız üçün xüsusi tarixi və mədəni əhəmiyyət daşıyır. Altı il bundan əvvəl həmin gün Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin başladığı Zəfər yürüşü ölkəmizin tarixində yeni dövrə başlayıb.

44 günlük Vətən müharibəsində əldə edilən qələbə şəhər və kəndlərimizi, ölkəmizi, Azərbaycan Respublikasını, Azərbaycan Respublikasının Məclisi Milli Məclisinin Bəyanatı, Anım Günü ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikasının Məclisi Milli Məclisinin Sədri bildirib ki, 27 sentyabr günü xalqımız üçün xüsusi tarixi və mədəni əhəmiyyət daşıyır. Altı il bundan əvvəl həmin gün Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin başladığı Zəfər yürüşü ölkəmizin tarixində yeni dövrə başlayıb.

2023-cü ilin sentyabr ayında keçirilən birgünlük antiterror əməliyyatı ilə Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün təmin edilməsinin ən mühüm mərhələsinə başa çatdırıb. Dövlətimizin suverenliyi tam bərpa olunub, ölkə Konstitusiyasının qüvvəsi onun bütün ərazisində bərqərar edilib.

Bu tarixi nailiyyətlər Ulu Öndər Heydər Əliyevin başladığı və möhtərəm Prezident İlham Əliyevin uğurla davam etdirdiyi strateji xəttin təntənəsinə təcəssüm etdirir.

Spiker vurğulayıb ki, Azərbaycan düşmən üzərində tarixi qələbələri xalqımıza bəxş etmiş Müzəffər Ali Baş Komandana, cəsur əsgər və zabitlərimizə əbədi olaraq minnətdardır.

Milli Məclisin Sədri deyib ki, Vətən və xalq yolunda canından keçmiş şəhidlərimiz unudulmur və heç zaman da unudulmayacaq.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin 2020-ci il 2 dekabr tarixli sərəncamına uyğun olaraq, artıq 6 ildir ki, ölkəmizdə Anım Günüün qeyd edildiyini bildiren spiker diqqətə çatdırıb ki, sentyabrın 27-də Anım Günündə Prezident İlham Əliyev, Birinci vitse-prezident

məyə yönəlib və onun konseptual mahiyyəti ayrı-ayrı vergi və sosial güzəştlərlə məhdudlaşmır. Sənəd rəqəmsal ekosistem üçün vacib olan müəssisə, investör, tədqiqat və bazar həlqələrini vahid təşviq siyasəsinə birləşdirir və innovasiyanın yeni məhsul və xidmətlərə çevrilməsinə şərait yaratmağı hədəfləyir. O, millət vəkllərini qanunun təkmilləşdirilməsi məqsədilə bir sıra mühüm dəyişikliklər təklif edib.

Məsələ barədə məlumat verən Milli Məclisin İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin sədri Azər Əmiraslanov bildirib ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən qanuna innovasiya ekosistemi üzrə dövlət dəstəyinin və stimullaşdırıcı mexanizmlərin təkmilləşdirilməsi məqsədilə bir sıra mühüm dəyişikliklər təklif edilib.

Komitə sədri diqqətə çatdırıb ki, yenilənmiş qanun iqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsində müzakirə edilib, onun dövlət başçısının təklif etdiyi dəyişikliklərlə qəbul edilməsi məqsəduşğun hesab olunub, müvafiq qərar komitə üzvləri tərəfindən yekdilliklə dəstəklənib.

Qanunun yeni redaksiyasındakı müddəaların bəzi məqamlarını vurğulayan komitə sədri bildirib ki, qanunun əsas konsepsiyası dəyişmir və Prezidentin təklifləri həmin konsepsiyanın həyata keçirilməsi mexanizmlərini təkmilləşdirir. Başlıca məqsəd yenə də ölkəmizdə innovativ iqtisadiyyatın inkişafının sürətləndirilməsi, bu sahəyə çoxşaxəli dövlət dəstəyinin göstərilməsi, özəl investisiyaların cəlb edilməsinin stimullaşdırılmasıdır.

O diqqətə çatdırıb ki, ilkin yanaşmada sektor üzrə müəyyən edilən güzəştlər ümumi qaydada tətbiq edilib. Təklif edilən yeni dəyişikliklər isə innovativ fəaliyyətdə dövlət dəstəyini konkret meyarlarla - ixrac göstəriciləri və valyuta daxilolmaları ilə əlaqələndirir və şərtləndirir. Mühüm dəyişikliklərdən biri də güzəştlərin tətbiq dairəsinin daha dəqiq müəyyən edilməsi və dövlət dəstəyinin konkret olaraq özəl innovativ sahibkarlığa istiqamətləndirilməsidir. Habelə dövlət innovativ məhsullar üçün bazarın və tələbin formalaşmasına şərait yaratmaq məqsədi ilə 20 faizlik sənədlə güzəşt müəyyən edir və yeni redaksiyada bu məcburi tələb kimi təsbit olunur. Vurğulanıb ki, yenilənmiş qanuna innovativ iqtisadiyyatın iştirakçısı olan sahibkarların hüquqlarının müdafiəsi baxımından mühüm əlavələr daxil edilib.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin təklifləri qanunun ilkin məqsədini qorumaqla onun tətbiq mexanizmlərinin təkmilləşdirilməsinə xidmət edir. Belə ki, yeni dəyişikliklərdən sonra innovativ fəaliyyətə dövlət dəstəyi daha hədəfli, daha ümumi və nəticəyönümlü xarakter alır.

Sənəd səsə qoyularaq qəbul olunub. İclasda "Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə İordaniya Haşimilər Krallığı Hökuməti arasında ümumiyyətdə pasport sahiblərinin viza tələbindən qarışıqlıq azad edilməsi haqqında Saziş" in təsdiq edilməsi barədə, "Cinayət işləri üzrə qarışıqlıq hüquqi yardım haqqında" Avropa Konvensiyasına İkinci Əlavə

Protokolun təsdiq edilməsi barədə", "Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə Monqolustan Hökuməti arasında hava əlaqəsi haqqında Saziş" in təsdiq edilməsi barədə, Azərbaycan Respublikası Hökuməti və Ukraynanın Nazirlər Kabineti arasında "Hökumət rabitəsi sahəsində əməkdaşlıq haqqında Saziş" ə dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə Ukraynanın Nazirlər Kabineti arasında Protokol'un təsdiq edilməsi haqqında və "Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə Slovakiya Respublikası Hökuməti arasında məxfi məlumatın mübadiləsi və qarşılıqlı mühafizəsi haqqında Saziş" in təsdiq edilməsi barədə qanun layihələri səsə qoyularaq qəbul edilib.

Fasilədən sonra Milli Məclisin plenar iclası davam edib.

Parlamentin Təbii ehtiyatlar, enerji və ekologiya komitəsinin sədri Sadıq Qurbanov "Azərbaycan Respublikasının Quba, Qusar, Şabran, Siyazan və Xızı rayonlarının bəzi hissələrini əhatə edən ərazi (Quba Xəzəryanı) üzrə köşfiyyət, işlənmə və hasilatın pay bölgüsü haqqında" Azərbaycan Respublikasının Dövlət Neft Şirkəti ilə "GranTerra-Enerji (Azerbayjan) GmbH" şirkəti və "SOCAR Quba-Xəzəryanı" MMC arasında Sazişin qəbul və təsdiq edilməsi, həyata keçirilməsinə icazə verilməsi barədə" qanun layihəsindən söz açıb.

Diqqətə çatdırılıb ki, Azərbaycan Prezidentinin 2026-cı il 26 yanvar tarixli sərəncamına əsasən, Quba-Xəzəryanı ərazisi üzrə köşfiyyət, işlənmə və hasilatın pay bölgüsü haqqında Saziş 2026-cı il fevralın 18-də Bakı şəhərində imzalanıb.

Suzişin təsdiq edilməsi Azərbaycanın quruculuq neft-qaz potensialının daha geniş öyrənilməsinə, qabaqcıl geoloji köşfiyyət texnologiyalarının tətbiqinə, xarici investisiyaların cəlb edilməsinə və ölkənin enerji sektorunda beynəlxalq əməkdaşlığın inkişafına xidmət edəcək.

Beynəlxalq münasibətlər və parlamentlərə əlaqələr komitəsinin üzvi Fərid İsmayilzadə sənəd barədə təsdiq etdiyi komitənin müsbət rəy verdiyini bildirib. Parlamentin komitə sədri Hicran Hüseynova və deputat Əli Əsgərov fikirlərini açıqladıqdan sonra qanun layihəsi qəbul edilib.

İclasda İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin sədri Azər Əmiraslanov "Dövlət sənədləri haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsini (birinci oxunuş) təqdim edib. Bildirib ki, dəyişikliklərin mahiyyəti dövlət məhsul ayrı-ayrı hüquqi şəxslərin həyata keçirdikləri sənədlərdə maliyyə mənbəyindən asılı olaraq fərqli hüquqi rejimin müəyyən edilməsi və tətbiqindən ibarətdir. Sənədə əsasən, müvafiq icra hakimiyyəti orqanının rəhbərliyi etdiyi orqanın (qurumun) idarəetməsinə verilən dövlət müəssisələr, dövlət payı olan təsərrüfat cəmiyyətləri və publik hüquqi şəxslərin, habelə sadəlan subyektlərin təsisçisi və ya iştirakçı olduqları hüquqi şəxslər dövlət büdcəsi vəsaitləri, subsidiyalar, dövlət zəmanətli kreditlər və fondların vəsaitləri istisna olmaqla, digər maliyyə vəsaitləri

hesabına həyata keçirdikləri malların, işlərin və xidmətlərin satın alınması xüsusi tənzimləmə dairəsinə daxil edilir.

Layihədə habelə adçəkəlin subyektlər tərəfindən malların, işlərin və ya xidmətlərin satın alınması qaydasının müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) tərəfindən təsdiq edilməsinin hüquqi əsası müəyyənləşdirilib. Həmin mal, iş və xidmətlərin satın alınması üzrə müqavilələrin bağlanması və göndərilməsinin informasiya sistemi vasitəsilə elektron qaydada həyata keçirilməsi təmin olunur.

Təklif olunan dəyişikliklər dövlət maliyyəsinə olan müəssisələrin və hüquqi şəxslərin təsərrüfat fəaliyyətində çəkiləliyin artırılmasına, büdcədənəknar və daxili maliyyə mənbələri hesabına sənədlərin tənzimlənməsində hüquqi müəyyənliyin təmin olunmasına xidmət edir.

Qanun layihəsi birinci oxunuşda qəbul olunub.

Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu komitəsinin üzvi Kamal Cəfərov Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsində və Cinayət-Prosessual Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında qanun layihəsi barədə (birinci oxunuş) məlumat verib. Bildirilib ki, qanun layihəsi terrorizmin maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə mexanizmlərinin gücləndirilməsi, hüquqi şəxslərin bu sahədə məsuliyyətinin daha dəqiq müəyyən edilməsi, habelə Azərbaycan Respublikasının tərəfdar Suzişin qəbul və təsdiq edilməsi, həyata keçirilməsinə icazə verilməsi barədə" qanun layihəsindən söz açıb.

Diqqətə çatdırılıb ki, Azərbaycan Prezidentinin 2026-cı il 26 yanvar tarixli sərəncamına əsasən, Quba-Xəzəryanı ərazisi üzrə köşfiyyət, işlənmə və hasilatın pay bölgüsü haqqında Saziş 2026-cı il fevralın 18-də Bakı şəhərində imzalanıb.

Suzişin təsdiq edilməsi Azərbaycanın quruculuq neft-qaz potensialının daha geniş öyrənilməsinə, qabaqcıl geoloji köşfiyyət texnologiyalarının tətbiqinə, xarici investisiyaların cəlb edilməsinə və ölkənin enerji sektorunda beynəlxalq əməkdaşlığın inkişafına xidmət edəcək.

Beynəlxalq münasibətlər və parlamentlərə əlaqələr komitəsinin üzvi Fərid İsmayilzadə sənəd barədə təsdiq etdiyi komitənin müsbət rəy verdiyini bildirib. Parlamentin komitə sədri Hicran Hüseynova və deputat Əli Əsgərov fikirlərini açıqladıqdan sonra qanun layihəsi qəbul edilib.

İclasda İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin sədri Azər Əmiraslanov "Dövlət sənədləri haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsini (birinci oxunuş) təqdim edib. Bildirib ki, dəyişikliklərin mahiyyəti dövlət məhsul ayrı-ayrı hüquqi şəxslərin həyata keçirdikləri sənədlərdə maliyyə mənbəyindən asılı olaraq fərqli hüquqi rejimin müəyyən edilməsi və tətbiqindən ibarətdir. Sənədə əsasən, müvafiq icra hakimiyyəti orqanının rəhbərliyi etdiyi orqanın (qurumun) idarəetməsinə verilən dövlət müəssisələr, dövlət payı olan təsərrüfat cəmiyyətləri və publik hüquqi şəxslərin, habelə sadəlan subyektlərin təsisçisi və ya iştirakçı olduqları hüquqi şəxslər dövlət büdcəsi vəsaitləri, subsidiyalar, dövlət zəmanətli kreditlər və fondların vəsaitləri istisna olmaqla, digər maliyyə vəsaitləri

ş, Azərbaycan Prezidentinin rəhbərliyi ilə ərazi bütövlüyümüzün və suverenliyimizin tam bərpası, konstitusiyaya-hüquq nizamının milli ərazi yurisdiksiyası çərçivəsində təmin edilməsi, həmçinin dövlət qulluğu sahəsində həyata keçirilən institusional dəyişikliklər Məcəllənin qəbulunu aktuallaşdırır.

Komitə sədri diqqətə çatdırıb ki, Məcəllə dövlət qulluğunun idarə olunmasını, prinsiplərini, dövlət orqanlarının və dövlət qulluğu vəzifələrinin təsnifatını, dövlət qulluğunun hüquq və vəzifələrini, qulluq stajını və ixtisas dərəcələrini əhatə edir. Layihədə həmçinin dövlət qulluğuna qəbul, müsabiqə və müsahibə, vəzifəyə təyinat, rotasiya, xidməti fəaliyyətin və sorisələrin qiymətləndirilməsi, vəzifədə irəliləyiş, əlavə təhsil və peşəkar inkişaf, əməkhaqqı və digər təminatlar, məzuniyyət, etik davranış qaydaları, intizam məsuliyyəti və dövlət qulluğuna xitam verilməsi ilə bağlı məsələlər tənzimlənir.

Qeyd edilib ki, Məcəllənin qüvvəyə minməsi ilə "Dövlət qulluğu haqqında" qanunla yanaşı, "Azərbaycan Respublikasının Dövlət Qulluğuna İdarəetmə Şurası haqqında", "Dövlət qulluqçularının etik davranış qaydaları haqqında" və bir sıra digər qanunların qüvvədə düşməsi nəzərdə tutulur.

Habelə bildirilib ki, digər normativ hüquqi aktların Məcəlləyə uyğunlaşdırılması üçün keçid mexanizmi müəyyən edilir. Həmin aktlar Dövlət Qulluğu Məcəlləsinə uyğunlaşdırılanaqda yalnız Məcəlləyə zidd olmayan hissədə tətbiq olunacaq. Eyni zamanda hazırda qüvvədə olan "Dövlət qulluğu haqqında" qanuna əsasən verilmiş və etibarlılıq müddəti başa çatmamış "Dövlət qulluğu sertifikatı"nın hüquqi qüvvəsi qorunur. Belə sertifikatla malik şəxslər sertifikatın qüvvədə olduğu müddətdə yeni Məcəlləyə əsasən keçirilən müsahibələrdə iştirak edə biləcəklər. Məcəlləyə əlavə olaraq dövlət qulluğu ilə bağlı tətbiq ediləcək sənədlərin nümunəvi formaları müəyyən edilir.

Məsələ ətrafında aparılan müzakirələrdə komitə sədri Zəhid Oruc, deputatlar Azay Quliyev, Razi Nurullayev, Mələhat İbrahimqızı çıxış edərək, fikir və qeydlərini səsləndiriblər.

Qanun layihəsi birinci oxunuşda qəbul edilib.

İclasda daha sonra "Dövlət vergi orqanlarında xidmət haqqında Əsasnamə"nin təsdiq edilməsi barədə", "Əmək pensiyaları haqqında", "Hərbi qulluqçuların statusu haqqında", "Hərbi xidmətinin vacibliyini vurğulayıb. Bildirilib ki, dövlət qulluğunun inkişafına dair Azərbaycan Prezidentinin müəyyənləşdirdiyi strategiyaya uyğun olaraq, qarşıya qoyulan məqsədlərin həyata keçirilməsi üçün bu sahədə qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsi, o cümlədən Dövlət Qulluğu Məcəlləsinin hazırlanması nəzərdə tutulub. Qeyd olunub ki, hazırda qüvvədə olan bir sıra normativ hüquqi aktlarla tənzimlənən dövlət qulluğu münasibətlərinin daha sistemli və kompleks şəkildə nizamlanaraq, qanunvericiliyin təbiiyyətində vahid yanaşmanın təmin edilməsi zərurəti yaranıb. Bununla yana-

və sığorta prinsipləri əsasında həyata keçirildiyini söyləyib. Bu baxımdan sosial sığorta prinsiplərinə əsaslanmayan mexanizmlərin təkmilləşdirilməsi və pensiya təyinatı şərtlərinin müasir tələblərə uyğunlaşdırılması istiqamətində davamlı islahatların aparıldığını deyib.

Bildirilib ki, islahatların növbəti addımı olaraq qulluqçularının, deputatların, Mərkəzi Seçki Komissiyası üzvlərinin, Ombudsmanın, Hesablama Palatası üzvlərinin, diplomatik xidmət əməkdaşlarının, hərbi qulluqçuların pensiya təyinatı mexanizmlərinin təkmilləşdirilməsi və vahid sığorta prinsipi yanaşmasının tətbiqi nəzərdə tutulur. Eyni zamanda sosial müdafiə sistemində sığorta prinsipinin daha da gücləndirilməsi, pensiyaların və sığorta kapitalının indeksasiya mexanizminin təkmilləşdirilməsi, dayanıqlı sosial təminatın yaradılması üçün "sosial sığorta ehtiyatı"nın artırılması məqsədilə yeni təkliflər irəli sürülür. Hazırda müzakirəyə çıxarılan qanun layihəsi möhür bu məqsədlə hazırlanıb.

Müdafiə, təhlükəsizlik və korrupsiya ilə mübarizə komitəsinin sədri Arzu Nəgəyev, İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin üzvi Vüqar Bayramov, Beynəlxalq münasibətlər və parlamentlərə əlaqələr komitəsinin sədri Səməd Seyidov bu məsələ barədə fikirlərini açıqlayaraq, təmsil etdikləri komitələrin müsbət rəylərini diqqətə çatdırıblar.

Qanun layihəsi səsə qoyularaq birinci oxunuşda qəbul edilib.

Gündəliyin on beşinci məsələsi olan Vergi Məcəlləsində, "Hərbi qulluqçuların statusu haqqında", "Polis haqqında", "Gömrük orqanlarında xidmət haqqında" Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə", "Prokurorluq orqanlarında qulluq keçmə haqqında Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə", "Azərbaycan Respublikasının daxili işlər orqanlarında xidmət keçmə haqqında Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə", "Kəşfiyyət və əks-kəşfiyyət fəaliyyəti haqqında", "Ədliyyə orqanlarında qulluq keçmə haqqında", "Miqrasiya orqanlarında qulluq keçmə haqqında Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə" və "Fövqəladə hallar orqanlarında xidmətkeçmə haqqında" qanunlarda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsinin birinci oxunuşunda Müdafiə, təhlükəsizlik və korrupsiya ilə mübarizə komitəsinin sədri Arzu Nəgəyev təqdim edib. Bildirilib ki, təqdim olunan qanun layihəsində Vergi Məcəlləsinin 102.1.14.15-ci maddəsinə təklif edilən dəyişikliklər, müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurumun) hərbi qulluqçularının gəlirlərinin gəlir vergisindən azad olunmasının istisna edilməsi nəzərdə tutulur.

Layihədə göstərilən bir sıra qanunvericilik aktlarında müvafiq orqanların əməkdaşlarının əməyinin ödənilməsi və eləcə də həmin orqanların əməkdaşlarının və onların ailə üzvlərinin yeni qulluq və ya xidmət yerinə köçməsi ilə bağlı xərclərin ödənilməsi qaydaları təkmilləşdirilib.

"Kəşfiyyət və əks-kəşfiyyət fəaliyyəti haqqında" qanunun 20-ci maddəsinə təklif edilən dəyişikliklər həmin orqanlarda xidmət edən hərbi qulluqçuların pul təminatı, pensiyalarının hesablanması və əlavələrin müəyyən edilməsi qaydalarının təkmilləşdirilməsi nəzərdə tutulur. Həmçinin layihədə bu təminatlardan istifadə hüququ olan şəxslərin kateqoriyası dəqiqləşdirilib.

Vurğulanıb ki, layihədə nəzərdə tutulan dəyişikliklər, xüsusi xidmət orqanlarında xidmət keçən şəxslərin pul və maddi təminatı ilə bağlı normaların təkmilləşdirilməsinə, mövcud hüquqi tənzimləmənin dəqiqləşdirilməsinə və bu sahədə hüquqi müəyyənliyin təmin edilməsinə yönəlməlidir.

Layihə ilə bağlı Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu komitəsinin sədri Əli Hüseynli və İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin üzvi Vüqar Bayramov təmsil etdikləri komitələrin müsbət rəylərini səsləndiriblər.

Qanun layihəsi səsə qoyularaq birinci oxunuşda qəbul olunub.

İclasda son olaraq "Sahibkarlıq sahəsində aparılan yoxlamaların dayandırılması haqqında" və "Ətraf mühitə təsir qiyətləndirilməsi haqqında" qanunlarda dəyişiklik edilm

27 Sentyabr – Anım Günü ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin bəyanatı

Xalqımızın tarixi yaddaşında xüsusi yer tutan 27 sentyabr günü sarsılmaz milli birliyimizin rəmzi olaraq böyük mənəvi və ictimai-siyasi əhəmiyyət daşıyır. Bu gün Azərbaycanın özli təpaqlarının işğalına son qoyulmasına və tarixi ədalətin bərpasına, dövlətimizin suveren hüquqlarının onun bütün ərazisində bərqərar edilməsinə gətirib çıxaran üçillik Zəfər yürüşünün başlanğıcı olmuşdur.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev tərəfindən 27 sentyabrın Anım Günü elan edilməsi dövlətimizin ərazi bütövlüyü və suverenliyi uğrunda canından keçmiş şəhidlərə dövlətin və xalqın dərin ehtiramının ifadəsidir. Şəhidlərimizin mərdliyi və şücaəti vətənpərvərliyin mənəvi zirvəsinə, onların və döyüş yoldaşlarının fədakarlığı sayəsində əldə edilmiş tarixi qələbə isə Azərbaycanın loyaqət və gücünün əbədi təcəssümünə çevrilmişdir.

2020-ci il sentyabrın 27-də başlanan və 44 gün davam edən Vətən müharibəsi ölkəmizin tarixində döndürən mərhələsi təşkil etmişdir. Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin möhtəşəm Zəfəri 30 ilə yaxın Ermənistan Respublikasının işğalı altında olan torpaqlarımızın böyük bir hissəsini azad edilməsinə gətirib çıxarmış və əvvəlki onilliklər ərzində regionda yaranmış hərbi-siyasi reallığı dəyişmişdir.

Azərbaycan Respublikası dövlətimizin ərazi bütövlüyünü təsdiqləyən və işğal edilmiş torpaqların azad olunmasına tələb edən BMT Təhlükəsizlik Şurasının qəziz üzərində qalmış məlum 4 qətnaməsinin, digər beynəlxalq təşkilatların müvafiq sənədlərinin icrasını güc gücü ilə təmin etmişdir.

Bu tarixi qələbə Ulu Öndər Heydər Əliyevin müəyyən etdiyi siyasi xəttə uyğun olaraq, dövlətin möhkəmləndirilməsi, iqtisadiyyatın inkişaf etdirilməsi, milli təhlükəsizlik sisteminin təkmilləşdirilməsi, müdafiə potensialının artırılması, müasir peşəkar ordu yaradılması, ölkənin beynəlxalq nüfuzunun yüksəldilməsi, gənc nəslin vətənpərvərlik və ölkənin taleyi üçün məsuliyyət ruhunda tərbiyələndirilməsi üçün uzun illər aparılan məqsədyönlü işin nəticəsi olmuşdur.

44 günlük Vətən müharibəsində qələbənin ən mühüm amili Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı İlham Əliyevin siyasi və hərbi rəhbərliyi olmuşdur. Döyüş əməliyyatlarının gətirdiyi şəraitdə dövlət idarəçiliyinin, ordunun və cəmiyyətin birliyi, operativ qərarlar qəbul etmək və ölkənin ehtiyatlarını qarşıya qoyulmuş məqsədlər əldə edilməsinə yönəltmək qabiliyyəti mühüm rol oynamışdır. Onun nümayiş etdirdiyi sərkərdəlik məharəti, sarsılmaz siyasi iradə və strateji uzaqgörənlik müəyyən olunmuş hədəflərin əldə edilməsinə müstəsna töhfə vermişdir.

Hərbi qələbə Vətən qarşısında borcunu şərəflə yerinə yetirən Azərbaycan əsgərlərinin və zabitlərinin mərdliyi və qəhrəmanlığı sayəsində əldə edilmişdir. Azad olunan hər bir şəhər və kənd, hər bir yüksəklik onların şücaətlərinə şahid olmuşdur. Bir çox hərbi qulluqlar "Vətən Müharibəsi Qəhrəmanı" adına və digər yüksək dövlət mükafatlarına layiq görülmüşdür. Doğma torpaqlarının düşmən tapdığından azad edilməsi üçün canından və qanından keçmiş Azərbaycan oğullarının mərdliyi və rəşadətli xalqımızın qəhrəmanlıq tarixinin ən parlaq səhifələrindən biridir.

Təəssüf ki, hərbi əməliyyatlar dövründə Ermənistan silahlı qüvvələri beynəlxalq hüquq normalarını və prinsiplərini, o cümlədən 1949-cu il 12 avqust tarixli Cenevrə konvensiyalarını kobudcasına pozaraq dinc əhaliyə qarşı dəhşətli cinayətlər törətmişlər. Cəbhə xəttindən uzaqda yerləşən şəhər və rayonlara ballistik rakətlər, habelə qadağan olunmuş ağır forslu və kaset tipli mörmlər ilə edilən hücumlar müharibə cinayətləri və insanlıq əleyhinə cinayətlərdir. Bu qanlı cinayətlər nəticəsində 100-dən çox dinc sakin, o cümlədən 11 uşaq qətlə yetirilmiş, 450-dən çox insan yaralanmışdır.

Düşmənin vəhşilik əməllərinə baxmayaraq, Azərbaycan Ordusu beynəlxalq humanitar hüquq normalarına dönmədən əməl etmiş, düşmənin yalnız silahlı qüvvələrini və hərbi obyektlərini hədəf almış, mülki şəxslərə və yaşayış məntəqələrinə zərər vurulmasına yol verməmişdir. Torpaqlarımız döyüş meydanlarında qəhrəman şəhidlərimizin, əsgər və zabitlərimizin, qazilərimizin qanı və canı bahasına işğaldan azad edilmişdir.

2020-ci ilin payızında başlanmış hərbi-siyasi proseslər üç il sonra davam etdirilmişdir. 2023-cü il sentyabr 19-20-də həyata keçirilən birgünlük antiterror əməliyyatı nəticəsində Ermənistan tərəfindən yaradılmış kriminal xunta rejiminin fəaliyyətə son qoyulmuş, Azərbaycanın suverenliyi onun bütün ərazisində bərqərar edilmişdir. Bu möhtəşəm uğur 44 günlük Vətən müharibəsində əldə edilmiş tarixi Zəfərin məntiqi davamı və yekunu olmuşdur.

Azərbaycan xalqının ictimai sürurunda 27 Sentyabr – Anım Günü, 8 Noyabr – Zəfər Günü və 20 Sentyabr – Dövlət Suverenliyi Günü mahiyyətə vəhdət təşkil edir. Anım Günü azadlığın hansı qurbanlar hesabına başa gəldiyini xatırladır. Zəfər Günü ədalətin təntənəsi təcəssümü etdirir, Dövlət Suverenliyi Günü isə Azərbaycan dövlətinin hüquqlarının onun bütün ərazisində bərqərar olduğunu ifadə edir.

Azərbaycan dövləti şəhid ailələrinin və qazilərin sosial müdafiəsi, tibbi reabilitasiyası, mənzil təminatı, məşğulluğu məsələlərini daim diqqət mərkəzində saxlayır. Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti Mehriban Əliyevanın rəhbərlik etdiyi Heydər Əliyev Fondu bu istiqamətdə məqsədyönlü və davamlı tədbirlər həyata keçirir.

Ölkədə şəhidlərin xatirəsini əbədiləşdirmək üçün ardıcıl iş aparılır. Memorial komplekslər, abidələr və muzeylər yaradılır, küçələrə, məktəblərə və digər ictimai obyektlərə qəhrəmanların adı verilir.

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi Vətən naminə canını fəda etmiş şəhidlərin öz xatirəsinə dərin ehtiramını bildirir, döyüş meydanlarında həyatını ölümcül təhlüklərə ataraq böyük qələbəmizə töhfə vermmiş əsgər və zabitlərimizə minnətdarlığını ifadə edir.

Vətən müharibəsi şəhidlərinin öz xatirəsi doğma torpağa məhəbbət və fədakarlığın ən yüksək təzahürü kimi qədrətilən xalqımızın qəlbində əbədi yaşayacaqdır. Onların hünərləri hər zaman unudulmayacaq, adları isə dövlətçilik tariximizdə əbədi qalacaqdır.

Azad, güclü, vahid və suveren Azərbaycan şəhidlərimizə ən böyük abidədir.

(Bəyanat Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin 2026-cı il 30 sentyabr tarixli iclasında qəbul edilmişdir).

Silahlı Qüvvələrin Müzəffər Ali Baş Komandanı İlham Əliyevin sərkərdəliyi altında rəşadətli Azərbaycan Ordusu 44 gün ərzində 30 ilə yaxın davam edən işğala son qoydu.

Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin döyüşlər zamanı həyata keçirdiyi "Qisas", "Qətiyyətli cavab" və 19-20 sentyabr 2023-cü ildəki antiterror əməliyyatları nəticəsində Qarabağ Ermənistan silahlı qüvvələrinin tör-töküntülərindən və erməni separatçılarından təmizləndi. Qazanılmış Zəfər nəticəsində ölkəmizin ərazi bütövlüyü və suverenliyi bərpa olundu. Haqq-ədalət nəhayət ki, yerini tapdı. Bu gün də qanlı Azərbaycan Ordusu ölkəmizə qarşı olacaq bütün təxribatların qar-

Azərbaycanın müdafiə sənayesi sürətli inkişafdadır

Bu sahədə istehsal olunan məhsullarımızın keyfiyyəti beynəlxalq səviyyədə yüksək qiymətləndirilir

şısını almaq gücündə və qətiyyətindədir.

Təbii ki, düşmən üzərində uğurlar asanlıqla qazanılır. Ordu nə qədər müasir silahlarla təmin edilərsə, o qədər güclü və qüdrətli olur. Cəbhədə döyüşən əsgər düşməni daha tez məğlub edir. İkinci Qarabağ müharibəsində erməni işğalçıları üzərində Zəfər zabit və əsgərlərimizin igidliyi və qəhrəmanlığı ilə yanaşı, həm də ən müasir silahlarla silahlanmalarının hesabına əldə olundu. Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi altında uğurla həyata keçirilən islahatlar nəticəsində dövlətimizin iqtisadi və maliyyə imkanları artıqca ordumuzun maddi-texniki bazası da möhkəmlənir. Ordumuz ən müasir silah və avadanlıqlarla, zirehli texnikalarla, müxtəlif döyüş vasitələri ilə təmin olunur. Elə bu yüksək təminatın nəticəsidir ki, bu gün Silahlı Qüvvələrimiz dünyanın ən güclü orduları ilə bir sırada dayanır.

Ordumuzu daha da gücləndirmək, ən müasir silah-sursatlarla, döyüş vasitələri təmin etmək üçün ölkəmizin müdafiə sənayesi daim inkişaf etdirilir.

Bu sahədə uğurlu islahatlar həyata keçirilir. Son illər global iqtisadi çağırışlara cavab olaraq bu sahədə həyata keçirilmiş, konkret hədəflərə hesablanmış məqsədyönlü tədbirlər nəticəsində ölkədə iqtisadiyyatın digər sektorları kimi sənaye infrastrukturuna da xeyli təkmilləşdirilmiş və inkişaf etdirilmişdir. Müdafiə sənayesinin modernləşdirilməsi və strukturunun təkmilləşdirilməsi istiqamətində mühüm layihələr həyata keçirilmişdir.

Xatırladaq ki, ölkəmizin müdafiəsini təmin etmək, ordumuzun maddi-texniki bazasını daha da gücləndirmək məqsədilə hələ 2003-cü ildə Prezident Heydər Əliyev tərəfindən "Azərbaycan Respublikası müdafiə sənayesi müəssisələrinin 2003-2005-ci illərdə inkişafına dair Dövlət Proqramı" təsdiq etmişdir. Bu proqramda hərbi sahədə kənardan asılılıq azaldılması və Silahlı Qüvvələrimizin yeni məhsullarla təminatı nəzərdə tutulmuşdu. Prezident İlham Əliyevin 16 dekabr 2005-ci il tarixli sərəncamına əsasən, Dövlət Xüsusi Maşınqayırma və Konversiya

Komitəsi ləğv edilmiş və onun bazasında Azərbaycan Respublikasının Müdafiə Sənayesi Nazirliyi yaradılmışdır.

Müdafiə Sənayesi Nazirliyinin yaradılmasından sonra ölkəmizdə bu sahənin inkişafı demək olar ki, yeni mərhələyə qədəm qoymuşdu. Bu sahənin inkişaf etdirilməsi üçün yeni perspektivlər açıldı. Müdafiə Sənayesi Nazirliyi qəbul edilmiş strateji proqram və planlar üzrə Silahlı Qüvvələrin imkan və qabiliyyətinin qarşıda dayanan mühüm vəzifələrə uyğun inkişaf etdirilməsi üçün zəruri silah, hərbi və xüsusi texnika növlərinin tətbiqinə, onların yerli istehsalına başlandı. Nazirliyin "İqlim" Elmi İstehsalat, "Telemaxanika", "Peyk", "Azon", "Alov", Elektron Hesablama Maşınları və "Radioquraşdırma", "Dalğa", "Araz", "Avia-Agreqat", "Sənayeçihaz" kimi müəssisə və zavodlarında Silahlı Qüvvələrimizi müasir tələblərə cavab verən müdafiə təyinatlı məmulatlarla təmin etmək üçün onlarca yeni istehsalat sahələri yaradıldı.

Azərbaycan Ordusunun atıcı silahlara olan tələbatı nəzərə ali-

naraq, piyada və tank əleyhinə minaların, qumbaraatanların, minaatanların, müxtəlif çaplı tapança, avtomat, pulemyot, snayper tüfəngləri və patronların istehsalına başlandı. "Zəfər", "Zəfər-K", "İnam" tapançaları, PKT, PKM, pulemyotları, "Mübariz", "İstiqal", "Yalquz", "Yurtçı" snayper tüfəngləri, "Boran" artilleriya qurğusu, "Qaya" tank əleyhinə əl qumbaraatanları, "Komando" tipli "Aşırım" minaatanları, "Mata-dor" və "Marauder" zirehli hərbi texnikaları hazırlandı.

Azərbaycanın iqtisadi imkanları ilbəil artıqca güc strukturlarının müasir standartları səviyyəsində və özündə yeni texnologiyaları cəmləşdirən silah sistemləri ilə təchiz edilməsi, bununla yanaşı, XXI əsr müharibələrinin müqəddəratını həll edən kəşfiyyat və zərbə pilotsuz uçuş aparatlarının - PUA-ların yerli istehsalı sahəsində də mühüm addımlar atılıb. "Zərbə", "Orbiter 1", "Orbiter 1 KM" (İti qovan), "Orbiter 2", "Orbiter 3" kimi PUA-lar məhz milli müdafiə sənayemizin uğurlarıdır.

Müntəzəm olaraq Bakı-Ekspo Mərkəzində təşkil olunan si-

lah sərgilərində ölkəmizdə istehsal olunan döyüş vasitələri, silah-sursat, optik cihazlar, zirehli texnikalar, müxtəlif təyinatlı pilotsuz uçuş aparatları nümayiş etdirilir. İftixarla qeyd etmək olar ki, müdafiə sənayemizin son nailiyyətləri keçirilən sərgilərdə böyük maraqla qarşılanır, mütəxəssislərin diqqətini cəlb edir. Bu, bir daha göstərir ki, ölkəmizdə müdafiə sənayesi daim inkişaf edir, təkmilləşir. Müdafiə sənayemiz dünyanın ən aparıcı dövlətlərinin istehsalından geri qalmır, hələ bir çox ölkələri də qabaqlayır.

Dünən Bakı Ekspo Mərkəzində "ADEX 2026" 6-cı Azərbaycan Beynəlxalq Müdafiə Sərgisinin və "Securax Caspian" 15-ci Beynəlxalq Daxili Təhlükəsizlik, Mühafizə və Xilasetmə Avadanlıqları Sərgisinin iştirakçılarına ünvanladığı müraciətdə bu vacib sahəyə diqqət yetirərək demişdir: "Bu gün Azərbaycanın müdafiə sənayesi məhsullarının keyfiyyəti və etibarlılığı beynəlxalq səviyyədə yüksək qiymətləndirilir. "ADEX" sərgisi həm ölkəmizin müdafiə-sənaye kompleksinin gücünün və potensialının, o cümlədən innovativ texnologiyalarının, həm də tərəfdaşlarımızın müdafiə sənayesi müəssisələrinin müasir məhsullarının və yeni nailiyyətlərinin beynəlxalq ictimaiyyətə təqdim olunması baxımından xüsusi əhəmiyyət daşıyır".

İnam var ki, əvvəlki sərgilərdə olduğu kimi, bu dəfə də ölkəmizin müdafiə sənayesinin məhsulları hərbi ekspertlər, peşəkar mütəxəssislər və bu sahənin şirkətləri tərəfindən yüksək dəyərləndiriləcək. Müdafiə sənayemizin inkişafı ölkəmizin adına böyük uğurlar qazandıracaq.

Vahid MƏHƏRRƏMOV,
"Azərbaycan"

Baş prokuror MDB-yə üzv dövlətlərin Baş Prokurorlarının Əlaqələndirmə Şurasının 36-cı iclasında iştirak edib

Baş prokuror Kamran Əliyev Rusiya Federasiyasında rəsmi səfərdədir.

Səfər çərçivəsində sentyabrın 30-da baş prokuror Kamran Əliyevin rəhbərlik etdiyi, tərkibinə Azərbaycan Respublikasının hərbi prokuroru-baş prokurorun müavini Bəhruz Əhmədovun da daxil olduğu nümayəndə heyəti Kazan şəhərində MDB-yə üzv dövlətlərin Baş Prokurorlarının Əlaqələndirmə Şurasının (BPOŞ) 36-cı iclasında iştirak edib. İclas çərçivəsində MDB məkanında prokurorluq orqanları arasında qarşılıqlı fəaliyyətin gücləndirilməsi, cinayətkarlıqla mübarizə, qanunçuluğun və hüquq qaydalarının təmin olunması, habelə beynəlxalq hüquqi əməkdaşlığın aktual məsələləri müzakirə edilib.

İclasda Kamran Əliyev "Xaricdən aktivlərin qaytarılması sahəsində müasir çağırışlar və yeni həllər" mövzusunda çıxış edərək, cinayət yolu ilə əldə edilmiş aktivlərin xarici yurisdiksiyalardan qaytarılması sahəsində mövcud çağırışlar, bu istiqamətdə beynəlxalq əməkdaşlığın genişləndirilməsi və praktiki mexanizmlərin təkmilləşdirilməsinin əhəmiyyəti barədə fikirlərini bölüşüb.

Səfər çərçivəsində baş prokuror Kamran Əliyevlə Rusiya Federasiyasının baş prokuroru Alek-

sandr Qutsan arasında ikitərəfli görüş keçirilib.

Səmimi qəbul və Azərbaycan nümayəndə heyətinə göstərilən qonaqpərvərliyə görə təşəkkürünü bildiren Kamran Əliyev Azərbaycan ilə Rusiya arasında dostluq, qarşılıqlı anlaşma və etimada əsaslanan münasibətlərə ölkəmizdə yüksək önəm verildiyini qeyd edib. Dövlətlərarası münasibətlərin inkişafında Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və Rusiya Federasiyasının Prezidenti Vladimir Putinin təmaslarının mühüm rol oynadığını vurğulanıb.

Həmçinin qeyd edilib ki, hər iki ölkənin prokurorluq orqanları arasında səmərəli əməkdaşlıq əlaqələri mövcuddur. Görüş çərçivəsində konkret cinayət işləri üzrə hüquqi yardım məsələləri müzakirə edilib.

Yekunda Azərbaycan Respublikasının Baş Prokurorluğu ilə Rusiya Federasiyasının Baş Prokurorluğu arasında 2027-2028-ci illər üçün Əməkdaşlıq Proqramı imzalanıb. Sonodan iki ölkənin prokurorluq orqanları arasında qarşılıqlı fəaliyyətin daha da möhkəmləndirilməsinə, qarşılıqlı maraq doğuran istiqamətlər üzrə praktiki əməkdaşlığın və təcrübə mübadiləsinin genişləndirilməsinə töhfə verəcəyinə əminlik ifadə olunub.

Səfər çərçivəsində baş prokuror Kamran Əliyev, həmçinin Laos Xalq Demokratik Respublikasının baş prokuroru xanım Livonq Laoli ilə görüşüb. Görüş zamanı iki ölkənin prokurorluq orqanları arasında ötən il imzalanmış Əməkdaşlıq Memorandumu əsasında hüquqi əməkdaşlığın inkişaf perspektivləri və qarşılıqlı maraq doğuran digər məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb.

Tərəflər arasında prokurorluq orqanlarının qarşılıqlı faydalı əməkdaşlığın hüquqi bazasının genişləndirilməsi barədə razılıq əldə olunub.

Tədbir çərçivəsində həmçinin MDB-yə üzv dövlətlərin və Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatına üzv dövlətlərin baş hərbi prokurorlarının "dəyirmi masa"sı keçirilmiş, bu sahədə əməkdaşlıq əlaqələrinin inkişaf perspektivləri müzakirə edilmişdir. Bəhruz Əhmədovla "dəyirmi masa"ya qatılan Rusiya Federasiyasının və Çin Xalq Respublikasının hərbi prokurorları arasında ikitərəfli görüşlər keçirilərək qarşılıqlı maraq doğuran məsələlər müzakirə edilib.

Nümayəndə heyətinin səfəri davam edir.

"Azərbaycan"

Tarixi salnaməçilər, sonra isə tarixçilər yazırlar.

Adətən, salnaməçilər yaşadıkları dövr-də gördüklerini, şahidi olduqlarını dəriyə, yaxud kağıza köçürərək gələcək nəsillərə saxlayırdılar.

Tarixçilər isə salnaməçilərin yazdıqlarını sistemə salır, bir-birilərlə əlaqələrini müəyyənləşdirir, dövrləşdirərək insanlara təqdim edirlər.

* Bu olur tarixi hadisələr barədə dəqiq məlumat.

* Bu olur tarixdə baş verənlərin geniş mənzərəsi.

* Bu olur tarix elmi.

Bəli, tarixi salnaməçilərlə tarixçilər yazırlar!

Tarixi yarıdanlara, salnaməçilərə və tarixçilərə faktları, materialları və rənlər isə görkəmli şəxsiyyətlər, sərkərdələr, fəthilər olurlar!

Tarix qılıncla, silahla, sonra isə yaradılmaqqla yazılır!

Yeni dövətlər yaranır, şəhərlər salınır, istehsal artır, ölkə çiçəklənir və s.

Bu, keçmişdə də belə olub, indi də belədir!

Azərbaycanın, onun ayrılmaz parçası sayılan Qarabağın tarixi yüz əsrlərlə ölçülür.

Son iki əsrdə isə ona süni şəkildə tarix yaradıblar: iki əsrdək dövrü əhatə edən münəqişə tarixi.

Ən möhtəşəmi, yaddaqaalanı isə bu münəqişəyə ədalətlə, "dəmir yumruq"la son qoyulması oldu!

Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin "dəmir yumruq"u ilə!

❖ ❖ ❖

* Dağlıq Qarabağ münəqişəsi süni, qondarma münəqişədir!

* Qəsdən yaradılan, şüurlu şəkildə ortaya atılan münəqişədir.

* Düşmənlərimiz tərəfindən düşməniyyətə yaradılan münəqişədir!

* İdarə edilən, "səndürürlüb-alovlandırılan" münəqişədir!

Təkcə Azərbaycana və Türkiyəyə qarşı deyil, bütövlükdə türk dünyasına qarşı yaradılan münəqişədir.

İkiəsrlik tarixi olan bu münəqişə zaman-zaman müxtəlif "epitet"lərlə bəzədilən münəqişə olub!

XIX əsrdə ermənilərin Cənubi Qafqazda yerləşdirilərək planlı və uzaqgörən formada yaradılan bu münəqişə Rusiyanın bölgədə daim qalaraq prosesləri idarə edə bilməsi, təsir dairəsində saxlanması, həm də Türkiyəyə qarşı düşməniyyətlərin icrasına xidmət məqsədilə yaradılmışdı.

Bununla Rusiya həm bölgədə hərbi bazasını arxayınlıqla saxlayır, həm də Ermənistanə və Azərbaycana təsir rıçağı kimi istifadə edirdi.

Sovet dövründə buna elə bir ehtiyac duyulmurdu.

Çünki bütün ərazilər Rusiyanınkı sayılırdı və nöinki münəqişə, heç mübahisə predmeti də ola bilməzdi.

Elə ki, SSRİ dağılmağa başladı, bax onda münəqişəni yeni "terminlərlə" - "millətlərin öz müqəddəratını təyin etmə hüququ", "ermənilərin özlərinə dövlət yaratmaq hüququ", "azlıqda olan xalqların sıxışdırılması", "hayların referendum və seçki hüquqlarının pozulması" və digər səslənişi gözəl ifadələrə "bəzəməyə" başladılar.

Təbii ki, bu halda ermənilərin artıq özlərinə dövlət qurduqları, separatizm hərəkətinə rəvac vermələri, yeni yaradılan qondarma qurumların heç bir hüquqi əsaslarının olmadığı, özbaşına verilən qərarlarla bir dövlətin ərazisinin qanunsuz şəkildə digər dövlətə birləşdirilməsi kimi cinayət xarakterli hərəkətlər gizlədilir, "demokratik" istilahlarla pərdələyirdi.

Haqiqət isə haqiqət olaraq qalırdı. Sadəcə hələlik güclü sayılan tərəf ona əhəmiyyət vermirdi.

❖ ❖ ❖

Dağlıq Qarabağ münəqişəsinin daha bir xarakterik xüsusiyyəti isə onun qəsdən, məqsədlı şəkildə beynəlmilləşdirilməsi idi.

Dünya erməniliyi Qarabağ münəqişəsinin daim əlovlanmasını və "qaynar" vəziyyətdə qalmasını istəyib.

Bu yolda əlindən gələni əsirgəməyib!

Əvvəla, harada yaşamasından və işləməsindən asılı olmayaraq, hər ay hər bir işləyən erməni "krunk" təşkilatına "miatsum" məqsədlilə müəyyən məbləğ ödəyirdi.

Bunu etməyən hay "millət düşməni" sayılırdı və Sumqayıt hadisələrində ermənilər özləri məhz belələri ilə haqq-hesab çəkirdilər.

İkincisi, toplanan həmin məbləğdən bəhrələnlər çoxdur!

Onlar dünyanın müxtəlif ölkələrində fəaliyyət göstərən erməni diasporlarının rəhbərləridir.

Həmin "payçı"lar yığılanları nağd şəkildə mənimləməkdən əlavə, korrupsiya

və rüşvət vermə yolu ilə ələ aldıkları siyasi seçkilərə və parlamentarilərə ödənilən məbləğin də bir qismini gizli şəkildə mənimləyirlər.

Digər tərəfdən, ələ aldıkları səlahiyyət sahiblərindən karyera qurmaqda, "yağlı dövlət sifarişlərini" ələ keçirməkdə istifadə edirlər.

Hayların yaratdıqları "dünya fondu"ndan "miatsum" üçün Ermənistanə göndərdikləri vəsaitləri ölkənin dövlət rəhbərləri, "generalitet", qondarma qurumun başçıları da müxtəlif adlarla ələ keçirirdilər.

Odur ki, Ermənistan prezidentləri, müharibə generalı və qondarma "dqr"nin "rəhbərləri" qısa müddətdə milyonlara çevrilərək böyük sərvət topladılar.

Uzadan isə daim cavan oğlanlarını bu sərsəm ideya uğrunda qurban verən və ölkəni tərəkətlək zorunda qalan sırası ermənilər olurdu.

Dünya erməniliyi hadisələrin ilk çağlarından xərclənən və mənimlənilən pulların müqabilində nəyəə nail olmaqdan, gözədən pərdə asmaqdan, hələ hansısa qərarları çıxartdırmıyaqdan ötrü müharibəni "xristian-müsəlman qarşıdurması" şəklində təqdim etməyə və bu yolla xristian dünyasını (həm də beynəlxalq qurum və təşkilatları) öz tərəflərinə cəkməyə çalışırlar.

Hadisələrin başlanğıcında bu meyil dünya KİV-ində güclü şəkildə təbliğ olunurdu: "müsəlman, vəhşi azərbaycanlılar" "məzlum", "zavallı" ermənilərə təzyiq göstərir, onların "hüquqlarını pozur", "müstəqil dövlət qurmalarına" imkan vermirlər!

Zaman-zaman korrupsiya, verilən rüşvətlər və uydurulan mişlər beynəlxalq təşkilatlarda bəyanat, qətnamə, qərar şəklində öz əksini tapırdı.

Necə ki, Azərbaycan 44 günlük Zəfər müharibəsində ikiəsrlik münəqişəyə birdəfəlik son qoyduqdan sonra AŞ PA utanmaz-utanmaz bizə qarşı sanksiya tətbiq etdi!

❖ ❖ ❖

Vəziyyətin belə faciəvi şəkli almasında - ərazilərimizin iyirmi faizinin ələ keçirilərək otuz il işğal altında saxlanılmasında, iyirmi mindən çox vətən övladının şəhid gətirməsində Azərbaycanın keçmiş rəhbərliyinin də böyük günahı vardır.

Moskva qul sədaqəti göstərən Ə.Vəzirov və A.Mütəllibov Azərbaycanın müstəqil dövlət kimi yaşayacağını təsəvvürlərinə belə gətirmirdilər.

Onlar nə mərkəzin riyakar oyunlarından baş çıxara bildilər, nə hadisələrin ziyanınıza inkişafının qarşısını aldılar, nə də vaxtında ordu quraraq torpaqların müdafiəsini təşkil etdilər.

Əksinə, ov tufənlərini belə yığdıraraq insanları silahsız qoydular.

Sonra isə xalqın qəzəbindən qorxaraq təyyarə ilə Rusiyaya qaçıb ona sığındılar.

Xalqın milli-azadlıq hərəkətinin dalğalarından istifadə edərək iqtidara gələn AXC-Müsavat cütliyi isə təkcə təcrid-sizlikləri və sərişsizlikləri ilə deyil, üstəlik, xəyanət əməlləri ilə torpaqların düşməni əlinə keçməsinə şərait yaratdılar.

Böyük siyasətin "peşka"ları olan bu insanlar Rəhim Qaziyev kimi xəyanətkarı müdafiə naziri qoymaqla, əslində, müharibənin taleyini həll etmiş oldular.

İqtidarda olduqları qısa müddətdə şəxsi maraqlarını güdməklə korrupsiya və rüşvətxorluğa yuvarlandılar, dövləti məhvəlmə həddinə gətirərək sonda "vəzifələrinı donduraraq" qaçıb getdilər.

Bundan əvvəl isə, 1993-cü ildə məşhur "may konfransı"nı keçirib bir-birlərinin mənfur əməllərini açıb-tökərək xalqa "hesabat"larını verdilər.

❖ ❖ ❖

Xalqın arzu və tələbi ilə yenidən ölkə rəhbərliyinə qayıdan Ulu Öndər Heydər Əliyev hər şeyə təzədən başlamalı oldu.

Vətəndaş müharibəsinin qarşısını aldı, əhalidəki külli miqdarda silah-sursatı yığdırdı, ölkəni xaos, anarxiya və qanunsuzluq burulğanından qurtardı, möhkəm və davamlı sabitlik yaratdı, Azərbaycanın müstəqilliyini əbədliliyə çevirdi.

Ömür bundan artığına imkan vermədi.

Ölkənin Heydər Əliyev siyasi kursu adlanan davamlı inkişaf istiqamətlərini müəyyən edərək, layiqli siyasi varisini yetişdirərək, xalqın gələcək taleyini qüdrətli əllərə etibar edərək əbədiyyətə qovuşdu!

Bələliklə, Azərbaycanda yeni dövr, İlham Əliyev dövrü başladı.

❖ ❖ ❖

Prezident İlham Əliyevin qarşısında da təxirə salınmadan həllini gözləyən problemlər kifayət qədər vardı.

* Məcburi köçkünlərin böyük bir qismi çadır şəhərciklərində və digər ictimai binalarda ağır şəraitdə yaşayırdılar.

Yeni yaşayış kompleksləri inşa edərək onların vəziyyətinin yaxşılaşdırılması vacib idi!

* Ölkədə enerji qıtlığı olduğundan, regionlara elektrik enerjisi fasilələrə verildiyindən məişətdə və aqrar sektordə xeyli çətinliklər yaşanırdı.

* Qazlaşdırma səviyyəsi aşağı olduğundan ucaqlarda soyuq aylarda əhali problemlərlə üzləşirdi.

* İşsizlik və yoxsulluq 40 faiz civarında idi.

Bütün bunların yoluna qoyulması böyük vəsait və zaman tələb edirdi.

Nəyi nə vaxt və necə etməyi məharətlə bacaran cənab İlham Əliyev bütün bu problemlərin öhdəsindən uğurla gəldi.

* 116 yaşayış kompleksi və məiasir tipli şəhərciklər tikdirərək 300 mindən çox məcburi köçkünnün həyat şəraitini əsaslı şəkildə yaxşılaşdırdı.

* Yeni elektrik enerjisi istehsalı məsələləri yaradıldı və bu gün Azərbaycan Avropaya "yaşıl enerji" ixracına hazırlaşır.

* Hazırda ölkədə qazlaşdırma 95 faizdən yüksəkdir.

* İqtisadiyyatın yüksəldilməsi və sahibkarlığın inkişafı sayəsində işsizlik və yoxsulluq 4-5 faizə endirilib.

* Üstəlik, möhtəşəm ordu yaradılaraq ən məiasir silahlarla silahlandırılmaqla dörd-günlük Aprel müharibəsində uğurla sınaqdan çıxarıldı.

Cənab İlham Əliyev heç kəsə və heç nəyə - nə BMT-yə, nə ATƏT-ə, nə beynəlxalq qurum və təşkilatlara arxayın olmayaraq Qarabağ probleminin "dəmir yumruq"la həll etmək yolunu tutdu!

Azərbaycanın siyasəti də, diplomatiyası da, iqtisadi və hərbi gücü də, xalqla iqtidarın birliyi və vəhdəti də bu problemin daxil imkanlar hesabına həllinə yönəldildi!

Bu həm də ölkəmizin şərəf tarixinə çevrildi!

❖ ❖ ❖

Bu gün çətinliyə düşərək Azərbaycan qazına möhtac qalan və Azərbaycanla əməkdaşlığa məcbur olan Avropa bizim çətin günlərimizdə düşmənimizin yanında yer almışdı.

Ermənistanın torpaqlarımızı işğal etdiyini etiraf etsələr də, onun geri qaytarılmasına, beynəlxalq hüququn və ədalətin bərpasına yardım göstərmək istəmirdilər.

Əksinə, vaxtı uzatmaqla işğalı unudurmağa, tutduğu torpaqların haylarda qalmasına dəstək verirdilər.

Əvvəla, "münəqişənin hərbi yolla hərbi variantı yoxdur", - deyərək Azərbaycanı silaha əl atmaqdan cəkindirməyə çalışırdılar.

İkincisi, "ATƏT-in Minsk qrupu" adlı bir qurum yaradaraq guya bu qurumun məsələni sülh danışıqları yolu ilə "həll edəcəyi görüntüsü" yaradırdılar.

"Dua oxumaqla donuz darıdan çıxmaz!" - Azərbaycan atalar sözüdür.

Avropa parlamentinin və Avropa qurumlarının bütün "duaları" ermənəcə səsləndiyindən münəqişə uzandıqca uzanırdı.

Amma Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyev bu "taktiki gedişlərə", öz adı ilə adlandıraraq, "oyunbazlıqlara" yaxşı bələd idi!

Qərbin Azərbaycana "qadağan etdiyi" hərbi variantı çox ciddi və məxfi şəkildə hazırlaşdı...

"Sülh danışıqları"ndan da heç zaman imtina olunmurdu.

Yalnız Ermənistanın baş naziri N.Paşinyan sərxoş olaraq hayların üroyındakilərini açıq şəkildə "Qarabağ Ermənistanıdır - nöqtə" deyərək bildirəndən sonra Azərbaycan sülh danışıqlarının mənasızlığını dilə gətirdi...

"Dəmir yumruq"u ilə Azərbaycanın yeni tarixini yazan Müzəffər Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyev düşməni izlə cəkməklə ona kapitulyasiya aktını imzaladırdıqdan sonra 10 noyabr 2020-ci il tarixli xalqa müraciətində Zəfər müharibəsindən əvvəl, hərbi əməliyyatlar dövründə və sonra baş verən bir sıra məqamlara aydınlıq gətirdi.

* Dünya ikili standartlardan ələ cəkmədi!

* Dünya sonadək erməniperəst mövqedə dayandı!

* Dünya beynəlxalq hüququ, ədaləti müdafiə etmədi!

Azərbaycan BMT qətnamələrinin icrasını da, beynəlxalq hüququ da, ədaləti də müharibə meydanında mərdliklə, cəsarətlə, qəhrəmanlıqla təmin etdi!

Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin xalqa müraciətində dediği kimi: "Biz bu qələbəni döyüş meydanında qazandıq. 300-ə yaxın yaşayış məntəqəsi, o cümlədən Füzuli şəhəri, Cəbrayıl şəhəri, Zəngilan şəhəri, Qubadlı şəhəri, Şuşa şəhəri, Hadrut qəsəbəsi, Şuqovuşan qəsəbəsi, digər qəsəbələr döyüş meydanında azad edildi.

Bu qələbələr düşməni məcbur etdi ki, Ağdam, Laçın, Kalbəcər rayonları bizə si-

yasi yollarla qayıdır. Amma burada Ermənistan tərəfinin xoş niyyətini axtarmaq yersizdir. Onlarda xoş niyyət deyilən anlayış bütövlükdə yoxdur. Sadəcə olaraq, məcbur olub. Çünki bildirdi ki, bu sənədə imza atmasa, özümüz alacağıq bu torpaqları. Hər kəs bunu bildirdi. Mən demişdim ki, qan tökmək istəmirəm, müharibəni dayandırmağıq, rədd olsun bizim torpaqlarımızdan! Belə də oldu!"

Müharibənin başladığı ilk günlərdə Azərbaycanın hərbi cəhətdən böyük üstünlüyünü görən erməniperəst dövlətlər fasiləsiz olaraq Azərbaycan Prezidentinə zənglər çalaraq hərbi əməliyyatları dayandırmasına dalbadal xahiş-minnət edirdilər.

Hətta təsir və təzyiq cəhdləri də olurdu!

Lakin Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin polad iradəsinə heç nə ilə təsir göstərmək mümkün deyildi!

Yenə də Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin həmin müraciətindən:

"Demək olar ki, gündəlik rejimdə deyirdilər, dayanın, dayanın, dayanın, dayanın! Amma biz qabağa gətdik. Çünki mən xalqın dəstəyini hiss edirdim, xalqın inamını görürdüm. Məni heç nə dayandıra bilmədi. Çünki mən bildirdim ki, biz haqlıyıq. Biz öz ərazi bütövlüyümüzü bərpa edirik, öz torpaqlarımızı qaytarırıq".

Sonda cənab İlham Əliyev öz bildiyini və istədiyini etdi!

Düşməni darmadağın edərək, torpaqları işğaldan qurtararaq həm də Azərbaycan xalqını qalib xalqa çevirdi:

"Bu müharibə bütün dünyaya Azərbaycan xalqının nə qədər böyük xalq olduğunu göstərdi - yenilməz xalq, dəmir iradəli xalq, müzəffər xalq, müzəffər ordumuz! Fəxr edirik xalqımızla, ordumuzla! Əminəm, hər bir Azərbaycan vətəndaşı hesab edir ki, onun həyatında bu günlər, bu dəqiqələr ən xoşbəxt günlər, dəqiqələrdir. Mən də xoşbəxtəm ki, bu xoş xəbərləri, bu müjdəni Azərbaycan xalqına verirəm".

❖ ❖ ❖

"Dəmir yumruq" Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin yumruğudur!

Həm də təkcə onun yumruğu deyil!

* "Dəmir yumruq" gücün, qüvvətin, qüdrətin və ədalətin real həyatdakı təcəssümüdür!

Həm də rəmzidir!

* "Dəmir yumruq" ikili standartların hökm sürdüyü ədalətsiz dünyada haqlını müdafiə edən, haqqa qovuşduran qüdrətli vasitədir!

* "Dəmir yumruq" beynəlxalq hüququn gücü çatmadığı, icrasında acizlik, qətiyyətsizlik göstərdiyi qərarları həyata keçirən gücdür!

* "Dəmir yumruq" simvolik səslənsə də, əslində, reallığı dəyişə bilən qüdrətdir, qüvvətdir, ədalətdir!

* "Dəmir yumruq" zərərdəndən yarandı!

* "Dəmir yumruq" Azərbaycan xalqının ən müqəddəs arzu və istəyini həyata keçirmək üçün yarandı!

* "Dəmir yumruq" havadarlarına və müdafiəçilərinə güvənərək beynəlxalq hüquqa məhəl qoymayanların qulağını burmaq, ağillandırmaq üçün yarandı!

* "Dəmir yumruq" haqlının həm də güclü olduğunu sübuta yetirmək üçün yarandı!

* "Dəmir yumruq" sözlə əməlin birliyi-ni əyani şəkildə göstərmək üçün yarandı!

* "Dəmir yumruq" səbrin qəzəbə çevriləndə nəyə qadir olduğunu nümayiş etdirmək üçün yarandı!

* "Dəmir yumruq" öz gücünü ilk növbədə xalqdan, milli birlikdən və həmrəylikdən alır!

* "Dəmir yumruq"un qüdrəti həm də onun ədalətindədir!

Ədaləti bərpa etmək niyyətindədir! Bu yolda heç kəsədən, heç nədən cəkinməmək, məqsədinə çatmamış geri dönməmək həünərindədir!

"Dəmir yumruq"un gücü, qüdrəti, əzəməti onun yaradıcısında və sahibindədir!

Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevdədir!

"Dəmir yumruq"u möhtəşəm və sarsılmaz gücə çevirən də məhz İlham Əliyevdir. Dünya "dəmir yumruq"un qüdrətini və imkanlarını gördü!

Həm də təkcə hərə meydanında deyil, diplomatiya və informasiya cəbhəsində də!

* "Dəmir yumruq" 44 gün ərzində Ermənistan ordusunu məhv etdi!

* "Dəmir yumruq" təkcə özəmir, qandırır!

* "Dəmir yumruq" həm də tarix yazır, tarix yaradır!

* Zəfərlər tarixini!

* Qələbələr tarixini!

* Hünər tarixini!

* Xalqın şərəf tarixini!

"Dəmir yumruq" Qarabağı əbədi olaraq bizə qaytardı!

Bəxtiyar SADIQOV

azerbaijan-news.az

U-15 dünya çempionatının Azərbaycanla həvalə olunması zəngin təcrübədən xəbər verir

Azərbaycanda idmanın inkişafı, sağlam və fiziki cəhətdən güclü gənc nəslin formalaşdırılması dövlət siyasətinin mühüm istiqamətlərindən biridir. Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə son illər bu sahədə yaradılmış müasir infrastruktur, idmançılara göstərilən dövlət qayğısı, ölkənin müxtəlif bölgələrini əhatə edən idman kompleksləri və beynəlxalq yarışların təşkili istiqamətində qazanılmış zəngin təcrübə Azərbaycanı dünyada idman ölkəsi kimi tanıdıb. İdmançılarımızın mötəbər beynəlxalq yarışlarda qazandıqları uğurlar isə həyata keçirilən sistemli siyasətin real nəticələrini nümayiş etdirir.

Milli Məclisin Gənclər və İdman komitəsinin sədri Şahin İSMAYİLOV qəzetimizə açıqlamasında deyib ki, dövlət siyasətində idmanın şahı hesab edilən futbolun inkişafı da xüsusi yer tutur: “Ölkəmizdə uşaq və yeniyetmə futbolunun inkişaf etdirilməsi, yeni istedadların erkən yaşlardan üzə çıxarılması, onların müasir məşq şəraiti ilə təmin olunması və futbol infrastrukturunun yenilənməsi mühüm əhəmiyyət daşıyır. Xüsusi qeyd etmək istərdim ki, uşaq futboluna qoyulan sərmayə uzunmüddətli perspektivdə milli komandalar və klublar üçün daha geniş seçim imkanlarının yaradılmasına, ölkədə dayanıqlı futbol sisteminin formalaşdırılmasına yönəlmis strategiyə yanaşmadır”.

Komitə sədri bildirib ki, beynəlxalq idman təşkilatları ilə uğurlu və etibarlı əməkdaşlıq əlaqələri quran Azərbaycan müxtəlif idman növləri üzrə dünya və Avropa səviyyəli yarışlara uğurla evsahibliyi edir. Ölkəmizdə idmanın inkişafına töhfə verən bu yarışlar Azərbaycanın təşkilatçılıq imkanlarının, müasir infrastrukturunun və beynəlxalq idman ictimaiyyetində qazandığı etimadın göstəricisidir. “Bu xüsusda, tarixdə ilk dəfə ölkəmizdə keçiriləcək 15 yaşınadək oğlanlar arasında futbol üzrə dünya çempionatı və festivalının bizə həvalə olunmasını xüsusi qeyd etmək istərdim. Təbii ki, ev sahibi ölkə müəyyənləşdirilərkən Azərbaycanı da sahəyə göstərilən dövlət qayğısının, idmanın inkişafı istiqamətində görülən işlərin və ölkəmizin beynəlxalq yarışların təşkilində qazandığı zəngin təcrübənin mühüm rol oynadığı şübhəsizdir. Prezident İlham Əliyevin 2026-cı il iyulun 27-də imzaladığı sərəncamla turnirin yüksək səviyyədə təşkili üçün müvafiq dövlət qurumları qarşısında konkret vəzifələr müəyyənləşdirilib. Eyni zamanda FIFA-nın prezidenti Canni Infantinonun sentyabrın 29-da Prezident İlham Əliyev tərəfindən qəbul edilməsi ölkəmizin idmanın inkişafına, bu beynəlxalq yarışın yüksək səviyyədə keçirilməsinə göstərdiyi diqqətin əyani göstəricisidir”, - deyə deputat əlavə edib.

Ş.İsmayilov xüsusi vurğulayıb ki, belə bir yarışın Azərbaycanı keçirilməsi uşaqlarımızın futbol marağını artıracaq, uşaq futbolunun inkişafına, idmanın daha geniş yayılmasına və yeni futbol nəslinin yetişdirilməsinə töhfə verəcək. Eyni zamanda dünyanın müxtəlif ölkələrindən minlərlə yeniyetmənin Azərbaycanda bir araya gəlməsi gənclər arasında idman vasitəsilə ünsiyyətin, qarşılıqlı anlaşmanın və dostluq əlaqələrinin genişlənməsinə də xidmət edəcək.

Əsmər QARDAŞXANOVA,
“Azərbaycan”

2020-ci il sentyabrın 27-də İkinci Qarabağ müharibəsi başlayarkən döyüş yalnız səngərlərdə və təmas xəttində getmirdi. Eyni dərəcədə amansız, nəticələri baxımından tələpəklü başqa bir döyüş informasiya və diplomatiya cəbhəsində alovlanmışdı. Onsuz da erməni təbliğat maşını hər zaman dünyanı yalanlarla aldatmağa, Azərbaycanı "təcavüzkar" kimi qələmə verməyə cəhd göstərirdi. Lakin bu dəfə düşmənin qarşısında təkcə güclü Azərbaycan Ordusu deyil, həm də həqiqətləri dünyaya anında və dəqiqliklə çatdıran Ali Baş Komandan İlham Əliyev var idi.

İnformasiya cəbhəsinin qalibi

Prezident İlham Əliyev Vətən müharibəsinin ilk günlərindən erməni təbliğat maşınının yalanlarını beynəlxalq səviyyədə ifşa etdi

Savaşın ilk saatlarından başlayaraq, Prezident İlham Əliyev həm beynəlxalq təşkilatların rəhbərləri və dünya liderləri ilə diplomatik təmaslarında, həm də xarici KİV-ə verdiyi müsahibələrdə Azərbaycanın haqq işini tam faktlarla ortaya qoydu. Erməni yalanlarının dünyada ayaq açıb yeriməsinə imkan vermədi.

Münaqişə yalnız Azərbaycan ərazi bütövlüyü çərçivəsində həll edilə bilər

Vətən müharibəsinin ilk günlərində BMT-nin Baş katibi Antonio Quterreş, Fransa Prezidenti Emmanuel Makron, Qətər dövlətinin Əmiri Təmmim bin Həməd Al Tani, Almaniyanın özamanki kansleri Angela Merkel və Avropa İttifaqı Şurasının keçmiş Prezidenti Şarl Mişel ilə keçirilən telefon danışıqları diplomatik cəbhənin əsas xəttini təşkil edirdi.

Prezident İlham Əliyev bütün ali səviyyəli həmsöhbətlərinə hərbi əməliyyatların səbəbini və mahiyyətini təkzibedilməz faktlarla şərh edirdi. Dövlətimizin başçısı açıq şəkildə bildirirdi ki, sentyabrın 27-də Ermənistan təmas xətti boyunca yaşayış məntəqələrimizi və hərbi mövqelərimizi ağır artilleriyadan atəşə tutub, dinc sakinlərimizi və hərbiçilərimizi qətlə yetirib. Azərbaycan Ordusunun həyata keçirdiyi əməliyyatlar isə özünümüdafiə və xalqı qorumaq məqsədi daşıyan uğurlu əks-hücumdur. Liderlərlə söhbətlərdə dövlət başçısı Ermənistanın müharibəyə addım-addım hazırlaşdığını vurğulayırdı.

2020-ci il sentyabrın 28-də BMT-nin Baş katibi Antonio Quterreşin təşəbbüsü ilə onunla Prezident İlham Əliyev arasında videokonfrans formatında görüş oldu. Həmin görüşdə ölkəmizin rəhbəri bildirdi ki, Ermənistan tərəfi birinci dəfə deyil belə hərbi təxribatlar törədir: "Belə ki, işğalçı ölkə bu ilin iyul ayında Azərbaycan-Ermənistan dövlət sərhədində buna oxşar təxribat həyata keçirib, avqust ayında isə erməni diversiya dəstəsi təmas xəttini keçməyə cəhd edib".

44 günlük müharibə zamanı Fransanın ermənipərəst mövqə sərgiləməsi hər kəsin yadındadır. Vətən müharibəsinin ilk günündə - sentyabrın 27-də Fransa Prezidenti Emmanuel Makron Prezident İlham Əliyevə telefonla zəng edəndə dövlətimizin başçısı, Ermənistan rəhbərliyinin şüurlu şəkildə danışıqlar prosesini pozduğunu onun diqqətinə çatdırdı: "Ermənistan rəhbərliyinin "Dağlıq Qarabağ Ermənis-

tandı" bəyanatı danışıqlara ciddi zərbə vurub. "Azərbaycan Dağlıq Qarabağla danışıqlar aparmalıdır" bəyanatı isə danışıqlar formatının dəyişdirilməsi cəhədidir ki, bu da qəbul ediləməzdir və bu, Minsk qrupunun rəhbərliyi tərəfindən də bildirilib".

Telefon söhbəti zamanı ölkəmizin lideri qətiyyətlə bildirdi ki, Ermənistanın hərbi təxribatı ilə bağlı hadisələrin gələcək inkişafına görə məsuliyyət bu ölkənin siyasi və hərbi rəhbərliyinin üzərinə düşür.

2020-ci il sentyabrın 29-da Almaniyanın ödəvürkü Kansleri Angela Merkel Prezident İlham Əliyevə telefonla zəng edən zaman, "Azərbaycan Ordusu öz torpaqlarında vuruşur və Ermənistan ordusu Azərbaycan torpaqlarında olmamalıdır", - deyən Prezident İlham Əliyev əlavə etdi ki, Ermənistan Azərbaycanın işğal olunmuş ərazilərinə başqa ölkələrdən xarici vətəndaşların qanunsuz məskunlaşmasını həyata keçirir ki, bu da Cenevrə Konvensiyasına görə beynəlxalq hüququn ciddi pozulmasıdır və bu, müharibə cinayəti sayılır.

Həmin gün 2020-ci il sentyabrın 29-da Qətər dövlətinin Əmiri Təmmim bin Həməd Al Tani Prezident İlham Əliyevə telefonla zəng etdi. Söhbət zamanı dövlətimizin başçısı vurğuladı ki, Ermənistan-Azərbaycan Dağlıq Qarabağ münaqişəsi yalnız və yalnız beynəlxalq hüququn norma və prinsipləri əsasında, Azərbaycanın ərazi bütövlüyü çərçivəsində həll edilə bilər.

Vətən müharibəsinin dördüncü günündə - sentyabrın 30-da Avropa İttifaqı Şurasının özamanki Prezidenti Şarl Mişel Prezident İlham Əliyevə telefonla zəng edən zaman ölkəmizin rəhbəri bildirdi ki, Ermənistan baş nazirinin "Dağlıq Qarabağ Ermənistanıdır" bəyanatı danışıqlar prosesinə ciddi zərbə vurub: "Azərbaycan Dağlıq Qarabağla danışıqlar aparmalıdır" bəyanatı isə danışıqlar formatının dəyişdirilməsi cəhədidir ki, bu da qəbul ediləməzdir və Minsk qrupunun rəhbərliyi də bunu bildirib".

Ermənistan rəhbərliyinin "biz sülh tərəfdarıyıq" adı altında işğal əbədləşdirmək cəhdlərinin qarşısını alan Prezident İlham Əliyev dünya liderlərinə rəsmi İrəvanın əsl təcavüzkar niyyətini açıqladı.

"Təcavüzkarı elə cəzalandırmağa qabiliyyət ki, o, bir daha bizim tərəfə baxmağa cəsarət etməsin"

İnformasiya müharibəsinin ən yaddaqalan epizodlarından biri 2020-ci il sentyabrın

29-da "Rossiya-1" telekanalının "60 dəqiqə" proqramında yaşandı. Milyonlarla izləyicinin gözü qarşısında Prezident İlham Əliyev dağlıq və təmkinli çıxışı ilə Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanı faktlar qarşısında aciz qoydu.

Aparıcıların suallarını cavablandırarkən dövlət başçısı erməni tərəfinin yaydığı bütün uydurmaları birdəfəlik darmadağın etdi: "Güya Türkiyənin münaqişə tərəfi kimi iştirak etməsi barədə erməni tərəfin yaydığı bütün şayiələr təxribat xarakteri daşıyır, indiki dildə desək, bu, feyk-nyusdur. Türkiyənin münaqişədə iştirakı barədə heç bir sübut yoxdur və buna zərurət yoxdur. Azərbaycan Ordusu öz xalqının və öz ərazisinin müdafiəsini təmin etmək üçün kifayət qədər hazırlıqlıdır".

Düşmənin digər uydurmasını da anında ifşa edən Ali Baş Komandan İlham Əliyev bildirdi: "Suriyadan heç bir müddə yoxdur. Bu barədə heç bir fakt, heç bir sübut yoxdur... ..Azərbaycanın hazırlıqlı ordusu var, çox böyük səfərbərlik ehtiyatı var. Dünən mən qismən səfərbərlik elan etmişəm. Biz 2 milyon əhali olan Ermənistanı qarşı 10 milyon əhaliyə 10 minlərlə ehtiyatda olanları orduya çağırırıq, bizim insan ehtiyatlarına ehtiyacımız yoxdur. Buna görə də biz özümüzü müdafiə etməyə və təcavüzkarı elə cəzalandırmağa qabiliyyət ki, o, bir daha bizim tərəfə baxmağa cəsarət etməsin".

Hər kəs xatırlayıb, beynəlxalq ictimaiyyət qarşısında çıxış edərkən dəfələrlə rəzil duruma düşən Nikol Paşinyan bu dəfə də əənənsini pozmadı. Verilişin aparıcılarının sualları qarşısında aciz qalan Ermənistanın baş naziri yenə də çıxışında heç bir faktı əsaslanmayan yalan və uydurmalar söylədi.

Vətən müharibəsinin ilk günlərindən etibarən Prezident İlham Əliyevin həyata keçirdiyi hücum diplomatiyası və çevik informasiya siyasəti Ermənistanın dünya ictimaiyyətini çəldirmək planlarını iflasa uğrattı. Dünya Azərbaycanı sadəcə torpaqlarını azad edən güclü orduya deyil, həm də Prezident İlham Əliyevin təmsalında öz haqqını beynəlxalq kürsülərdə, canlı efirlərdə cəsarətlə və faktlarla müdafiə edən müdrik liderə malik olduğunu gördü. Azərbaycanın bu informasiya qələbəsi hərbi zəfərimizin ən möhkəm təməllərindən birinə çevrildi.

Yasəmən MUSAYEVA,
"Azərbaycan"

Zəfərin yaratdığı yeni geosiyasi reallıqlar

27 sentyabr və 8 noyabr çağdaş Azərbaycan tarixində dönüşün, yeni mərhələnin başlanğıcını qoydu. İkinci Qarabağ müharibəsinin dağlıq hüquqi-siyasi qiymətini Prezident İlham Əliyev ötən il BMT Baş Məclisinin kürsüsündən verdi: "Biz müharibəni udduq, sülhü qazandıq". Azərbaycan ərazi bütövlüyünü, suverenliyini və milli ləyaqətini hərbi və siyasi-diplomatik vasitələrlə təmin etdi. Azərbaycan hərbiçilərinin peşəkarlığı və sücaəti, iqtidar-ordu-xalq birliyi və Prezident İlham Əliyevin liderlik məharəti, strateji planlaşdırmaları, qətiyyəti, uzunmüddətli dövlət təcrübəsi qalibiyyətimizi təmin edən əsas amillər oldu.

Bu gün qarşıda başqa vəzifələr dayanır: hərbi-siyasi qələbədən sonra Azərbaycan öz beynəlxalq mövqeyini necə formalaşdırır və dünyada hansı rolu oynayır. Azərbaycan "orta güc" kimi formalaşmaqdadır və bu proses bir neçə amilin bir-birini tamamlaması ilə gedir. Birincisi, dövlətin müstəqil qərarvermə imkanlarına malik olmasıdır, milli maraqlara əsaslanan müstəqil və balanslaşdırılmış xarici siyasətin aparılmasıdır. İkincisi, bunun təmini üçün iqtisadi və enerji potensialına malik olması, bu sahədə tərəfdaşlıq və əməkdaşlıq yaratmasıdır. 30 dövlətlə strateji tərəfdaşlıq münasibətlərimiz var. Üçüncüsü, nəqliyyat və logistika imkanlarıdır. Azərbaycanın geosiyasi mövqeyi ölkəyə xüsusi imkanlar verir. Ölkəmiz Şərqlə Qərbi, Şimala Cənuba birləşdirən mühüm nəqliyyat və enerji marşrutlarının üzərində yerləşir. Azərbaycan Prezidenti ölkəmizin coğrafi mövqeyinin üstünlüklərini strateji dividendlərə çevirən kursa həyata keçirir. Buna görə enerji və nəqliyyat diplomatiyası Azərbaycanın xarici siyasətində mühüm istiqamətlərdən birinə çevrilib. Dördüncüsü, hərbi təhlükəsizlik və müdafiə qabiliyyətidir. Beşincisi, beynəlxalq təşkilatlarda və çoxtərəfli diplomatiya da fəallıqdır. 2025-2026-cı illərdə Azərbaycan beynəlxalq təşkilatların və onların seçkiləri orqanlarının 17 vəzifə və üzvlüyünə irəlilədiyi sürdüylə namizədlərlərin hər biri üzrə uğur əldə edib. Bu, məhz Prezident İlham Əliyevin istiqamətini müəyyən etdiyi xarici siyasət kursunun bəhrəsidir. Altıncısı isə humanitar, mədəniyyət diplomatiyasıdır və "yumşaq güc" amilində istifadə ilə milli maraqların təminidir. Yeddinci isə parlament diplomatiyasının uğurla aparılmasıdır.

24-27 sentyabr tarixlərində Tacikistanın paytaxtı Düşənbə şəhərində keçirilən Asiya Parlament Assambleyasının (APA) Sosial və Mədəni Məsələlər üzrə Daimi Komitəsinin iclasında Tacikistanın təklifi ilə sülh mədəniyyətinin gücləndirilməsi haqqında "Sülh mədəniyyətinin, tolerantlıq və xalqların mədəni dəyərlərinə hörmətin gücləndirilməsi haqqında" qətnamə qəbul edildi. Bu qətnamə 2026-cı ilin iyununda Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş Assambleyasında qəbul edilmiş "Gələcək nəsillər üçün sülhün möhkəmləndirilməsi üzrə Beynəlxalq Onillik (2027-2036)" haqqında qətnamənin kontekstində hazırlanmışdır.

Azərbaycan tərəfinin sülh yaratma təcrübəsi əsasında aşağıdakı iki təklif də səsə qoyularaq Qətnamə mətninə daxil edilmişdir:

Təkcə silahlı münaqişələrin dayandırılması deyil, həm də barışıq, münaqişədən sonrakı bərpa, sosial və iqtisadi reintegrasiya istiqamətində davamlı səylərin göstərilməsinin, habelə davamlı inkişaf üçün əlverişli şəraitin yaradılmasının uzunmüddətli sülh və sabitliyin təmin edilməsi baxımından zəruri olduğunu qəbul edərək;

APA üzv dövlətlərinin müxtəlif regionlarda münaqişədən sonrakı bərpa, humanitar minatəmizləmə, məcburi köçkünlərin təhlükəsiz və ləyaqətli qayıdışı və reintegrasiyası, habelə regional bağlantıların inkişafı sahəsində təcrübəsinin hazırlığı və gələcək nəsillər üçün sülhün möhkəmləndirilməsinə yönəlməsi beynəlxalq səylər baxımından mühüm praktiki təcrübə təşkil etdiyini qəbul edərək;

Bakı artıq yalnız regional deyil, global məsələlərin müzakirə edildiyi platformalardan birinə çevrilmək istiqamətində fəaliyyət göstərir. 2026-cı ilin sentyabrında Bakıda Prezident İlham Əliyevin himayəsi altında 2-ci Azərbaycan Beynəlxalq İnvestisiya Forumu keçiriləcək. 30 trilyon dollar həcmində aktivləri idarə edən şirkət rəhbərləri Bakıda bir araya gəldilər.

Burada 2020-ci il Zəfəri ilə sonrakı diplomatik proseslər arasında əlaqəni də qeyd etmək lazımdır. Bu gün Azərbaycan hərbi qələbəni davamlı sülhə, iqtisadi imkanları dayanıqlı inkişafa, geosiyasi mövqeyi regional əməkdaşlığa, beynəlxalq nüfuzə isə konstruktiv diplomatik fəaliyyətə çevirmək istiqamətində daxili və xarici siyasətini uğurla davam etdirir. Bu siyasət Prezident İlham Əliyevin strateji baxışları və mükəmməl dövlət idarəçiliyi təcrübəsinə uyğun müəyyən edilir. Azərbaycanın Mərkəzi Asiya dövlətləri ilə münasibətlərinin inkişafı da son illərin diqqətçəkən istiqamətlərindəndir. C6 formatında fəaliyyət, Azərbaycan və Mərkəzi Asiya vahid geosiyasi və geoiqtisadi məkan təşkil edir.

27 sentyabrın əsas məsajlarından biri də budur: tarixi yaddaş qorunmalı, əldə edilmiş nəticələrə əsaslanmaqla gələcəyə məsuliyyətlə yanaşma davam etdirilməlidir.

Rizvan NƏBİYEV,
Milli Məclisin deputatı

Ölkəmizdə təşkil olunan "Birliyin Gücü - 2026" birgə hərbi təlimində növbəti mərhələnin tapşırıqları uğurla yerinə yetirilib.

Müdafiə Nazirliyindən AZƏRTAC-a verilən məlumata görə, plana uyğun

olaraq, şəxsi heyətin zirehli nəqliyyat vasitələri ilə əməliyyat sahəsinə daxil olması, yaşayış məntəqəsində döyüş, mina sahələrindən keçidlərin açılması, şortı terrorçuların mövqelərinə basqın və obyektin düşməndən təmizlənmək ələ keçirilməsi, tankəleyhinə

eləcə də qarşılıqlı fəaliyyət və koordinasiya üzrə praktiki bacarıqlarını təkmilləşdiriblər. Tapşırıqların icrası iştirakçı ölkələrin hərbi qulluqçularının yük-sök peşəkarlığı sayəsində uğurla yekunlaşıb.

VƏTƏN müharibəsinin möhtəşəm ZƏFƏRİ

1 ZƏFƏR gündəliyi
oktyabr
2020-ci il

İlham ƏLİYEV:
"Azərbaycan Ordusu əks-hücum əməliyyatlarını həyata keçirir"

İlham Əliyev Aleksandr Lukaşenkoya həqiqətləri açıqlayıb

Belarus Prezidenti Aleksandr Lukaşenko Prezident İlham Əliyevə telefonla zəng edərək temas xəttində silahlı qarşıdurma ilə bağlı yaranmış vəziyyətlə maraqlanıb. İlham Əliyev belaruslu həmkarına məlumat verərək bildirib ki, Ermənistanın sentyabrın 27-də səhər saatlarında başladığı hərbi təxribat

nəticəsində Azərbaycanı yaşayış məntəqələri və döyüş mövqeləri şiddətli ağır artilleriya atəşinə tutulub ki, bu da qəti şəkildə yolverilməzdir. Ermənistan tərəfi şüurlu şəkildə danışıqlar prosesini pozur və hərbi təxribatlara rəvac verməklə yanaşı, danışıqlar prosesinə də böyük zərbə vurur.

Düşmənin 200 tankı, 228 artilleriyası sıradan çıxarılıb

Sentyabrın 27-si səhər saatlarından sentyabrın 30-u saat 21:30-dək düşmən canlı qüvvədə, hərbi və döyüş texnikasında xeyli itki verib və bütün cəbhə boyunca tutduqları mövqelərdən və ərazinin vacib sahələrindən geri çəkilməyə məcbur edilib.

Bu müddət ərzində düşmənin ümumi itkiləri belə olub:

- * 200-dək tank və digər zirehli texnika;
- * 228 ədəd artilleriya, yaylın atəşli raket sistemləri;
- * 30 ədəd hava hücumundan müdafiə vasitələri;
- * 6 komanda-idarəetmə və komanda-müşahidə məntəqəsi;
- * 5 silah-sursat anbarı;
- * 110-dan artıq avtomobil texnikası;
- * 1 ədəd "S-300" zenit-raket kompleksi.

Qarşı tərəfin hərbi kolonları darmadağın edilib

Oktyabrın 1-də Azərbaycan Ordusunun əks-həmlə əməliyyatları uğurla davam edib.

Düşmənin müxtəlif istiqamətlərdə hərəkət edən hərbi kolonları bölmələrimiz tərəfindən darmadağın olunub.

Səhər saatlarından etibarən Cəbrayıl rayonunun Cəbrayıl Mərcanlı kəndi, Füzuli rayonunun Horadiz şəhəri, Goranboy, Tərtər və Ağdam rayonlarının cəbhəboyu kəndləri Ermənistan silahlı qüvvələrinin bölmələri tərəfindən artilleriya atəşinə tutulub.

Azərbaycan Müdafiə Nazirliyi Ermənistan tərəfindən tələb edib ki, ölkəmizin ərazisinin atəşə tutulmasını dərhal dayandırsın. Əks təqdirdə adekvat cavab tədbirləri görülməkdir.

Erməni əsgəri ön xəttə təminat aparmaqdan boyun qaçırıb

Azərbaycan Ordusunun bölmələrinin hücumlarının təzyiqləri altında Ermənistan hərbi birləşmələri bütün cəbhəboyu ağır itkilərlə üzləşib.

İşğal olunmuş ərazilərimizdə yerləşən erməni hərbi birləşmələri öz bölmələrinin maddi-texniki təminatında ciddi çətinliklərə üzləşib. Ermənistanın hərbi komandanlığını narahat edən məqam odur ki, bölmələrimizin hücumlarına məruz qalmaqdan qorxan arxa cəbhədəki hərbi qulluqçuları döyüş sursatı və yanacaq-sürtkü materiallarını ön xətt bölmələrinə çatdırmaqdan imtina ediblər.

Düşmənin bir neçə ələyina atəş zərbələri endirilib

Bölmələrimiz tərəfindən düşmən işğalı altında olan Hadrut qəsəbəsindəki Ermənistan silahlı qüvvələrinin 1-ci ümumqoşun ordusunun 18-ci motoatıcı diviziyasının qərargahına, onun tabeliyində olan 1-ci motoatıcı alayın infrastrukturuna və Xocavənddəki 3-cü motoatıcı alayın qərargahına atəş zərbələri endirilib. Azərbaycan Ordusunun bölmələri düşmənin daha bir neçə hava hücumundan müdafiə vasitələrini və yaylın atəşli reaktiv sistemlərini məhv edib.

"Azərbaycan"

Xalqımız cəsur övladları ilə fəxr edir

Torpaqlarımızın azadlığı uğrunda gedən döyüşlərdə böyük qəhrəmanlıq göstərərək şəhid olan oğullarımızla xalqımız fəxr edir. Çünki onlar döyüşlər zamanı ölümün gözüünə dik baxa-baxa yurduğunu müdafiə edib, şəhidlik zirvəsinə ucalıblar. Mərd oğullarımız qanları ilə tarix yazıblar. Qəhrəmanlığı ilə fəxr edib qürur duyduğumuz oğullardan biri də İlqar Akif oğlu Quliyevdir. Torpaqlarımızın azadlığı uğrunda gedən döyüşlərdə böyük hünər və rəşadət göstərmiş İlqar Quliyev sadə, amma şərəfli bir ömür yaşayıb. Elə bir ömür ki, onun keçdiyi yol gələcək nəsillər üçün qəhrəmanlıq nümunəsidir, igidlik düsturudur.

Qürur duyduğumuz və öyündüyümüz İlqar Quliyev 1973-cü il fevralın 3-də Goranboy rayonunun Faxralı kəndində anadan olub. Onun dünyaya gəlişi valideynlərinə böyük sevinc bəxş edib. 1980-ci ildə orta məktəbə oxumağa gedən İlqar ilk günlərdən bilik qazandıqca üroyində kitablara böyük sevgi oyanıb. Buna görə də dərslərini böyük həvəslə oxuyub, yüksək qiymətlər alıb.

İllər keçdikcə İlqar Quliyev humanitar sahə ilə yanaşı, dəqiq fənlərə də böyük maraq göstərirdi. 1990-cı ildə Faxralı kənd tam orta məktəbini yüksək qiymətlərlə başa vuraraq Azərbaycan Kənd Təsərrüfatı Akademiyasına qəbul olur. 1996-cı ilə qədər bu ali təhsil ocağında oxuyub və mühəsibat uçuotu ixtisasına yiyələnir.

İlqar Quliyev təhsil aldığı Azərbaycan Kənd Təsərrüfatı Akademiyasında hərbi kafedrada dərslər keçib. Sevdidiyi və seçdiyi başqa biliklərlə yanaşı, hərbi sirləri də mənimsəyib. Keçirilən təlimlərdə yaxşı nəticələr göstərərək, bacarığı ilə seçilənlərdən olub. Ali təhsilini uğurla başa vurduqdan

larından tərs olunmayıb. O heç fikirləşmədən könüllü olaraq Azərbaycan Silahlı Qüvvələrində xidmətini davam etdirib. Gələcək həyatını ürək-dən sevdidiyi orduya bağlayıb, Vətənə xidmət etməyi bütün işlərdən üstün tutub. Bu barədə yüksək komandanlığa müraciət edib. Nümunəvi xidmətini, nizam-intizamını, bilik və bacarığını nəzərə alaraq onun müraciətinə müsbət cavab verilib.

Sanki zaman tez ötüüb. İllər hiss olunmadan bir-birini əvəz edib. Gənc zabıt İlqar Quliyev ordumuzun sıralarında mayor rütbəsinədək yüksəlib. 2020-ci il sentyabrın 27-də Ermənistan silahlı qüvvələrinin təcridatı nəticəsində İkinci Qarabağ müharibəsi başlayanda zabıt İlqar Quliyev ilk döyüşlərə atılanların sıralarında olub.

Qürur duyduğumuz qalib Azərbaycan Ordusu

Yer üzündə yaşayan xalqların, onların qurduqları dövlətlərin əsas sütunlarından biri, suverenliyinin və ərazi bütövlüyünün ən etibarlı təminatçısı olan ordusudur. Ordun güclüdürsə, dövlətin, dövlətçiliyin etibarlı qorunacağı. Ona görə də dövlətlər ilk olaraq ordu quruculuğuna böyük önəm verir, bu mühüm məsələni daim diqqət mərkəzində saxlayırlar. Dünya yaranandan bu, belə olub və günümüzdə də həmin tarixi ənənə davam edir.

Xalqımız ötən əsrin son illərində ikinci dəfə dövlət müstəqilliyini Ermənistanla müharibə şəraitində bərpa etdi. Buna görə də ordu quruculuğu ilk günlərdən qarşıda dayanan vəzifə kimi özünü qabaqçılıq şəkildə göstərdi. Amma təəssüf ki, müstəqilliyimizin ilk illərində hakimiyyətdə olanlar Ermənistanın torpaqlarımızı işğal etdiyi həmin günlərdə həlli vacib olan bu işi öhdəsindən gəlməyi bacarmadılar. Yenidən qurulmağa başlayan orduda vahid komandanlığın yaradılmaması, hərbi hissələrə ayrı-ayrı şəxslərin nəzarət etməsi bu sahədə vəziyyəti kəskinləşdirdi. Elə buna görə də torpaqlarımızın müdafiəsi işi düzgün təşkil olunmadı. Bundan istifadə edən Ermənistan havadarlarının hərtərəfli dəstəyindən yararlanaraq ərazilərimizi, şəhər və kəndlərimizi işğal etməyə başladı. Gündən-günə vəziyyət çətinləşdi, ölkəmizin ərazi bütövlüyü üçün ciddi təhlükə yaranı.

1993-cü ilin iyununda xalqımızın təkidlili tələbi ilə siyasi hakimiyyətə qayıdan Ulu Öndər Heydər Əliyevin belə çətin bir şəraitdə ilk olaraq həyata keçirdiyi ön mühüm tədbir ordu quruculuğu məsələsi oldu. 1993-cü il noyabrın 2-də televiziya və radio ilə xalqa tarixi müraciətində Ümmümilli Lider Heydər Əliyev dedi ki, indi bizim ordumuz yaranmalı və qurulmalıdır. Həmin çətin günlərdə Ulu Öndər həmin ordu quruculuğuna kömək etməyə, düşmənlə mübarizəyə, Azərbaycanı Ermənistanın hücumlarından qorumağa çağırırdı. Möhz bu müraciət Azərbaycanı ordu quruculuğunun bünövrəsini qoydu. Çox keçmədi ki, bu istiqamətdə islahatlar həyata keçirildi. Bunun sayəsində Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü, suverenliyini və müstəqilliyini qorumağa qadir və hazır olan güclü ordu yaradıldı.

Azərbaycan Ordusunun daha da gücləndirilməsi, onun döyüş hazırlığının artırılması Prezident İlham Əliyev

qalmış torpaqlarımızı Ermənistan silahlı qüvvələrindən azad etməyə qadirdir.

Amma rəsmi İrəvan Prezident İlham Əliyevin münafiqsinin danışıqlar yolu ilə həll edilməsinə tərəfdar olmasını, bu istiqamətdə olan sülh çağırışlarını layiqincə qiymətləndirmədi. Sülhə, danışıqlara gəlmək əvəzinə, Ermənistan rəhbərliyi Azərbaycanın tarixi şəhəri olan Şuşada rəqs edərək, "Qarabağ Ermənistanıdır və nöqtə" deməsi münafiqsinin sülh yolu ilə həll olunmasının qarşısına sanki böyük bir dəş atdı. Bu sərsəm sözlər sülhə gedən yolu bağladı.

Prezident İlham Əliyev Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanın cavabını "Valday" Beynəlxalq Diskussiya Klubunun iclasının plenar sessiyasında "Qarabağ Azərbaycandır və niyə işğal edilməlidir" deməklə verdi. Ermənistan rəhbərliyi dövlətimizin başçısını qarşısında yenə də çarəsiz duruma düşərək biabır oldu.

Ermənistanın müxtəlif bəhanələrlə sülh danışıqlarından yayınması Qarabağ müharibəsinin yenidən alovlanmasına, uzun illərdən bəri davam edən atəşəsin pozulmasına gətirib çıxartdı. 2020-ci il sentyabrın 27-də 30 ilə yaxın davam edən erməni işğalına son qoyulması üçün İkinci Qarabağ müharibəsi başladı. Ərazi bütövlüyümüzü və suverenliyimizi bərpa etməyə, müstəqilliyimizi qorumağa qadir olan şanlı Azərbaycan Ordusunun zabıt və əsgərləri müharibənin elə ilk günlərindən böyük cəsarətlə döyüşlərə atıldılar.

Prezident İlham Əliyevin uzun illərdən bəri ordu quruculuğu istiqamətində nə qədər uzaqgörən, dahiyanə siyasət yürütdüyü İkinci Qarabağ müharibəsinin ilk günlərindən özünü aydın şəkildə göstərdi. Şanlı Azərbaycan Ordusu Silahlı Qüvvələrinin Müzəffər Ali Baş Komandanı İlham Əliyevin sərkərdəliyi altında öz gücünü, qüdrətini düşməyə göstərdi. Müharibənin elə ilk günündən ordumuzun bütün qoşun növlərinin şəxsi həyatı düşmən üzərinə şığıdı. Cəbhənin elə bir istiqaməti olmadı ki, rəşadətli Azərbaycan Ordusunun hərbiçiləri orada düşməni diz çökdürüb irəliləməsin.

Qalib Azərbaycan Ordusunun cəsur zabıt və əsgərləri Ermənistanın həmişə qürurlandıq və ona arxayan

Füzuli rayonunun azadlığı uğrunda gedən döyüşlərə cəlb olunub.

Ciddi müqavimət göstərən düşmən geri çəkilmək istəmir. Bütün imkan və vasitələrini işə salaraq işğalın ömrünü daha da uzatmağa çalışır. Amma şanlı Azərbaycan Ordusunun zabıt və əsgərləri cəsarətlə vuruşur, qəsbkarları torpaqlarımızdan qovub çıxarmaq naminə daim irəliləməyə atılır.

Qəhrəmanlıqları ilə müharibənin ilk günlərindən üstünlüyü ələ alan şanlı Azərbaycan Ordusunun zabıt və əsgərləri qəsbkarlara sarsıdıcı zərbələr vururlar. Düşmən uzun illərdən bəri Füzuli istiqamətində keçilməz hesab etdikləri sədlər çökdiklərinə, mövqelər düzəldiklərinə, səngərlər qazdıqlarına görə ümid edir ki, xeyli müddət burada dayanacaq. Amma ordumuzun bölmələrinin bu istiqamətdə çox dayanıb vaxt itirmək fikri yox idi. Ona görə də daim erməni qəsbkarlarının üzərinə güclü həmlələr edib, mərmilər, güllələr yağdırır, düşməni göz açmağa imkan vermir. Ön sıralarda vuruşan zabıt İlqar Quliyev özünə əlverişli mövqə tutaraq qəsbkarlara sarsıdıcı zərbələr endirir. Bu zərbələr qarşısında tab gətirməyən düşmən zəifləyərək addım-addım geri çəkilib. İşğalçılar geri çəkildikcə hərbiçilərimiz irəliləyir, torpaqlarımızı addım-addım işğaldan azad edirlər.

Arada nəfəslərinə dərməyə vaxtı olanda zabıt İlqar Quliyev doğmalarına zəng vurub Füzuli istiqamətində düşmən üzərində qazandıqları uğur-

lardan söz açırdı. Bu gün-sabah Füzuli rayonunu azad edəcəklərini deyirdi. Amma təəssüflər olsun ki, İlqarın döyüş yolu çox qısa oldu. O, Füzulinin erməni işğalçılarından azad olunduğu günü görə bilmədi. Müharibənin üçüncü günü, sentyabrın 30-da bu istiqamətdə gedən döyüşlər zamanı zabıt kimi komandanlığın verdiyi döyüş tapşırığını yerinə yetirərək şəhid oldu. İlqarın şəhid xəbəri həm doğmalarının, həm də döyüş yoldaşlarının qəlbi-ni yandırıb, ürəyini göynətdi.

Şəhid zabıt İlqar Quliyev doğmalarının, yaxınlarının və ictimaiyyət nümayəndələrinin iştirakı ilə qoynunda dünyaya göz açdığı Goranboy rayonunun Faxralı kəndində dəfn olundu.

Ölkəmizin ərazi bütövlüyünün təmin edilməsi uğrunda gedən döyüş əməliyyatlarında iştirak edən və xidməti vəzifəsini yerinə yetirdiyi hərbi hissənin qarşısına qoyulmuş tapşırıqları icra edərək göstərdiyi igidliyi və qəhrəmanlığı görə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin səərəncamları ilə İlqar Akif oğlu Quliyev ölümündən sonra "Azərbaycan Bayrağı" ordeni, "Vətən uğrunda", "Füzulinin azad olunmasına görə", "Xocavəndin azad olunmasına görə" medalları ilə təltif edilib.

Cəsur zabıt İlqar Quliyevin iki övladı yadigar qalıb. Onlar atalarının igidliyi və qəhrəmanlığı ilə həmişə fəxr edib qürur duyacaqlar.

Vahid MƏHƏRRƏMOV,
"Azərbaycan"

hesablanmış güclü hücumları qarşısında dayanmadı. Ermənistan silahlı qüvvələri qalib Azərbaycan Ordusu tərəfindən darmadağın olundu, diz çökürdü.

Azərbaycanın şanlı və qalib ordusu İkinci Qarabağ müharibəsində 44 gün davam edən döyüşlərdə hansı gücə, hansı qüdrətə malik olduğunu bütün dünyaya göstərdi. Ordumuz səhər və kəndlərimizi bir-birinin ardınca azad edərək 30 ilə yaxın davam edən erməni işğalına son qoydu, tarixi qələbə qazandı. 44 günlük Vətən müharibəsində ordumuz bir daha sübut etdi ki, Azərbaycan dövləti güclüdür, qüdrətlidir.

Qalib Azərbaycan Ordusu sentyabrın 27-də başlayan və noyabrın 10-dək davam edən qanlı döyüşlərdə 5 şəhəri, 4 qəsəbəni və 300-dək kəndi düşməndən azad etdi. Bir-birinin ardınca Cəbrayıl, Füzuli, Zəngilan, Qubadlı, Şuşa erməni qəsbkarlarından təmizləndi. Noyabrın 10-da Ermənistan məğlub olduğunu etiraf edərək üçtərəfli Bəyanatı imza atdı. Bundan sonra Ermənistanın silahlı qüvvələri Laçın, Kəlbəcər və Ağ-

hərbi mərkəzləri bu təcrübəni öyrənməyə başladı.

Prezident İlham Əliyev döyüşlər zamanı hərbiçilərimizin göstərdiyi qəhrəmanlıqlardan söz açaraq demişdir: "Bu, yeni nəsil müharibə üsuldur, hansı ki, planlaşdırma, texniki təchizat, texnologiyaların tətbiqi, əməliyyatların düzgün planlaşdırılması və həyata keçirilməsi, hərbiçilərimizin döyüş qabiliyyəti və mənəvi ruh birləşir, vəhdət təşkil edir. Ancaq mən bunu artıq bir neçə dəfə demişəm, bu qələbəni qazanan bizim texniki vasitələr yox, əsgər və zabitlərimizdir. Onlar torpağımızı düşməndən qarış-qarış azad edə-edə bu Qələbəni, bu Zəfəri xalqımıza nəşib etdilər. Ona görə bu qələbənin birinci qəhrəmanı Azərbaycan əsgəridir, Azərbaycan zabitidir və hər kəs bunu bilməlidir".

Hər birimiz ərazi bütövlüyümüzü, suverenliyimizi bərpa edən, müstəqilliyimizi qoruyan, xalqımıza Zəfər sevinci yaşadan qalib Azərbaycan Ordusu ilə fəxr edir və qürur duyuruq.

V.MƏHƏRRƏMOV,
"Azərbaycan"

Orta dəhlizə perspektivdə 55 milyard dollar sərmayənin qoyulması proqnozlaşdırılır

Qlobal səviyyədə baş verən proseslər Orta dəhlizi dünyanın ən etibarlı və səmərəli marşruta çevirib. Hazırda bütün beynəlxalq əhəmiyyətli marşrutlar dünyə zonalarındadır. Bu üzdən dünya ticarət və təchizat zəncirində böyük qırımlar baş verib. Orta dəhliz boyunca isə bütün ölkələrdə sülh hökm sürür. 44 günlük Zəfər qazandıqımız tarixi qələbəmiz "Qarabağ düyünü"nü qırıb atdı. Beləliklə, marşrut boyunca olan tək bir problem də həllini tapdı.

Hazırda Orta dəhliz dünyanın tək ümid yeridir. Buna görə də son illər Asiya ilə Avropanı birləşdirən bu marşrut bütün global iqtisadi və investisiya tədbirlərində geniş müzakirə olunur. 2-ci Azərbaycan Beynəlxalq İnvestisiya Forumunda moderatorun Prezident İlham Əliyevə "Qlobal ticarət və təchizat zəncirinin yenidən formalaşdığı bir vaxtda Azərbaycanın strateji rolunun necə dəyişəcəyini düşünürsünüz?" sualının ünvanlanması da ölkəmizin dünya logistikasında oynadığı əhəmiyyətli mövqeyi ilə bağlıdır. Dövlət başçısı bununla bağlı bildirdi ki, ilk növbədə, demir yollarına, dəniz limanlarına, hava və avtomobil yollarına böyük həcmdə investisiya yatırılıb. Bunun nəticəsində ölkədəki demir yolu xətlərinin 60 faizi elektriklişdirilib və bu proses davam edir.

Prezident İlham Əliyev dünya logistika sistemində ölkəmizin əhəmiyyətinin artdığını vurğulayaraq demişdir: "Bu gün biz istər Şərq-Qərb, istərsə də Şimal-Cənub istiqamətlərində Azərbaycan vasitəsilə həyata keçirilən daşımalara tələbatın artdığını müşahidə edirik. Biz bu iki mühüm qovşaq üzərində yerləşirik. Yeri gəlmişkən, biz hər iki nəqliyyat dəhlizinin fəal iştirakçısı olan az sayda ölkələrdən biriyik. Azərbaycan ərazisindən keçən tranzit yüklərin həcmində sürətli artım var. Bu il həmin göstərici 16 milyon tona çatacaq. Lakin hədəfimiz 2030-cu ilədək, qeyd etdiyim kimi, hər iki istiqamətdə, - həm "Şərq-Qərb", həm də "Şimal-Cənub" marşrutlarında, - daşımaların həcmi 25 milyon tona, bəlkə də daha yüksək səviyyəyə çatdırmalıdır".

Orta dəhlizin keçdiyi ölkələr imkanları daxilində marşrutun inkişafı üçün investisiyalar yatırır. Lakin bu yolun əhəmiyyəti artdıqca onun yükötmə qabiliyyətinin daha çox artırılması məsələsi ortaya çıxır. Bu isə böyük həcmdə investisiyaların yatırılmasını tələb edir. Dünya Bankının "İnteqrasiya: Trans-Xəzər Nəqliyyat Marşrutu (Orta

dəhliz) boyunca yüksək səviyyəli ticarət logistikası" adlı hesabatında bildirilir ki, ən əhəmiyyətli investisiya layihələrinin böyük hissəsi dəhliz üzərində yerləşən dövlətlərdə hazırda icra mərhələsindədir və ya hazırlığın qabaqcıl mərhələsindədir. Eyni zamanda rəqəbat qabiliyyətinin davamlı yüksəldilməsi, yükdaşıma həcminin artırılması və iqtisadi təsirin gücləndirilməsi dəhlizin effektivliyinin artırılmasını, göstərilən xidmətlərin keyfiyyətinin yüksəldilməsini və bütün iştirakçı ölkələrdə institutional islahatların aparılmasını tələb edəcək. Bundan başqa, təxminən 30 milyard dollar dəhlizi milli iqtisadiyyatlara qovuşduraraq birləşdirici avtomobil və demir yolları, yük hərəkətini sürətləndirmək məqsədilə logistika qovşaqları və daxili terminalar, eləcə də bütün nəqliyyat şəbəkəsinin fasiləsiz fəaliyyətini təmin edən logistika avadanlıqları - hərəkət heyəti (lokomotivlər və vagonlar), yükləmə-boşaltma texnikası və rəqəmsal platformalar da daxil olmaqla, "təminədiçi" investisiyalara sərf olunmalıdır.

Bankın hesabatında həmçinin vurğulan ki, dəhlizin son nəticədə uğuru səhəd keçidlərində gecikmələrin minimuma endirilməsi, səhəd dövryyəsinin asanlaşdırılması, nəqliyyat qovşaqlarının fəaliyyətinin koordinasiyası və sabit xidmətin göstərilməsi üçün ölkələrin və operatorların birgə əməkdaşlığına nə qədər səmərəli təşkil etməsindən asılı olacaq.

Bankın ekspertləri ümid edirlər ki, hökumətlər, nəqliyyat operatorları və özəl sektor arasında tərəfdaşlıq münasibətlərinin möhkəmləndirilməsi marşrutun etibarlılığının yüksəldilməsi, investisiyaların cəlb edilməsi və dəhlizin geniş-

miqyaslı iqtisadi artım platformasına çevrilməsi üçün zəmin yaradacaq.

Dünya Bankının Avropa və Mərkəzi Asiya regionunda infrastruktur üzrə ekspert Çarlz Kormye: "Dəhlizin tam potensialını üzə çıxarılması dövlət sərhədlərindən yüklərin daha sürətli, proqnozlaşdırıla bilən və rahat hərəkətini təmin edəcək praktik addımlardan asılıdır. Daha yaxşı inteqrasiya olunmuş demir yolları, limanlar, logistika mərkəzləri və rəqəmsal sistemlər ölkələr və operatorlar arasında dərinləşdirilmiş koordinasiya ilə birlikdə TBNM-i biznes üçün rəqəbatqabiliyyətli marşruta və regional inkişafın dayanıqlı platformasına çevirməyə qadirdir".

Dünya Bankı Trans-Xəzər Nəqliyyat Marşrutunun 2040-cı ilə qədər lazım olacaq investisiyanın həcmi açıqlayıb. Həmin hesabatda bunun üçün 55 milyard dollar investisiyanın qoyulmasının tələb olunduğu bildirilir. Hesabatda Azərbaycan Orta dəhlizdəki potensialının 2040-cı ilədək reallaşdıracaq layihələr üçün 1,6 milyard dollar investisiyaların lazım olacağını bildirir. Ölkəmizə qovşulaq investisiya portfelii üç əsas istiqaməti əhatə edəcək. Bakı-Ələt-Böyük Kəşik demir yolu xəttinin modernləşdirilməsi üçün 260 milyon dollar lazım olacaq. İkinci istiqamət milli quru limanların maliyyələşdirilməsidir. Bunun üçün 300 milyon dollar lazımdır. Ən çox vəsaitin ayrılması Bakı-Ələt-Böyük-Kəşik xəttinin buraxılış və yükötmə qabiliyyətinin perspektivdə artırılmasına sərf ediləcək. Bu iş üçün isə 600 milyon dollar vəsaitin ayrılması tələb olunur.

Rüstəm KAMAL,
"Azərbaycan"

Avrasiyanın strateji nəqliyyat arteriyası

Orta dəhlizin iqtisadi və logistik imkanları Avropa və Mərkəzi Asiya dövlətləri tərəfindən yüksək qiymətləndirilir

Beynəlxalq, marşrutların yenidən formalaşdığı, iqtisadi reallıqların dəyişdiyi müasir dövrdə Trans-Xəzər Beynəlxalq Nəqliyyat Marşrutu - Orta dəhliz Avrasiya məkanında ən mühüm nəqliyyat dəhlizlərindən birinə çevrilməkdədir. Ənənəvi dəniz və quru yollarında yaranan təhdidlər, xüsusilə "Şimal-Cənub" Beynəlxalq Nəqliyyat Dəhlizinin müharibə riskləri səbəbindən əvvəlki cəlbədsizliyini müəyyən dərəcədə itirməsi alternativ marşrutları zərurətə çevirib.

Tarixi İpək yolunu bərpa edən Orta dəhliz Çin və Mərkəzi Asiyadan Avropaya uzanan ən təhlükəsiz, qısa və etibarlı körpü rolunu oynayır. Bu çərçivədə Mərkəzi Asiya dövlətlərinin və Cənubi Qafqazın, xüsusən də Azərbaycanın liderliyi nəticəsində marşrutun global ticarətdəki çəkisi günbəgün artır.

Mərkəzi, Cənubi və Qərbi Asiyanın, eləcə də Avropa nəqliyyat qovşaqlarının kəşşiməsində yerləşən Azərbaycan yürütdüyü çoxşaxəli xarici siyasət və həyata keçirdiyi layihələr sayəsində bütövlükdə Avrasiya qitəsinin logistika mərkəzinə çevrilib. Qorb dünyası və Avropanın aparıcı dövlətləri də Orta dəhli-

Valter Ştaynmayer bu istiqamətdə birgə işləməyin vacibliyini diqqətə çatdırıb. Marşrutun Mərkəzi Asiya tərəfindəki əsas iştirakçılarından olan Qazaxıstanın dövlət başçısı Kasım-Jomart Tokayev də gələcəkdə ölkəsinin bu dəhliz vasitəsilə yük daşıma qabiliyyətini 20 milyon tona çatdırmaq niyyətində olduğunu və növbəti əsas vəzifənin Orta dəhlizin Avropa nəqliyyat sistemi ilə effektiv şəkildə inteqrasiyasını təmin etməyi xüsusi nəzərə cərpdir.

Qazaxıstanın enerji və yük ixracında yaranan çətinlikləri fonunda Azərbaycan və Türkiyə ilə Orta dəhliz vasitəsilə daxili inteqrasiyanı dərinləşdirməsi region dövlətləri

zin strateji əhəmiyyətini açıq müstəvidə bəyan edirlər. Almaniya Prezidenti Frank-Valter Ştaynmayer Qazaxıstan Prezidenti Kasım-Jomart Tokayevin səfəri çərçivəsində Berlində keçirilən Almaniya-Qazaxıstan Biznes Forumunun açılış mərasimindəki çıxışında Orta dəhlizin önəmindən danışır. O bildirib ki, bu marşrut Qazaxıstan, Xəzər dənizi, Cənubi Qafqaz və Avropa arasında strateji bağlantıya çevrilə bilər.

Almaniya Prezidenti vurğulayıb ki, bunun üçün təkə demir yolları, avtomobil yolları və limanlar kifayət etmir, bütün marşrut boyunca yüksək-ötürücülüyə asırma məntəqələri, daha sürətli gömrük prosedurları, rəqəmsal interfeyslər və etibarlı qaydalar lazımdır. Dəhlizin genişləndirilməsini gələcəyin layihəsi adlandıran Frank-

çün mühüm nailiyyətdir. Bu əməkdaşlıq orta və kiçik dövlətlərə də iqtisadi üstünlüklər qazandırır. Gələcəkdə ticarət marşrutlarının şimala və ya başqa istiqamətlərə yönəlməsi ehtimalının fonunda Orta dəhlizin əhəmiyyətinin, yükdaşıma həcmi- nin davamlı artacağı proqnozlaşdırılır. Azərbaycanın Avropanın aparıcı ölkələri, Yaxın Şərq dövlətləri, Türkiyə və digər türk respublikaları ilə nümunəvi əməkdaşlıq modeli Orta dəhlizin daha səmərəli fəaliyyət göstərəcəyini əyani şəkildə nümayiş etdirir.

Möhtəbər beynəlxalq maliyyə qurumlarının təhlilləri də dəhlizin nəhəng potensialını sübut edir. Dünya Bankının "İnteqrasiya: Trans-Xəzər Nəqliyyat Marşrutu boyunca yüksək-səviyyəli ticarət logistikası" adlı hesa-

batını şərh edən Gürcüstanın iqtisadiyyat və davamlı inkişaf nazirinin müavini Tamar İoseliani bildirib ki, yeni araşdırma Orta dəhlizin artan rolunu və iqtisadi potensialını bir daha təsdiqləyir. Nazir müavininin sözlərinə görə, hazırda həyata keçirilən tədbirlər və infrastruktur layihələri hesabına 2040-cı ilədək Orta dəhlizin yük dövriyyəsinin təxminən dörd dəfə artacağı gözlənilir. Araşdırmaya əsasən, dəhliz boyunca yerləşən regionda ÜDM təxminən 3,3 faiz artacaq və təxminən 2 milyon yeni iş yeri açılacaq. Dünya Bankı bu strateji dividendlərin dəhliz boyunca yerləşən doqquz ölkədə - Azərbaycan, Ermənistan, Gürcüstan, Qazaxıstan, Qırğızistan, Tacikistan, Türkiyə, Türkmənistan və Özbəkistanda öldə ediləcəyini vurğulayıb.

Hesabatda bəyan edilib ki, dəhlizin tam potensialının reallaşdırılması üçün 2040-cı ilədək fiziki infrastrukturuna ən azı 25 milyard dol-

larsız şərh edən Gürcüstanın iqtisadiyyat və davamlı inkişaf nazirinin müavini Tamar İoseliani bildirib ki, yeni araşdırma Orta dəhlizin artan rolunu və iqtisadi potensialını bir daha təsdiqləyir. Nazir müavininin sözlərinə görə, hazırda həyata keçirilən tədbirlər və infrastruktur layihələri hesabına 2040-cı ilədək Orta dəhlizin yük dövriyyəsinin təxminən dörd dəfə artacağı gözlənilir. Araşdırmaya əsasən, dəhliz boyunca yerləşən regionda ÜDM təxminən 3,3 faiz artacaq və təxminən 2 milyon yeni iş yeri açılacaq. Dünya Bankı bu strateji dividendlərin dəhliz boyunca yerləşən doqquz ölkədə - Azərbaycan, Ermənistan, Gürcüstan, Qazaxıstan, Qırğızistan, Tacikistan, Türkiyə, Türkmənistan və Özbəkistanda öldə ediləcəyini vurğulayıb.

Azərbaycanın əsas fərgləndirici üstünlüyü demir yolu, avtomobil, dəniz və bərə daşımalarının sinxron fəaliyyət göstərdiyi multimodal sistem formalaşdırılmasındadır. Ölkəmizin praktiki göstəriciləri də infrastrukturun artan yük axımına hazır olduğunu nümayiş etdirir. Çin və Mərkəzi Asiyadan gələn yük Qazaxıstan və Xəzər dənizi üzərindən ölkəmizə daxil olur, burada dəniz, demir yolu və avtomobil nəqliyyatı bir-biri ilə əlaqələndirilərək Gürcüstan və Türkiyə üzərindən Avropaya çatdırılır. Ələt qəsəbəsində yerləşən Bakı Beynəlxalq Dəniz Ticarət Limanı dəniz, demir yolu və avtomobil daşımalarının birləşdiyi əsas qovşaqdır.

Fiziki infrastrukturun inkişafı ilə yanaşı, rəqəmsallaşma və gömrük idarəetməsinin müasirləşdirilməsi də sürətləndirilib. Əsas hədəf yükün neçə sənədlə, neçə sərhəd dayanacağı ilə və nə qədər az vaxt ərzində mənzil başına çatdırılmasını təmin etməkdir. Bu məqsədlə cari il iyulun 16-da "Bir pəncərə" informasiya sistemi olan Rəqəmsal Logistika Platforması istifadəyə verilib. Platforma xarici ticarət, tranzit və logistika proseslərini vahid elektron mühitdə birləşdirir. Azərbaycan gömrük xidmətinin təşəbbüsü ilə yaradılan Trans-Xəzər Gömrük Tranzit Portalı isə dəhliz ölkələrinin gömrük orqanlarından sənədlərin elektron ötürülməsinə şərait yaradır. Ölkəmiz Türkiyənin təcrübəsinə əsaslanaraq Yeni Kompüterləşdirilmiş Tranzit Sistemində (NCTS) inteqrasiyanı sürətləndirir, süni intellekt əsaslı sistemlərdən istifadə edir.

Ünümüllükdə Orta dəhliz yerli məhsulların xarici bazarlara daha sürətli çıxışını təmin etməklə yanaşı, yeni iş yerlərinin açılmasına, qeyri-neft sektoruna xarici investisiyaların cəlb edilməsinə və regionda davamlı sülhün, iqtisadi tərəqqinin bərqərar olmasına töhfələr verir.

İsmayıl QOCAYEV,
"Azərbaycan"

Azərbaycan rəqəmsal iqtisadiyyatın yeni mərhələsində

İqtisadiyyatın siması sürətlə dəyişir. Bir vaxtlar bank əməliyyatı üçün növbədə dayanmaq, ödəniş üçün kassaya yaxınlaşmaq, səhəd almaq üçün dövlət qurumuna getmək adi hal idi.

Bu gün həmin əməliyyatların böyük hissəsinin bir neçə dəqiqəyə, mobil telefon vasitəsilə həyata keçirmək mümkündür. Rəqəmsallaşma artıq həyatımıza kənardan daxil olan texnologiyə deyil, gündəlik iqtisadi münasibətlərin özüə çevrilib. Dəyişən yalnız xidmətlərin forması deyil. Rəqəmsal texnologiyalar biznesin necə qurulduğunu, maliyyənin necə idarə edildiyini, məhsulun necə satıldığını, dövlət xidmətlərinin necə təqdim olunduğunu da dəyişir. Süni intellektin sürətli yayılması isə bu prosesi yeni mərhələyə çıxarır. Artıq əsas məsələ texnologiyadan istifadə edib-ətməmək deyil, ondan nə dərəcədə səmərəli istifadə etməkdir.

Azərbaycan üçün də bu sual getdikcə daha çox iqtisadi məzmun qazanır. Son illər ölkədə yaradılan rəqəmsal infrastruktur, elektron dövlət xidmətləri, nağıdsız ödəniş sistemləri və yeni texnologiyalar platformalar müəyyən baza formalaşdırıb. İndi əsas hədəf həmin bazanı daha çox iqtisadi artıma, yeni biznes imkanlarına, məhsuldarlığa və yüksək əlavə dəyərə çevirməkdir.

Rəqəmlərin göstərdiyi yeni mənzərə

Dövlət siyasətində son illərdə atılan addımlar da rəqəmsal inkişafı atqı ye-

ni mərhələyə keçdiyini göstərir. 2025-ci ildə qəbul edilən Rəqəmsal İnkişaf Konsepsiyası və Süni İntellekt Strategiyası rəqəmsal transformasiya, süni intellektin tətbiqi, elmi-tədqiqat imkanlarının və kadr potensialının gücləndirilməsi üçün vahid istiqamətlər müəyyənləşdirib. Ardınca qəbul olunan 2026-2029-cu illər üçün Rəqəmsal İqtisadiyyat Strategiyası sahibkarlığın rəqəmsallaşdırılması, innovasiyaların tətbiqi, rəqəmsal infrastrukturun və bacarıqların inkişafını ön plana çıxarıb. 2026-cı ilin fevralında təsdiqlənən Fəaliyyət Planı isə bu məqsədlərin praktik icra mexanizmlərini müəyyənləşdirib. Başqa sözlə, rəqəmsallaşma Azərbaycanda artıq ayrı-ayrı elektron layihələrin məcmusu deyil, O, getdikcə iqtisadi inkişaf siyasətinin mühüm istiqamətlərindən birinə çevrilib.

Son göstəricilər ölkədə rəqəmsal imkanların sürətlə genişləndiyini təsdiqləyir. Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına görə, 2025-ci ildə Azərbaycanda internetdən istifadə edənlərin əhəli üzrə payı 91,5 faizə çatıb. Bu, rəqəmsal xidmətlərin geniş yayılması üçün kifayət qədər böyük istifadəçi bazasının formalaşdığını göstərir. 2026-cı ilin yanvar-avqust aylarında informasiya və rabitə sahəsində real artım 10,7 faiz təşkil edib. Müqayisə üçün həmin dövrdə ölkə üzrə ÜDM 1,2 faiz, qeyri-neft-qaz sektorunda isə 2,1 faiz artıb. Deməli, informasiya və rabitə sahəsinin artım tempi iqtisadiyyat üzrə orta göstəricini əhəmiyyətli dərəcədə üstələyib.

Daha maraqlı mənzərə sektorun daxilində görünür. Eyni dövrdə proqram təminatının hazırlanması və bu sahədə məşhət xidmətlərinin həcmi 39,4 faiz, internet xidmətləri isə 21,3 faiz artıb. Xüsusi proqram təminatı sahəsində

müşahidə olunan dinamika vacibdir. Çünki rəqəmsal iqtisadiyyatın gücü yalnız rabitə xidmətlərinin genişlənməsi ilə ölçülmür. Əsas məsələ yüksək əlavə dəyər yaradan proqram məhsullarının, məlumat xidmətlərinin və texnologiyaların iqtisadiyyatda çəkisinin artmasıdır.

Cibimizdəki "bank" maliyyə davranışı necə dəyişir

Rəqəmsallaşmanın gündəlik həyatda ən aydın göründüyü sahələrdən biri maliyyə sektorudur. Cəmi bir neçə il əvvəl bank kartından daha çox nağıd pul çıxarmaq üçün istifadə olunurdusa, indi kart və mobil telefon gündəlik ödəniş vasitəsinə çevrilib. Mərkəzi Bankın məlumatına görə, 2025-ci ildə ölkə daxilində kartlarla aparılan nağıdsız ödənişlərin həcmi 26 faiz artaraq 99,1 milyard manata çatıb. Ölkədaxili kart əməliyyatlarında nağıdsız ödənişlərin payı 67,6 faiz təşkil edib. Apple Pay və Google Pay vasitəsilə aparılan ödənişlərin sayının bir ildə 67 faiz artması da istehlakçı davranışının necə sürətlə dəyişdiyini göstərir. Bu də-

yişiklik təkə ödəniş formasına aid deyil. Maliyyə bazarının özündə də yeni rəqəmsal mühit yaranır. Açıq Bankçılığın tətbiqi bunun mühüm nümunəsidir. 2025-ci ilin oktyabrında 13 bank Açıq Bankçılıq platformasına inteqrasiyanı tam başa çatdırıb, daha 6 bank isə prosesin yekun mərhələsində olmuşdu.

Dünya ilə müqayisədə haradayıq

Rəqəmsal inkişafın real səviyyəsini yalnız ölkədaxili artım göstəriciləri ilə qiymətləndirmək kifayət deyil. Beynəlxalq müqayisə həm mövcud mövqeyi, həm də inkişaf ehtiyatlarını daha aydın göstərir. Beynəlxalq Telekomunikasiya İttifaqının 2025-ci il ICT Development Index göstəricisinə görə, Azərbaycanın indeksi 85,9 bal olub. 2024-cü ildə bu göstərici 80,4 bal idi. Başqa sözlə, bir il ərzində təxminən 7 faizlik yüksəliş qeydə alınıb. Elektron dövlət sahəsində də irəliləyiş görünür. BMT-nin Elektron Hökumətin İnkişafı İndeksində Azərbaycan 2024-cü ildə 9 pillə irəliləyərək 74-cü yərə yüksəlib və "çox yüksək"

elektron hökumət inkişafı qrupuna daxil olub. "SİMA" rəqəmsal imzasından istifadə edənlərin sayının 4 milyonlu keçməsi də göstərir ki, rəqəmsal xidmətlər artıq məhdud istifadəçi qrupu üçün deyil, geniş əhali təbəqələri üçün gündəlik alətə çevrilib. Bu göstəricilər ölkənin mövqeyinin yaxşılaşdığını təsdiqləyir. Eyni zamanda beynəlxalq müqayisələr göstərir ki, rəqəmsal inkişaf sürətini qorumaq və qabaqcıl mövqələrə yaxınlaşmaq üçün mövcud potensialdan daha geniş istifadə edilməlidir.

Elektron ticarət: sürət yüksək, imkanlar isə daha böyükdür

Rəqəmsal iqtisadiyyatın ən perspektivli istiqamətlərindən biri elektron ticarətdir. 2025-ci ildə Azərbaycanda elektron pərakəndə ticarətin dövriyyəsi real ifadədə 72 faiz artaraq 284,9 milyon manata çatıb. 72 faizlik artım ki-fayət qədər yüksək göstəricidir. Bununla yanaşı, elektron ticarətin ümumi pərakəndə dövriyyədə payının 0,42 faiz olması bu sahədə istifadə edilməmiş imkanların hələ kifayət qədər böyük olduğunu göstərir. 2026-cı ilin ilk üç ayında elektron pərakəndə ticarətin dövriyyəsinin daha 35,8 faiz artaraq 80,7 milyon manata çatması və ümumi pərakəndə ticarətdə payının 0,51 faizə yüksəlməsi də müsbət dinamikanın davam etdiyini göstərir.

Burada əsas məsələ yalnız insanların internet vasitəsilə daha çox alış etməsi deyil. Daha vacib istiqamət yerli sahibkarların, xüsusilə kiçik və orta biznesin elektron satış imkanlarının genişlənməsidir.

Regionlarda fəaliyyət göstərən sahibkar üçün rəqəmsal platforma yalnız

yeni satış kanalı deyil, həm də coğrafi olub. "SİMA" rəqəmsal imzasından istifadə edənlərin sayının 4 milyonlu keçməsi də göstərir ki, rəqəmsal xidmətlər artıq məhdud istifadəçi qrupu üçün deyil, geniş əhali təbəqələri üçün gündəlik alətə çevrilib. Bu göstəricilər ölkənin mövqeyinin yaxşılaşdığını təsdiqləyir. Eyni zamanda beynəlxalq müqayisələr göstərir ki, rəqəmsal inkişaf sürətini qorumaq və qabaqcıl mövqələrə yaxınlaşmaq üçün mövcud potensialdan daha geniş istifadə edilməlidir.

Yeni mərhələdə diqqət nəyə yönəlməlidir

Azərbaycanın rəqəmsal transformasiya sahəsində öldə etdiyi nəticələr kifayət qədər möhkəm baza yaradıb. Növbəti mərhələnin əsas məsələsi bu bazanın iqtisadi təsirini daha da artırmaqdır. İlk növbədə, kiçik və orta sahibkarlığın rəqəmsal transformasiyasının genişləndirilməsi vacibdir. Müəssisənin internet sahifəsinin və ya sosial şəbəkədə hesabının olması hələ tam rəqəmsallaşma deyil. Satışın, mühasibatlığın, logistikanın, müştəri münasibətlərinin və ödənişlərin rəqəmsal sistemlərlə inteqrasiyası biznes üçün daha konkret iqtisadi nəticə yarada bilər.

Digər mühüm məsələ rəqəmsal bacarıqlardır. Süni intellekt, məlumat analitikası, elektron ticarət, kibertəhlükəsizlik və rəqəmsal maliyyə üzrə biliklər artıq təkə İT mütəxəssisləri üçün deyil, bir çox peşələr üçün zəruri bacarıqlara çevrilib. Texnologiyanın iqtisadi səmərəsi, nəticədə, ondan istifadə edə bilən insan kapitalının səviyyəsindən asılı olacaq.

Rəqəmsal maliyyənin genişlənməsi təhlükəsizlik məsələlərinin də daim diqqətdə saxlanması tələb edir. Mobil bankçılıq və nağıdsız ödənişlər çoxaldıqca kibərdələduzlığa qarşı mübarizə, for-di məlumatların qorunması və əhəlinin maliyyə savadlılığının yüksəldilməsi də paralel şəkildə gücləndirilməlidir.

Regionlarda rəqəmsal imkanların genişləndirilməsi də xüsusi əhəmiyyət daşıyır. Burada söhbət yalnız internetə çıxışdan keçir. Region sahibkarlarının elektron ticarətə, rəqəmsal xidmətlərinə, onlayn biznes alətlərinə və süni intellekt imkanlarına çıxışının genişlənməsi iqtisadi fəallığın coğrafiyasını da böyüdə bilər. Bunlar mövcud siyasətin zəif tərəfləri kimi deyil, öldə olunan nəticələrdən sonra meydana çıxan və rəqəmsal inkişafın növbəti mərhələsində həlli vacib olan məsələlər kimi qiymətləndirilməlidir.

Azərbaycan rəqəmsal iqtisadiyyatın formalaşması üçün zəruri olan əsas elementlərin böyük hissəsinin yaradılıb. İnternetdən istifadə genişlənilib, elektron dövlət xidmətləri inkişaf edib, nağıdsız ödənişlər sürətlə artır, Açıq Bankçılıq tətbiq olunur, süni intellekt və rəqəmsal iqtisadiyyat üzrə yeni strateji sənədlər qəbul edilib.

İndi əsas sual da dəyişir. Məsələ artıq yalnız "nə qədər rəqəmsallaşmışıq" sualına cavab tapmaq deyil. Daha mühüm olan "rəqəmsallaşmadan nə qədər iqtisadi dəyər yadırdıq" sualıdır. Ona görə də növbəti mərhələdə nəticəni yalnız elektron xidmətlərin, rəqəmsal əməliyyatların və internet istifadəçilərinin sayı ilə ölçmək kifayət etməyəcək. Biznes xərclərinin azalması, məhsuldarlığın yüksəlməsi, yeni texnologiyaların yaranması, rəqəmsal xidmət ixracının artması, elektron ticarətin genişlənməsi və yüksəkixtisaslı yeni iş yerlərinin yaranması da əsas nəticə göstəricilərinə çevrilməlidir.

Yaqar MƏMMƏDOV,
ETN-nin İqtisadiyyat
İnstitutunun şöbə müdiri,
iqtisad elmləri doktoru

REGIONLAR

44 günlük Vətən müharibəsinin misilsiz zəfər-lə xalqımızın tarixinə yazıldığı gündən iki-üç ay keçirdi. 2021-ci ilin əvvəli idi və Prezident İlham Əliyev arxada qalan möhtəşəm ilin yekunlarına həsr olunmuş müşavirə keçirdi.

Qarşıda dayanan mühüm vəzifələrdən söhbət açan dövlət başçısı diqqəti düşmənlər tapdığından azad olunmuş Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdə start götürən bərpa-quruculuq işlərinə yönəltdi. Həmin müşavirədən yaddaqalan bir məqam da oldu. Prezident vurğuladı ki, digər bölgələr də unudulmayaacaq. Bütün rayonlarda lazımi sosial-iqtisadi infrastruktur layihələri həyata keçiriləcək.

Sözü imzası qədr keçərli və etibarlı olan Prezidentimizin bu sözünün də həyatda öz yerini aldığını zaman göstərdi. İşgəldən azad olunmuş ərazilərimizdə aparılan genişmiqyaslı quruculuğa paralel olaraq ötən 6 ildə ölkəmizin digər bölgələrində çox sayda müxtəlif təyinatlı müəssisələrin açıldığını, yeni infrastrukturun qurulduğunu yada salmaq kifayətdir.

Təkcə bu ilin statistikasına nəzər salaraq yeni müəssisə və digər tikililərin bəzilərini xatırlayaq. Yanvar-avqust aylarında paytaxtımızda Milli Aviasiya Akademiyasında Beynəlxalq Təlimlər Mərkəzi, Mərkəzi Bankın yeni inzibati binası, Naxçıvan MR-də Regional Dost Mərkəzi, Xızı və Abşeron rayonlarında külək-elektrik stansiyası, Sumqayıtda güzgü vərəqələrinin istehsalı zavodu, karton və qutu taralarının istehsalı müəssisəsi, Lənkəranda Dövlət Peşə Təhsil Mərkəzi və s. istifadəyə verilib.

Prezident İlham Əliyevin və birinci xanım Mehriban Əliyevanın bu il sentyabrın 17-də Şamaxı rayonuna səfəri çərçivəsində də növbəti açıqlışlar olub. "Meysari Grand Hotel & SPA" kompleksi, eləcə də "Pir-qulu Park" hoteli açılıb. Prezident və birinci xanım "Nəsimi Bağları" kompleksində görülən işlərlə tanış olublar. Pir Əmər Sultan ziyarətgahında aparılan bərpa və konservasiya işlərini nəzərdən keçiriblər.

"Nəsimi Bağları" kompleksi Şamaxı rayonunda yeni istifadəyə verilən, sakinlərin və qonaqların asudə vaxtlarını səmərəli keçirmələri üçün yaradılmış növbəti bir məkandır. Kompleks rayonda turizmin inkişafına töhfə vermək, bölgənin turizm potensialını artırmaq, ərazinin təbii xüsusiyyətlərini qorumaq, həmçinin ailəvi istirahətin və asudə vaxtın səmərəli təşkili üçün rahat mühit yaratmaq prinsipləri əsasında qurulub. Çox-

Heç bir bölgə diqqətdən kənarda qalmır

funksiyalı turizm, mədəniyyət və rekreasiya layihəsi kimi fəaliyyət göstərən "Nəsimi Bağları" kompleksinin ərazisində müxtəlif istirahət obyektləri, ailəvi əyləncə infrastrukturunu, fərqli mövzularda incəsənət nümunələri, işə obyektləri yerləşir.

Ərazidəki üçmərtəbəli əsas bina kompleksin informasiya və turizm mərkəzi funksiyasını yerinə yetirir. Burada ziyarətçilərə "Nəsimi Bağları"ndakı çilərin rahat və səmərəli vaxt keçirmələri üçün "Capybara Cafe" və suvenir mağazası var. Dördmərtəbəli digər korpusda Şamaxının qədim və müasir tarixini, mədəni irsini əks etdirən zəngin ekspozisiyaya malik muzey yaradılıb. Bu binada, həmçinin əsas restoran zalı, tədbirlərin keçirilməsi üçün zal və geniş terras var.

Kompleks ərazisindəki "Magic Village" hobbist evləri üslubunda inşa edilən tematik evlər, əsasən, uşaqların maraqla qarşılayacağı "Honey Nest" kafesi, geniş uşaq oyun meydançası və hündürürlüyü 9 metr

olan baxış qülləsindən ibarətdir. Buradakı evlər tam yaşayış şəraiti ilə təmin edilib və turistlərin il boyu qalması üçün nəzərdə tutulub.

Azərbaycanda ilk və yeganə ixtisaslaşmış kapibara ferması - "Capybara Land" da buradadır. Fermada heyvanları yaxından görmək, toxunmaq və yemləmək mümkündür. Ərazidə şam ağacları, üzüm bağları, müxtəlif dekorativ bitkilər, həmçinin dünyada ən sürətlə böyüyən ağac növlərindən hesab edilən pavlovniya da daxil olmaqla, 150 mindən çox ağac və bitki əkilib.

Şamaxıda 1050 metr yüksəklikdə və 100 hektar ərazidə yerləşən "Meysari Grand Hotel & SPA" təbii, sağlamlıq, gastronomiya və müasir qonaqpərvərliyi bir araya gətirən genişmiqyaslı kompleksdir. Bölgənin ümumiyyətlik ənənələri ilə əhatələnən kompleks həm fərdi və ailəvi istirahət, həm də korporativ tədbirlərin keçirilməsi üçün geniş imkanlar təqdim edir.

"Məkan iki əsas hissəyə bölünür. Birinci yer əsas binadır. Bütün qida və içki xidməti

bu binada yerləşir. Burada iki açıq və bir qapalı hovuz qonaqların istifadəsindədir.

Binanın xarici ərazisində yerləşən kotteqlər isə ikinci zondadır. Aşağı ərazidə isə idman zonası yerləşir. Padel və tennis kortları, eləcə də futbol meydançası daxildir. Bunlardan əlavə, kompleksdə iki konfrans mərkəzi fəaliyyət göstərir.

Bakıdan cəmi 1-1,5 saatlıq məsafədə yerləşən bu kompleksin yerli və xarici turistlərin sevimli istirahət məkanına çevrilməsinə inam böyükdür. Şübhəsiz ki, Şamaxının bənzərsiz təbiəti və zəngin mədəni irsi ilə harmoniya təşkil edən "Meysari Grand Hotel & SPA" kompleksi regionun turizm potensialını artırılmasına, eləcə də yerli və xarici turistlər üçün yüksək standartlı istirahət mühitinin formalaşdırılmasına böyük töhfə verəcək.

Son günlərə qayıdaraq, sentyabrın 26-da Prezident İlham Əliyevin iştirakı ilə Bakıda Konqres Mərkəzində onlayn formatda Mingəçevir Sənaye Parkında "Textile Horizon" MMC-nin "Tekstil Klasteri" layihəsi üzrə istehsal müəssisəsinin təməlqoyma mərasimi keçirilib.

Qeyd edək ki, ötən il Mingəçevir Sənaye Parkının rezidenti statusu verilən "Textile Horizon" MMC-nin təsisçiləri "Azərşəker" MMC, "Global Textile" LLC və Azərbaycan-Özbəkistan İnvestisiya Fondudur.

Layihə çərçivəsində pambıq əkinindən başlayaraq, məhlə, iplik, parça və son tekstil məhsullarının istehsalı nəzərdə tutulur. Müəssisə Mingəçevir Sənaye Parkının rezidentlərinə verilən bütün vergi və gömrük güzəştlərindən yararlanacaq. Sahəsi 11,2 hektar olan müəssisədə ildə 16 min ton məhlə, 11 min ton iplik, 7,3 min ton boyalı parça və 11 milyon köynək istehsalı nəzərdə tutulur. Məhsulların daxili bazarla yanaşı, ixracı da planlaşdırılır.

Bu cür layihələr hər rayonda, hətta hər kənddə reallaşdırılır. Bu da onu göstərir ki, Prezident İlham Əliyevin Azərbaycanın bütün regionlarına 2004-cü ilin əvvəlindən yönəldiyi inkişaf strategiyası müvəffəqiyyətlə davam edir.

Flora SADIQLI,
"Azərbaycan"

Şirvanda sahibkarlara dövlət dəstək mexanizmləri və investisiya imkanları müzakirə olunub

Kiçik və Orta Biznesin İnkişafı Agentliyinin (KOBİA) Şirvan şəhər KOB dos-tu tərəfindən Şirvan Gənclər Evi SXM-də sahibkarlarla "Dövlət dəstək mexanizmləri: investisiya, imkanlar, çətinliklər və perspektivlər" mövzusunda növbəti sahəvi görüş keçirilib.

Görüşdə Şirvan Şəhər İcra Hakimiyyətinin, Şirvan-Salyan Regional Məşğulluq Filialının, Hacıqabul Dövlət Aqrar İnkişaf Mərkəzinin və Aqrar Sığorta Fondunun əməkdaşları, şəhərdə fəaliyyət göstərən bankların nümayəndələri və sahibkarlar iştirak ediblər.

Masallıda bərpa olunmuş körpüyə baxış

Masallı Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Araz Əhmədov, başçının birinci müavini Tohid Hüseynov, başçının müavini - Sosial-iqtisadi və memarlıq-tikinti məsələləri şöbəsinin müdiri Adəm Məhərrəmov, həmçinin ərazi nümayəndəliyinin və bələdiyyənin rəhbər şəxsləri birlikdə rayonun Türkoba ərazisinin Qəzvinoba kəndində olublar.

Səfər zamanı Qəzvinoba kəndində iki məhəlləni birləşdirən və uzun müddət qəzalı vəziyyətdə olan və yaxın günlərdə təmir olunmuş körpüyə baxış keçirilib. Körpünün bərpasından

sonra mövcud vəziyyət yerində qiymətləndirilib, görülən işlərin keyfiyyəti və ərazidə hərəkətin təhlükəsizliyi ilə bağlı məsələlərə diqqət yetirilib.

Bildirilib ki, körpünün bərpası kənd sakinlərinin iki məhəllə arasında rahat və təhlükəsiz hərəkətinin təmin edilməsi baxımından mühüm əhəmiyyət daşıyır. Qeyd edilib ki, görülən işlər nəticəsində çətinliklərin aradan qaldırılması, əvvəllər qəzalı vəziyyətdə olan körpünün istifadəsində yaranan çətinliklərin aradan qaldırılması və əhalinin gediş-gəlişinin yaxşılaşdırılması təmin olunub.

Rayon rəhbəri ərazidə görülən işlərlə bağlı aidiyyəti şəxslərlə fikir mübadiləsi aparıb, körpünün və ona bitişik ərazinin vəziyyətinin diqqətdə saxlanılması ilə bağlı müvafiq tapşırıq və tövsiyələrini verib.

Neftçalada şahmat üzrə rayon turniri keçirilib

Neftçala Uşaq-Gənclər İdman-Şahmat Məktəbində uşaq və yeniyetmələr arasında şahmat (blits) üzrə rayon turniri keçirilib.

Tədbirdə Neftçala rayon gənclər və idman sektorunun müdiri Araz Əhmədov, rayon icra hakimiyyətinin məsul əməkdaşı Əliheydr Qarayev, Uşaq Gənclər İdman-Şahmat Məktəbinin direktoru Aqşin Hüseynli çıxış ediblər. İştirakçılara ölkəmizdə və Neftçala rayonunda idman sahəsinə və idmançılara göstərilən diqqət, bu istiqamətdə keçirilən tədbirlər və idmanın əhəmiyyəti barədə məlumat verilib.

67 nəfər şagirdin qatıldığı şahmat turnirində müxtəlif yaş qrupları üzrə I, II və III yerə layiq görülmən idmançılar diplom və müvafiq medallarla təltif olunublar. Turnir Şirvan-Salyan Regional Gənclər və İdman İdarəsinin Neftçala rayonu üzrə gənclər və idman sektoru ilə Şirvan-Salyan Regional Təhsil İdarəsi Neftçala rayonu üzrə Təhsil sektorunun nə-

dində fəaliyyət göstərən Uşaq-Gənclər İdman-Şahmat Məktəbinin birgə təşkilatçılığı ilə həyata keçirilib.

Seyran CAVADOV,
"Azərbaycan"

Göygöl kəndlisi işini yeni dövlət proqramına uyğun qurur

Göygöl rayonu təkcə füsunkar təbiəti ilə deyil, eyni zamanda işgüzar insanları ilə də seçilir. Hər ili uğurlu göstəricilərlə yola salan rayon sakinləri cari ildə də nailiyyətlərini sayını artırmağa qarşılarına məqsəd qoymuşlar. Belə ki, istər kənd təsərrüfatında, istərsə də digər sahələrdə sürətli inkişafa nail olan göygöllülər qazandıqları uğurlarla arxayınlaşmış, sabaha daha ümidlə baxaraq yorulmaq bilmədən çalışırlar.

Göygöl Dövlət Aqrar İnkişaf Mərkəzinin direktoru Azər Əhmədovla söhbət zamanı məlum oldu ki, rayonda ili uğurla başa vurmaq üçün bütün qüvvələr səfərbərliyə alınıb. Hamı çalışır ki, üzərinə düşən iş vaxtında və keyfiyyətlə yerinə yetirsin. Bilirlər ki, sahə ilə qəbul olunmuş yeni dövlət proqramı onlardan daha işgüzar olmağı tələb edir. Odur ki, səhər tezdən sahələrə çıxan rayon sakinləri axtışına kimi var qüvvə ilə işləyir, bol məhsul uğrunda əzmlə mübarizə aparırlar.

Söhbət zamanı öyrəndi ki, hazırda rayonda 13000 hektar əkin təyinatlı torpaq sahəsi var. Kənd təsərrüfatına yararlı torpaq sahəsindən 9000 hektarı suvarılan, 4000 hektarı isə dəmənə əraziləridir. Əvvəlki illərdə olduğu

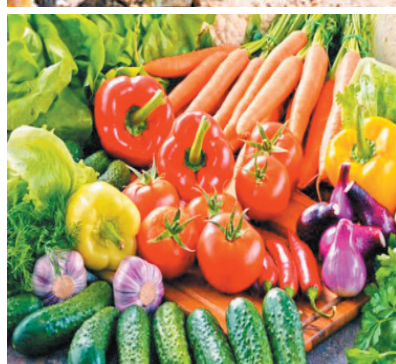
kimi cari ildə də bu əkin sahələrindən səmərəli istifadə edilərək yüksək göstəricilərə nail olunmuşdur. 2026-cı ilin məhsulu üçün 6247 hektar taxıl səpinə aparılmışdır ki, bu da əvvəlki ildə müqayisədə 1390 hektar çoxdur. Bu il taxıl sahələrindən məhsuldarlıq əvvəlki ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 4 sentner artmışdır.

Rayonun əlverişli iqlim şəraiti qədimdən bu ərazidə üzümçülüğün inkişafına imkan yaradır və rayon sakinlərinin il boyu işlə təmin olunmasında mühüm rol oynayır. Hazırda rayon ərazisində 563 hektar suvarılan üzüm bağı var. Bunun 551,5 hektar texniki sortlar, 11,5 hektarı isə "Təbriz" süfrə üzümü sortudur. Üzüm bağlarından son illər orta hesabla 4632,2 ton məhsul götürülmüş-

dür ki, bu da ötən illərlə müqayisədə hər hektardan 14,4 senter çoxdur.

Rayonda son illər meyvəçiliyin inkişafına da diqqətlə yanaşılır. Bu işlə əsasən "ŞirınAqro", "Azəraqrar Dövlət İstehsalat və Emal Birliyi" MMC, "Aqro-Azərinvest" MMC, "Göygöl Şərab Zavodu" ASC və "Az-Ros Garden" QSC məşğul olur. Hazırda rayon ərazisində 890 hektar meyvə bağı var. Meyvə əkinlərinə, xüsusən də intensiv və super intensiv meyvə bağlarının salınmasına maraq artmışdır. Qeyd edək ki, rayon ərazisində intensiv üsulla becərilən 400 hektar meyvə bağı var. 6 hektar ərazidə isə müasir meyvə tingçiliyi təsərrüfatı yaradılmışdır. Meyvəçilik təsərrüfatlarında əsasən xarici ölkələrdən gətirilmiş sortlar becərilir.

Rayonda dəmənə şəraitində kartof istehsalına da maraq xeyli artmışdır. Əsasən daha məhsuldar olan "Nevskiy", "Rodomışskiy", "Oqon-yok", "Laymdota", "Əmiri-600", "Telman", "Sevinc", "Ukrayinskii rozoviy" sortları əkilib. 2026-cı ilin

məhsulu üçün rayon ərazisində 265,5 hektar kartof əkinə aparılmışdır. Hər hektardan təxminən 10 ton

kartof məhsulu götürülmüşdür. Gələcəkdə daha çox sahədə kartof əkinə aparılması nəzərdə tutulmuşdur.

Bundan başqa, hər il rayonda bol tərəvəz məhsulları da yetişdirilir. Xüsusilə yaşıl lobya, bibər, badımcın, süfrə yerkökü, süfrə çuğunduru, sarımsaq, pomidor, xiyar, kələm, baş soğan, keşniş, şüyüd, nanə və sair də əkilib ki, bu da əhalinin bu məhsullara olan tələbatını qismən ödəyir.

Son illər fermerlərin müasir suvarma sistemi ilə təchiz olunmuş intensiv üsulla becərilən moruq əkinlərinə də marağı xeyli artmışdır. Rayon ərazisində ildən-ilə moruq sahələri genişlənir. 122 hektar sahədə əsasən "Polka", "Polana" və yerli moruq sortları becərilir. Fermerlər hər il bir hektardan orta hesabla 7-9 ton məhsul götürürlər.

Rayonda heyvandarlığın sürətli inkişafını təmin etmək məqsədilə müxtəlif tədbirlər görülür. Hazırda rayonda 21168 baş iribuynuzlu heyvan, 122788 baş xırdabuynuzlu heyvan, 206742 baş müxtəlif növ ev quşları və 7297 arı ailəsi mövcuddur. Həyata keçirilən tədbirlər nəticəsində heyvandarlıq məhsulları is-

tehsalında da intensiv artımı təmin olunmuş, ot istehsalı 2338,3 ton, süd istehsalı 13448,9 ton olmaqla 2025-ci ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə ot istehsalında 10 ton, süd istehsalında isə 36,3 ton artım olmuşdur.

Onu da qeyd edək ki, mal-qaranın cins tərkibinin yaxşılaşdırılması, süni mayalanma şəbəkəsinin genişləndirilməsi məqsədilə rayonda məqsədyönlü tədbirlər həyata keçirilir. Məhz bunun nəticəsidir ki, cari ildə süni mayalanmadan 483 baş cins buzov alınmışdır ki, bu da əvvəlki ildəkindən 61 baş çoxdur.

Qeyd edək ki, rayonun Xaqani südlük heyvandarlıq kompleksi yaradılmışdır. Kompleksdə Holşteyn-Friz cinsindən olan heyvanlar saxlanılır. Bundan başqa, rayon ərazisində "Jersey" cinsli damazlıq təsərrüfatı fəaliyyət göstərir. Hazırda təsərrüfatda 79 baş "Jersey" cinsindən olan iribuynuzlu heyvan saxlanılır.

Sabir ƏLİYEV,
"Azərbaycan"

“Böyük qayıdış”
proqramı sürətlə icra olunur

Daha 44 ailə doğma yurduna qovuşdu

İllərlə həsrəti çəkən yurd yerlərində həyat yenidən canlanır. Bir zamanlar sakinlərinin məcburən tərk etdiyi şəhər və kəndlərdə indi evlərin işıqları yanır, məktəblərdə uşaqların səsi eşidilir, yollar insanların doğma ünvanlarına aparır.

Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdə aparılan genişmiqyaslı bərpa və quruculuq işləri ilə paralel olaraq keçmiş məcburi köçkünlərin öz yurdlarına qayıdışı davam edir.

Dünya Böyük qayıdış çərçivəsində növbəti ailələr Cəbrayıl rayonunun Şükürbəyli kəndinə, Ağdərə rayonunun Vəngli kəndinə, Xocalının Xanyurdu kəndinə, Xocalı və Xocavənd şəhərlərinə yola salınıblar. Bu mərhələdə Şükürbəyli kəndinə 9 ailə - 60 nəfər, Xanyurdu kəndinə 1 ailə - 5 nəfər, Vəngli kəndinə 1 ailə - 4 nəfər, Xocalı şəhərinə 17 ailə - 78 nəfər, Xocavənd şəhərinə isə 16 ailə - 55 nəfər köçürülüb. Beləliklə, bir gündə 44 ailədən ibarət 202 nəfər uzun illərdən sonra doğma torpağında yeni həyatına başlayıb. Köçürülənlərin əksəriyyəti ötən onilliklər ərzində respublikanın müxtəlif bölgələrində yataqxanalarda, sanatoriyalarda və inzibati binalarda müvəqqəti məskunlaşmış ailələrdir.

Bu rəqəmlərin hər birinin arxasında uzun illərin həsrəti, doğma evə qayıtmaq ümidi dayanır. Vaxtilə ailə üzvləri, yaxınları ilə yurdunda tərk etməyə məcbur olan insanların bir qismi indi nəvələri ilə geri döndür. Məcburi köçkünlük dövründə dünyaya gəlmiş yeni nəsillər valideynlərinin və baba-nənələrinin xatirələrindən tanıdığı torpaqlarda öz gələcəyini qurmaq imkanını əldə edir. Bu baxımdan Böyük qayıdış həm də nəsillər arasında qırılmış əlaqənin bər-

pası, insanların doğulduqları və mənsub olduqları coğrafiya ilə yenidən qovuşmasıdır.

Otuz ilə yaxın müddətdə işğal altında qalmış ərazilərdə dayanıqlı yaşayışın bərpası üçün şəhər və kəndlərin bütün infrastrukturunu yenidən qurulur. Yaşayış evləri ilə yanaşı, yollar, elektrik, su və rabitə xətləri çəkilir, məktəblər, tibb və sosial xidmət obyektləri yaradılır. İnsanların doğma yurda qayıtdıqdan sonra daimi yaşamaqları üçün məşğulluq imkanlarının formalaşdırılması da əsas istiqamətlərdən biridir. Məqsəd, sadəcə, əhalini geri qaytarmaq deyil, həmin ərazilərdə normal sosial-iqtisadi həyatın uzunmüddətli əsaslarını yaratmaqdır.

Qayıdışın davamlı olması üçün yaşayış məntəqələrinin təhlükəsizliyi də xüsusi əhəmiyyət daşıyır. Uzunmüddətli işğalın ən ağır nəticələrindən biri ərazilərin mina və partlamamış hərbi sursatlarla çirkləndirilməsidir. Buna görə də bərpa və tikinti işlərindən əvvəl ərazilərin təmizlənməsi, yolların və yaşayış sahələrinin təhlükəsizliyinin təmin olunması həyata keçirilir. Yeni məskunlaşan ailələrə mina təhlükəsi ilə

bağlı məlumatların verilməsi də bu prosesin tərkib hissəsidir. Köçürülən sakinlərə ANAMA əməkdaşları tərəfindən mina və ərazilərdən uzaq durmaq və belə hallarda aidiyyəti qurumlara müraciət etmək barədə məlumat verilir.

Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdə həyatın bərpasının başqa bir mühüm göstəricisi isə bu ərazilərdə yaşayan insanların sayının təkcə keçmiş məcburi köçkünlərlə məhdudlaşmamasıdır. Bölgədə tikinti və quruculuq işlərində çalışanlar, dövlət qurumlarının əməkdaşları, müəllimlər, həkimlər, sahibkarlar, müxtəlif xidmət sahələrinin nümayəndələri və tələbələr də yaşayırlar. Bu mənzərə göstərir ki, Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdə tədricən yalnız bərpa olunan ərazilər deyil, həm də daimi yaşayışın, təhsilin, emək fəaliyyətinin və iqtisadi fəallığın formalaşdığı bölgəyə çevrilir. Yeni məktəblərin fəaliyyətə başlaması, səhiyyə və xidmət obyektlərinin açılması, kənd təsərrüfatı, sənaye və sahibkarlıq imkanlarının genişləndirilməsi məskunlaşmanın davamlılığını təmin edən əsas amillərdəndir. İnsanların

liyyatı imkanlarının genişləndirilməsi şəhər və kəndlər arasında əlaqələrin bərpasına xidmət edir. Müasir nəqliyyat infrastrukturunu insanların doğma yurdlarına rahat gediş-gəlişini təmin etməklə yanaşı, iqtisadi fəallığın artması üçün də mühüm zəmin yaradır. Yolların açılması kənd təsərrüfatı məhsullarının bazarlara çıxarılmasını, sahibkarlığın inkişafını, turizm imkanlarından istifadəni və bölgənin ölkənin ümumi iqtisadi sistemində daha sıx inteqrasiyasını sürətləndirir.

Böyük qayıdışın uzunmüddətli uğuru isə insanların doğma torpaqlarında yalnız yaşaması deyil, həm də işləməsi və öz gələcəyini burada qurması ilə bağlıdır. Bu səbəbdən yeni yaşayış məntəqələrinin salınması ilə yanaşı, istehsal, kənd təsərrüfatı, xidmət, turizm və digər sahələrdə məşğulluq imkanlarının yaradılması xüsusi əhəmiyyət daşıyır. Yeni müəssisələrin fəaliyyətə başlaması və sahibkarlıq təşəbbüslərinin genişlənməsi bölgədə iqtisadi həyatın canlanmasına şərait yaradır.

Doğma yurdlarına qayıdan sakinlər torpaqların azad olunması uğrunda döyüşən Azərbaycan Ordusunun əsgər və zabitarlarına döndə-döndə minnətdarlıqlarını bildirir, şəhidlərin xatirəsini yad edirlər. Bu münasibət təsadüfi deyil. Bu gün Şükürbəyli bəzi evin qapısını açması, Xocalıda bir ailənin ocağını yandırmaması, Xocavənddə uşaqların öz doğma şəhərlərində böyümələri uzun illər davam edən münasibətin və onun ağır nəticələrindən aradan qaldırılmasının insan talelərində görünən ifadəsidir. İllər əvvəl doğma torpaqlarından məcburi şəkildə ayrılan insanların ən böyük arzusu geri dönməkləri günün yetişməsi idi. İndi isə bu arzuya artıq gərəyi çatıb.

Doğma yurdlarına qayıdan sakinlər torpaqların azad olunması uğrunda döyüşən Azərbaycan Ordusunun əsgər və zabitarlarına döndə-döndə minnətdarlıqlarını bildirir, şəhidlərin xatirəsini yad edirlər. Bu münasibət təsadüfi deyil. Bu gün Şükürbəyli bəzi evin qapısını açması, Xocalıda bir ailənin ocağını yandırmaması, Xocavənddə uşaqların öz doğma şəhərlərində böyümələri uzun illər davam edən münasibətin və onun ağır nəticələrindən aradan qaldırılmasının insan talelərində görünən ifadəsidir. İllər əvvəl doğma torpaqlarından məcburi şəkildə ayrılan insanların ən böyük arzusu geri dönməkləri günün yetişməsi idi. İndi isə bu arzuya artıq gərəyi çatıb.

Bölgənin dirçəlişində nəqliyyat infrastrukturunu da xüsusi rol oynayır. Yeni avtomobil yollarının çəkilməsi, mövcud yol şəbəkəsinin yenidən qurulması, dəmir yolu və hava nəq-

*Ülkər XASPOLADOVA,
"Azərbaycan"*

Xocavənd şəhərində 16, Xocalı və Ağdərədə 19, Şükürbəyli kəndində isə 9 ailəyə evlərinin açarları təqdim olunub

Dünya Xocavənd şəhərinə köçən ailələrə evlərinin açarları təqdim olunub.

AZƏRTAC xəbər verir ki, yeni köçən ailələr qarşılandıqdan sonra onlara ANAMA-nın əməkdaşları tərəfindən mina və partlamamış hərbi sursatların yaratdığı təhlükələr barədə ətraflı məlumat verilib. Ailələrə naməlum əşya və cisimlərdən uzaq durmaları, belə hallarla qarşılaşdıqları təqdirdə isə aidiyyəti qurumlara məlumat vermələri tövsiyə olunub.

Açarların təqdim olunması mərasimində Ağdam, Füzuli və Xocavənd rayonlarında Azərbaycan Prezidentinin xüsusi nümayəndəliyinin, Qaçqınların və Məcburi Köçkünlərin İşləri üzrə Dövlət Komitəsinin əməkdaşları və digər rəsmi şəxslər iştirak ediblər.

Qeyd edək ki, bu mərhələdə Xocavənd şəhərinə 16 ailə olmaqla 55 nəfər köçürülüb.

Sentyabrın 30-da Xocalı və Ağdərə rayonlarına növbəti köç həyata keçirilib.

Xankəndi şəhərində, Ağdərə və Xocalı rayonlarında Bərpa Tikinti və İdarəetmə Xidmətinin ictimaiyyətə əlaqələr şöbəsinə verilən məlumatlara görə, bu

mərhələdə Xocalı şəhərinə 17 ailə - 78 nəfər, Xocalının Xanyurdu kəndinə 1 ailə - 5 nəfər, Ağdərə rayonunun Vəngli kəndinə isə 1 ailə - 4 nəfər qayıdib. Beləliklə, ümumilikdə 19 ailə olmaqla 87 nəfərin Xocalı və Ağdərə rayonlarına köçü təmin edilib. Köçürülən sakinlərə yeni yaşayış mənzillərinin açarları təqdim olunub.

"Böyük qayıdış" proqramı çərçivəsində işğaldan azad edilmiş ərazilərdə əhalinin qayıdışı mərhələli şəkildə həyata keçirilir.

Dünya növbəti köç karvanı ilə Şükürbəyli kəndinə çatan ailələrə evlərinin açarları təqdim olunub.

Cəbrayıl rayonunun Şükürbəyli kəndinə köçən ailələr qarşılandıqdan sonra onlara ANAMA-nın əməkdaşları tərəfindən mina və partlamamış hərbi sursatların yaratdığı təhlükələr barədə ətraflı məlumat verilib. Onlara naməlum əşya və cisimlərdən uzaq durmaları, belə hallarla qarşılaşdıqları təqdirdə isə aidiyyəti qurumlara məlumat vermələri tövsiyə olunub.

Açarların təqdim olunması mərasimində Cəbrayıl, Qubadlı və Zəngilan rayonlarında Azərbaycan Prezidentinin xüsusi nümayəndəliyinin, Qaçqınların və Məcburi Köçkünlərin İşləri üzrə Dövlət Komitəsinin əməkdaşları və digər rəsmi şəxslər iştirak ediblər. Ailələr sevinclə açarları qəbul edərək, evlərində məskunlaşıblar.

Qeyd edək ki, bu mərhələdə Şükürbəyli kəndinə 9 ailə - 60 nəfər köçürülüb. Onlar respublikanın müxtəlif ərazilərində yataqxana, sanatoriya, düşərgə, yarımcıq tikililər və inzibati binalarda müvəqqəti məskunlaşmış ailələrdir.

BEYNƏLXALQ HƏYAT

ABŞ İraqdakı 20 illik hərbi mövcudluğunu sona çatdırır

ABŞ İraqda qalan sonuncu qoşunlarının çıxarılmasını oktyabrın 1-də başa çatdıracaq. Amerikalıların İraqdakı hərbi mövcudluğu prezident Səddam Hüseynin devrilməsinə səbəb olan 2003-cü il işğalı ilə başlayıb. Bu, uzunillik məzhəb münaqişələri və yerli üsyançılara qarşı mübarizə şəraitində davam edib.

ABŞ qoşunları əvvəllər İraqı 2011-ci ildə tərk etmiş, lakin 2014-cü ildə İŞİD-i məğlub etməyə kömək üçün geri qayıtmışdılar.

Son qoşunların çıxarılması, ABŞ qüvvələrinin İraqdakı Tehranın hücumları təhlükəsi altında qalması ilə nəticələnən İranla münaqişə fonunda baş verir.

Ekspertlər hesab edirlər ki, qoşunların çıxarılması ilə ABŞ-nin bölgədə təsirinin yox olması ehtimalı azdır. 2024-cü ildə Vaşinqton və Bağdad amerikalıların rəhbərlik etdiyi koalisiyanın İŞİD-ə qarşı missiyası olan "Sarsılmaz qətiyyət" əməliyyatına son qoymaq üçün razılığa gəliblər.

Xatırladaq ki, 2007-ci ildə İraq müharibəsinin ən qızgın çağında ölkədə 170 mindən çox ABŞ əsgəri var idi. 2023-cü ilin dekabr ayına qədər, geri çəkilmə razılaşması əldə edilmədən əvvəl, ABŞ Mərkəzi Komandanlığının məlumatına görə, bu rəqəm təxminən 2400 nəfər olub. O vaxtdan bəri ABŞ öz iştirakını daha da azaldıb və İraq Kürdistanında yalnız kiçik bir kontingent qalıb.

Vaşinqtonda yerləşən Atlantic Council analitik mərkəzində "İraq Təşəbbüsü" proqramının əməkdaşı Səfvan Əl-Amin qeyd edir ki, "qoşunların geri çəkilməsi qərarı əvvəlki İraq hökuməti ilə razılaşdırılıb, çünki bu ölkədə İŞİD-i məğlub etmək missiyası öz məqsədinə çatıb".

2016-2019-cu illərdə ABŞ-nin İraqdakı səfiri vəzifəsində çalışmış, hazırda Vaşinqtonda Ərəb Kərfəzi Dövlətləri İnstitutunun rəhbəri olan Duqlas Silliman izah edir ki, biri-birini əzəzləyən İraq hökumətləri ölkə daxilində siyasi təzyiqlərə üzlişib, bir çoxları ABŞ hərbi mövcudluğunu suverenliyə qarşı qəsd kimi görür.

O, BBC-yə bildirib ki, "İranpərəst qrupların və əhalinin bir hissəsinin (əsasən şiələrin) təzyiqi altında bir neçə İraq hökuməti bu qüvvələrin ölkədən çıxarılmasını tələb edib".

ABŞ qoşunları 2011-ci ildə Prezident Barak Obamanın dövründə İraqı tərk etmiş, lakin İŞİD ölkənin geniş ərazilərini ələ keçirdikdən üç il sonra Bağdadın xahişi ilə geri qayıtmışdı. Daha sonra

onlar döyüş əməliyyatlarından təlim, məsləhət və köşfiyyət məlumatları mübadiləsinə keçiblər.

Britaniyanın RUSİ beyn mərkəzinin baş elmi işçisi H.A. Helliyer, regional gərginliklər fonunda İraqın şimalındakı Amerika obyektlərinə edilən son hücumları xatırladı. O qeyd edir ki, Vaşinqton orada qalan kontingenti Tehran üçün həssas hədəf kimi görür.

Əl-Amin bu fikirlə razılaşır və bildirir ki, ABŞ və İraq rəsmiləri əvvəllər koalisiya missiyası başa çatdıqdan sonra belə kiçik bir Amerika kontingentinin saxlanılması imkanlarını müzakirə etmişdilər. O hesab edir ki, "qoşunların sayının az olması və güc təbiiq etmək imkanlarının məhdudluğu nəzərə alınmaqla, İranla münaqişə onların mövcudluğunun üstünlükdən daha çox zərflilik olduğunu göstərib".

Onu da qeyd edək ki, işğaldan iyirmi il sonra İraqdakı Amerika ordusunun mirası ilə bağlı qiymətləndirmələr tamamilə ziddiyyət təşkil edir.

Davamlı korrupsiyaya baxmayaraq, Helliyer İraqın indi 2003-cü ildən əvvəldən daha çox siyasi azadlığa və plüralizmə sahib olduğuna inanır və xüsusilə İraq Kürdistanını vurğulayır. Lakin o hesab edir ki, vəziyyətə, ümumiyyətlə, demokratik baxımdan qiymət verilməməlidir. "İnsanlar ABŞ demokratiyası qurdumu sualını verməməlidirlər. Xeyr, qurmadı - və bu, sonudur", - deyər o vurğulayır.

Digər ekspertlər də İraqın 2003-cü ildə Amerika siyasətçilərinin təsəvvür etdiyi sabit demokratiyadan uzaq qaldığı ilə razılaşır. Korrupsiya geniş yayılıb və rəsmi hökumət strukturları ilə yanaşı, hakimiyyət hələ də silahlı dəstələr, xüsusən də Xalq səfərbərlik qüvvələri daxilindəki radikal qruplaşmaların əlindədir. Bu, Bağdadın tam dövlət nəzarəti altına almağa çalışdığı əsasən şiə milislərindən ibarət şəbəkədir.

Əl-Aminə görə, Amerikanın təsiri qoşunların çıxarılmasından sonra da davam edəcək. "ABŞ hələ də əhəmiyyətli təsir gücünə malikdir, çünki İraq ABŞ dollarına satılan neft satışından asılıdır. Bundan əlavə, İraq ABŞ-dən silah almağa davam edir və regional qonşuları ilə münasibətlərdəki problemləri həll etmək üçün Amerikanın diplomatik dəstəyinə ehtiyac duyur", - deyər o bildirir.

Silliman inanır ki, "çox dərin hərbi əməkdaşlıq" davam edəcək: amerikalılar İraq ordusu, terrorizmə qarşı mübarizə xidməti və İraqın yarımuhtar Kürdistan bölgəsinin silahlı qüvvələri olan Peşmərgə üçün hərbi təlim keçəcək və əməliyyatların planlaşdırılmasında kömək edəcəklər.

Əl-Aminin fikrincə, qoşunların çıxarılması dönməz bir addım kimi qəbul edilməməlidir. "Amerika qoşunları artıq 2011-ci ildə İraqı tərk etmişdilər, lakin bir neçə il sonra ölkəyə qayıtdılar", - deyər o xatırladı. "Bu, tarixin yalnız bir fəslinin sonudur, onun finis deyil".

*Rizvan CƏFƏROV,
"Azərbaycan"*

Yaponiyalı tanınmış cüdo mütəxəssisi Bakıda ustad dərsləri keçir

Azərbaycan Cüdo Federasiyası (ACF) və İdman Akademiyasının (ASA) birgə təşkilatçılığı ilə ali məktəbdə cüdo məşqçiliyi ixtisası üzrə təhsil alan tələbələr üçün praktiki ustad dərsləri təşkil olunub.

ACF-dən AZƏRTAC-a bildirilib ki, Milli komandaların Təlim-Məşq Bazasında keçirilən məşqçülər Yaponiyanın tanınmış cüdo mütəxəssislərindən biri, Tokai Universitetində məşqçisi sisteminin formalaşmasında iştirak etmiş VIII dan Kenji Mitsumoto tərəfindən aparılır.

Praktiki dərslər zamanı tələbələrə cüdo texnikalarının tədrisi,

məşq prosesinin təşkili və müasir məşq metodlarının tətbiqi ilə bağlı biliklər təqdim olunur. Məşqçülərdə ayrı-ayrı texniki elementlər əyani şəkildə nümayiş etdirilir, onların icra prinsipləri və tədris metodikası izah olunur.

Ustad dərslərinin keçirilməsində məqsəd gələcək məşqçilərin nəzəri biliklərinin praktiki hazırlıqla təminlənməsinə və beynəlxalq təcrübə ilə yaxından tanış olmalarına şərait yaratmaqdır.

Bəzi yerlərdə yağış yağacaq

Milli Hidrometeorologiya Xidmətindən AZƏRTAC-a verilən məlumata görə, oktyabrın 1-də Bakıda və Abşeron yarımadasında hava şəraitinin dəyişkən buludlu olacağı, ararib tutulacağı, əsasən yağmursuz keçəcəyi proqnozlaşdırılır. Lakin axşam bəzi şəhərlərdə ərazilərdə qisməddə az yağış yağacağı ehtimalı var. Şimal-qərb küləyi gündüz cənub-qərb küləyi ilə əvəzlənəcək.

Havanın temperaturu gecə 16-19, gündüz 23-26 dərəcə isti olacaq. Atmosfer təzyiqi 763 millimetr

civə sütunu, nisbi rütubət gecə 60-65, gündüz 50-55 faiz təşkil edəcək.

Azərbaycanda səhər şimal və qərb rayonlarından başlayaraq bəzi yerlərdə ararib yağış yağacağı gözlənilir. Ayrı-ayrı yerlərdə leysan xarakterli intensiv olacağı, şimşək çaxacağı, dolu düşəcəyi ehtimalı var. Gecə və səhər bəzi yerlərdə duman müşahidə ediləcək. Mülayim şərq küləyi əsəcək.

Havanın temperaturu gecə 15-18, gündüz 24-28, dağlarda gecə 7-12, gündüz 16-21 dərəcə isti olacaq.

BAŞ REDAKTOR

**Bəxtiyar
SADIQOV**

Əlaqə telefonları:

Qəbul otağı	- 539-68-71,	Beynəlxalq həyat, idman və	
Baş redaktor müavinləri	- 538-86-86, 538-35-55	informasiya şöbəsi	- 539-63-82, 432-37-68
Məsul katib	- 539-43-23,	Humanitar siyasət şöbəsi	- 538-56-60, 434-55-58
Məsul katib müavinləri	- 539-44-91,	İctimai əlaqələr şöbəsi	- 539-49-20, 538-31-11,
Parlament və siyasət şöbəsi	- 539-84-41, 539-21-00,	Kompüter mərkəzi	- 538-20-87,
İqtisadiyyat şöbəsi	- 538-42-32	Mühasibatlıq	- 539-59-33

AZ 1073, Bakı şəhəri,
Mətbuat prospekti 23L
"Azərbaycan
Nəşriyyatı" MMC
4-cü mərtəbə

azreklam@mail.ru

www.azerbaijan-news.az

Qeydiyyat № 1

"Azərbaycan" qəzetinin kompüter mərkəzində yığılıb sahifələnməmiş, "Azərbaycan Nəşriyyatı" MMC-nin mətbəəsində çap edilmişdir

Qəzetə dərc üçün göndərilən materiallar Azərbaycan dövlətinin mövqeyinə uyğun olmalıdır

Gündəlik rəsmi dövlət qəzeti

**Tiraj 3266
Sifariş 1258**

Qiyməti 60 qəpik